

Die Latinaan

Rieliset

OFFICIA MISSÆ

nimitetut, iocaitzen Sunnuntain, salta pyga' paitwan, nin

Michael Bartholdi Gunnærus

Officia Missæ

(1605)

HELSENGFORS;

Anno Salutis humane

cl. hc. V.

Sermo Dei ignitus pe-
netrantior quovis

gladio, ancipit.
Ad Hebr: cap 4

Michael Bartholdi Gunnærus
Officia Missæ

Michael Bartholdi Gunnærus

Ne Latinan kieliset Officia Missæ

*nimitetut, iocaitzen sunnuntain, säkä pyhä päiwän,
nin mös corkeain juhlain päällä ymbäri ajastajan,
soomexi soomalaisten tehden,
sijnnä Christilises seuracunnas, weisattawaxi käätyt.*

Helsingfors:

Anno salutis humanæ M.DC.V

Sermo Dei ignitus penetrantior quovis glaudio ancipiti. Ad Hebr. Cap. 4

SIBELIUS-AKATEMIA
Kirkkomusiikin osasto
Kirkkomusiikin osaston julkaisuja 32

Toimittanut Jorma Hannikainen

Teksti, nuotit ja kuvat © Jorma Hannikainen

Kannen taitto: Karoliina Pirkkanen

Painatus: Yliopistopaino, Helsinki 2009

ISBN 978-952-5531-75-6

ISSN 0787-7838

ISBN 978-952-329-245-1 (PDF)

SISÄLLYS

Alkusanat	5
Officia Missæ	7
Talvijakso – Kirkkovuoden messujen introitukset	7
Kesäjakso – Kirkkovuoden messujen introitukset	51
Kirkon vihkimisen juhla	78
Muutamia lisäintroituksia armon saamiseksi	81
Talvijakso – Introitukset pyhien muistopäivinä	84
Kesäjakso – Introitukset pyhien muistopäivinä	96
Michael Bartholdi Gunnærus ja Officia Missæ	105
Michael Bartholdi Gunnærus and the Officia Missæ	110
Toimitusperiaatteet	113
Lähteet ja kirjallisuus	116
Lyhenteet	116
Officia Missæ -käsikirjoituksen tekstit	117
Hakemistot	138
Officia Missæ introitukset	138
Introituslaulujen aakkosellinen hakemisto	140

ALKUSANAT

Michael Bartholdi Gunnæruksen *Officia Missæ* -kokoelman (v. 1605) käytännöllinen editio tuo esille unohduksiin jääneen, mutta sisällöltään merkittävän suomalaisen nuottikäsitteilykirjoituksen. Käsitteilykirjoitus on monessa mielessä vailta vertaansa. Reformaatioajalta ei tietävästi tunneta muuta kansankielistä kokoelmaa, joka sisältäisi introituslauluja kattavasti koko kirkkovuoden ajalle. Kokoelma sisältää kaikkiaan 95 laulua. *Officia Missæ* laulut ovat ensimmäisiä suomenkielisiä Raamatun teksteihin laadittuja lauluja ja kokoelma on myös vanhin suomenkielinen nimeltä tunnetun henkilön sovittama yhtenäinen laulukokonaisuus. *Officia Missæ* omaperäisin piirre on tapa, jolla Gunnærus on gregoriaanisia sävelmiä muokannut. Sävelmien muokkauksessa on otettu huomioon onnistuneesti kielenmukaisuuden vaatimukset. Sovitukset osoittavat Gunnæruksen merkittävää musiikillista taitoa.

Käsillä oleva editio on syntynyt monien vuosien työskentelyn tuloksena. Ensimmäiset alkuperäisestä käsitteilykirjoituksesta laaditut translitteroinnit valmistuivat vuonna 1996. *Officia Missæ* -kokoelmaa tarkasteleva väitöskirja *Suomeksi suomalaisten tähden* tarkastettiin vuonna 2006. Nyt käsillä on Sibelius-Akatemian Kirkkomusiikin osaston myötävaikutuksella ja julkaisemana nuottijulkaisu, joka tarjoaa gregoriaanista laulua esittävien ryhmien käyttöön historiallista aineistoa käytännöllisessä asussa. Parhaan mahdollisen soivan lopputuloksen saavuttamiseksi julkaisussa on pitäydytty alkuperäistä nuottikirjoitusta muistuttavan neliönuottikirjoituksen käyttöön.

Julkaisun syntyyn ovat myötävaikuttaneet monet tahot. Alkujaan käsitteilykirjoituksen translitteroinnin ja siihen liittyneen tutkimustyön mahdollisti Suomen Kanttori-Urkuriliiton myöntämä apuraha. Suomen Kulttuurirahaston Pohjois-Savon rahaston myöntämän apurahan turvin edition valmistuminen varmistui. Sibelius-Akatemian Kuopion osasto ja Kirkkomusiikin osasto ovat monin tavoin tukeneet työskentelyäni. Monet lauluryhmät ovat harjoitelleet ja esittäneet Gunnæruksen introituksia ja näin antaneet mahdollisuuden käytännössä tutustua laulujen soivaan asuun. Arvokkailla neuvoilla työssäni ovat auttaneet MuT Ilkka Taitto, professori Erkki Tuppurainen, emeritusprofessorit Jukka Thurén ja Jouko N. Martikainen, TT, dosentti Jyrki Knuutila, sekä viime vaiheessa aivan erityisesti laulujen tekstien editoinnissa avustanut, ja ne myös oikolukenu professori Kaisa Häkkinen, sekä latinankielisten tekstien osalta professori Teivas Oksala. Kiitokset ansaitsevat myös Richard Nicholls englantinkielisen esittelytekstin käännöksestä ja Karoliina Pirkkanen kansien laadinnasta.

Espoossa 18.12.2009

Jorma Hannikainen

OFFICIA MISSÆ

PARS HYBERNA

Officiorum, ut nominantur,
Missa cum de tempore agitur.

Dominica 1 adventus

TALVIJAKSO

Kirkkovuoden messujen
introitukset.

1. adventtisunnuntai

A. Ps. 25:1-3

V. Ps. 25

1.

VIII

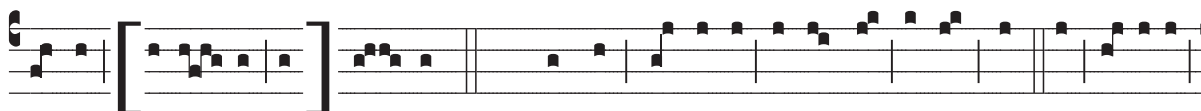
Si-nun jäl-kees, Her-ra, * mi-nä i-kä-vöit-sen. Mi-nun Ju-ma-lain, si-nun pääl-les

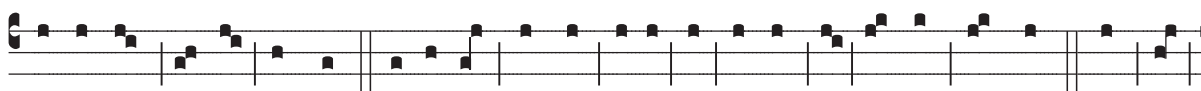
mi-nä tur-vaan. Ä-lä sal-li mi-nu-a hä-väis-tä, et-tei mi-nun vi-ho-li-se-ni

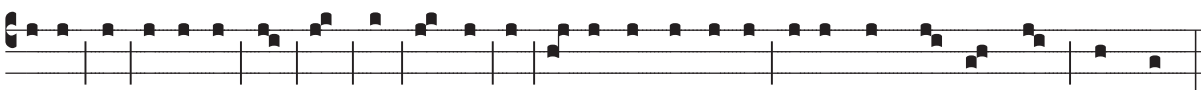
i-loit-si-si mi-nun y-lit-se-ni, sil-lä ei yk-si-kään hä-piän a-la tu-le,

[jo-ka si-nu-a] o-δot-taa. Ver: Her-ra, o-so-ta mi-nul-le si-nun ties ja o-pe-ta

mi-nul-le si-nun polgus. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hengel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen.¹ Aa-men.

¹ Editiossa on päädytty Gunnaeruksen kirjoitusasua vastaavaan ja kielen rakenteen kannalta poikkeukselliseen lukutapaan "ijankaikkisuuδen". Yleensä tähän aikaan kirjoitettiin "ijankaikkise(h)en".

2.

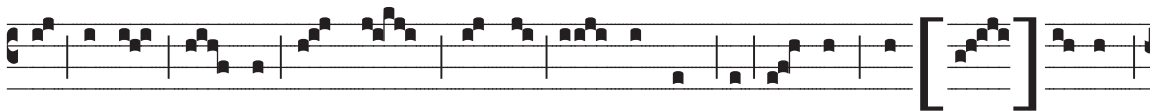
VII

Kat-sos, Her-ra * an-taa-pi it-sens kuu-lut-taa ha-maan ma-il-man ää-riin

as- ti: "Sa-no-kaat Sii-o-nin tyt-tä-rel-le: Kat-so, si-nun Va-pah-ta-jas tu-lee-pi

ja pi-tää hä-nen kans-sans² tur-van o- le-man ja Her-ran [suo- jas- - sa

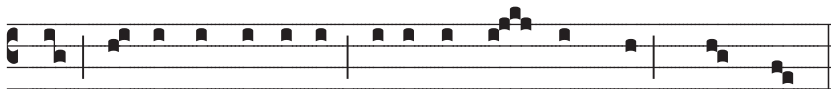
a-] su- man." Ver: Kuu- le, sinä Israelin paimen, jokat saatat Joosefin niin kuin

lam-paat, il-moi-ta sinus, joka istut ke- ru-bin pääl-lä. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja

Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai- na

ja i-jan-kaikkisesta ijankaik-ki- suu-ßen. Aa- men.

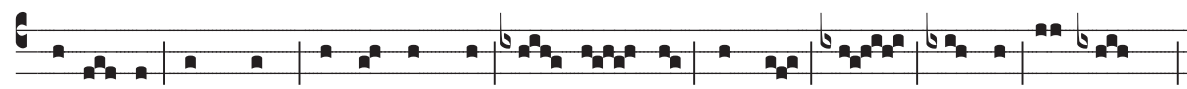
² Alkuperäisessä käsikirjoituksessa sana on kirjoitettu "cansans" ja ilmeisesti myös lausuttu "kansans", mutta tässä yhteydessä on päädytty väärinymmärryksen välttämiseksi nykyiseen ääntämystapaan "kansans" (kanssansa).

3.

I

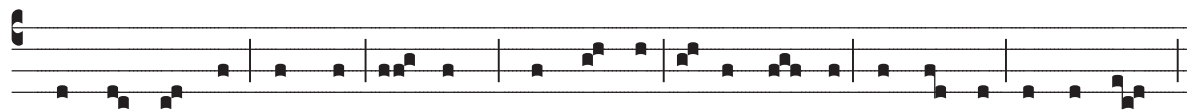
I- loit-kaat * ai-na Her-ras- sa, ja taas mi-nä sa-non: i- loit-kaat. Ol-koon tei-δän

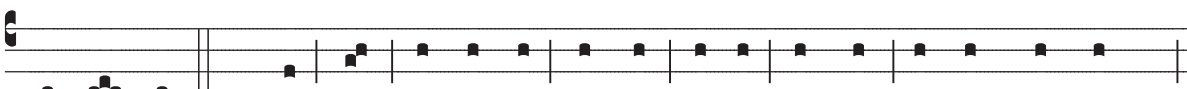
si-ve-ys kaik-kein in-hi-mis-ten tiet-tä- vä. Her-ra on läs-nä, äl- kää

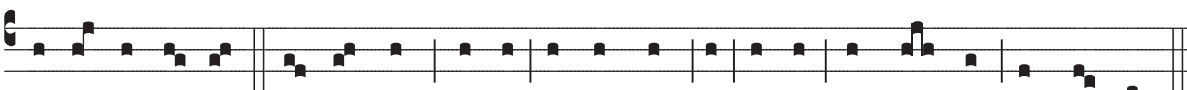
huo-li- ko, vaan tei-δän a-no-mus kai-kes ru-ko-uk-ses ja pyy-tä- mi-ses

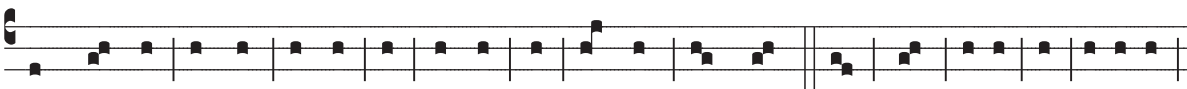
kii-tos-sa-nan kans-sa ol- k[oon kai-kis-sa a-si-] ois- sa tiet-tä- vä Ju-ma-lan

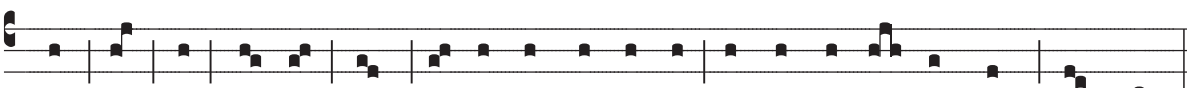
e- δes- sä. Ver: Ja se Ju-ma-lan rau-ha, jo-ka kai- ken ym-mär-δyk-sen

y- lit- se-käy-pi, var-jel-koon tei-δän sydäm- men ja tai-δon Kris-tuk-ses Jee-suk-ses.

Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

ja nyt ja ai-na ja i-jan-kai-ki-ses-ta i-jan-kai-ki-suu- δen. Aa- men.

Dominica 4 adventus
officium *Rorate* ut festo
Annuntiationis Mariæ Virginis.

4. adventtisunnuntaina Marian
ilmestyspäivän introitus *Tiukkukaat*
(nro 85).

**Die festo nativitatis Domini
nostri Jesu Christi; ad Auroram**

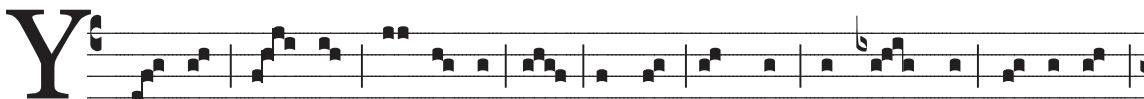
**Meidän Herramme Jeesuksen
Kristuksen syntymäjuhla;
aamumessu**

A. Jes. 9:1, 5, 6

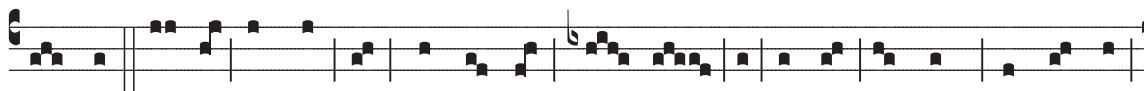
V. Ps. 93:1abc

4.

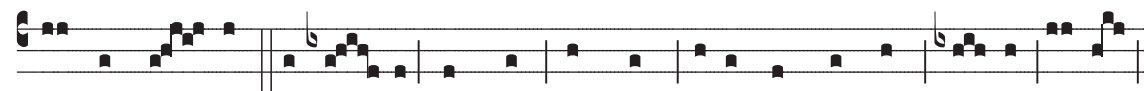
VIII

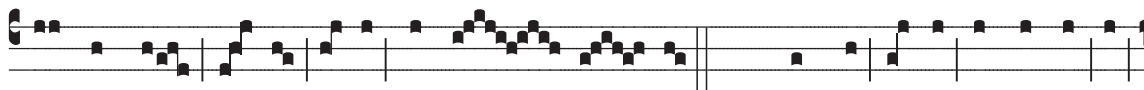
Yk- si suu- ri* val-ke-us ja kir-kas pais-te kirk-kaas-ti va-lai-si

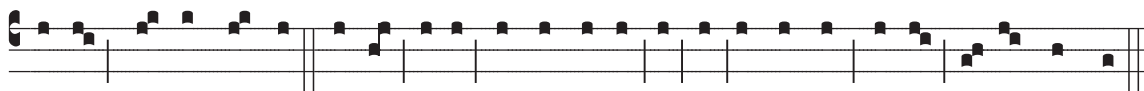
mei-tä. Sil-lä meil-le [on syn-ty-ny]t Her-ra, ja hä-nen ni-mens kut-su-taan

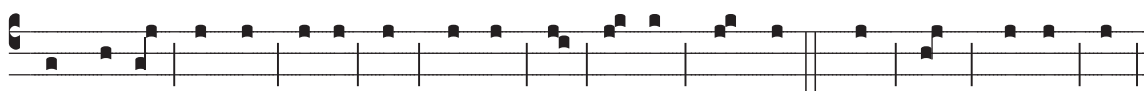
Ih-me-li-nen, Ju-ma-la, Rau-han Pää-mies, I-jan-kaik-ki-nen I-sä, jon-ka

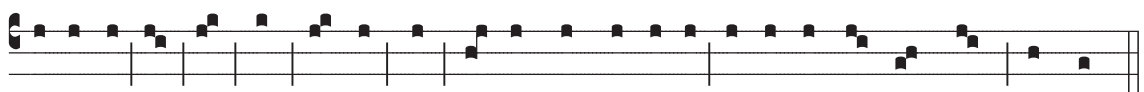
her-ra-us py-syy ai-na lop-pu-ma-ta. Ver: Her-ra om-pi kuningas ja

jalost kau-nis-tet-tu. Herra om-pi kaunistettu ja on alkannut yhden val-ta-kunnan.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

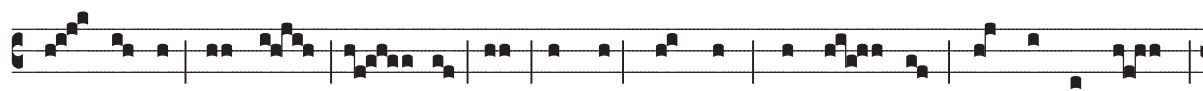
algusta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

5.

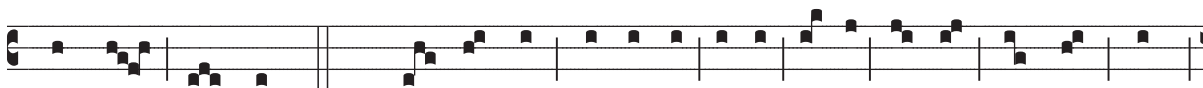
VII

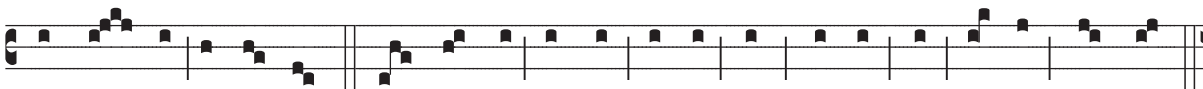
Pilt-ti* on meil-le syn-ty-nyt ja poi-ka om-pi meill` an-net-tu, jon-ka

har-ti-oss` her-raus om-pi, ja hä-nen ni-mens kut-su-taan Ih-me-li-nen

Rau-han Pää-mies. Ver: Vei-sa-kaat Her-ral-le yk-si uu-si vei-su, sil-lä hän

te-kee-pi ih-mei-tä. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

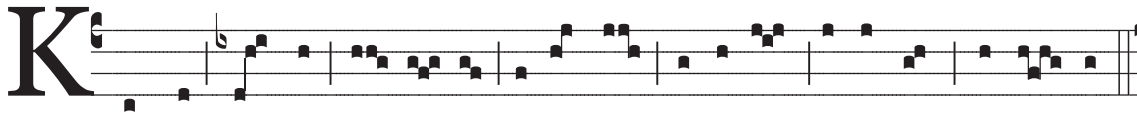
niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

6.

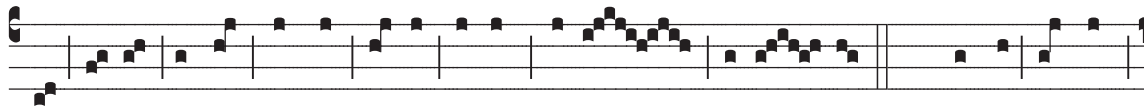
VIII

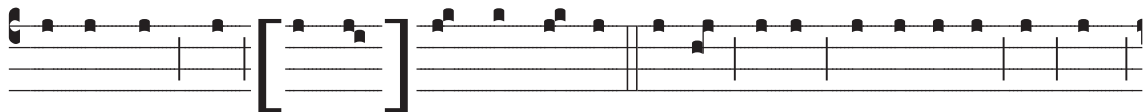
Kat-so, Her-ran en-ke-li * il-mes-tyi Joo-se-fil u-nes-sa sa-no-en:

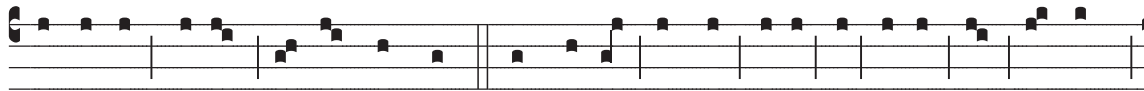
”Y-les-nou-se ja o-ta lap-si ja hä-nen äi-tins’ ja pa-ke-ne E-gyp-tiin

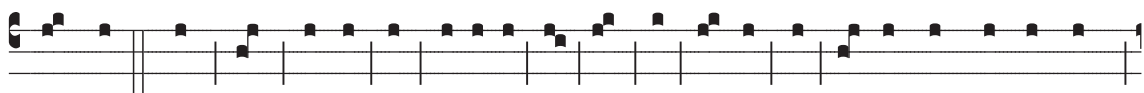
ja o-le siel-lä sii-hen as-ti mi-nä sa-non si-nul-le.” Ver: Herra om-pi

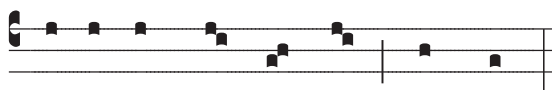
Ku-nin-gas, [ja] ja-lost kau-nis-tet-tu, Her-ra om-pi kaunistettu ja on

alkannut yh-den val-ta-kun-nan. Kun-ni-a olkoon Isäl’ ja Pojal’ ja Py-häl’

Hen-gel’, niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Die festo circumcisionis Domini ut in festo nativitatis Christi: *Puer natus.*

Herran ympärileikkaamisen juhlapäivänä Kristuksen syntymän juhlapäivän introitus *Piltti on meille syntynyt* (nro 5).

Dominica post circumcisionis Domini ut Dominica 24. post Trinitatis.

Herran ympärileikkaamisen juhlapäivää seuraavana sunnuntaina 24. Pyhän Kolminaisuudenpäivän jälkeisen sunnuntain introitus *Jumala on ihmellinen* (nro 68).

In epiphania Domini

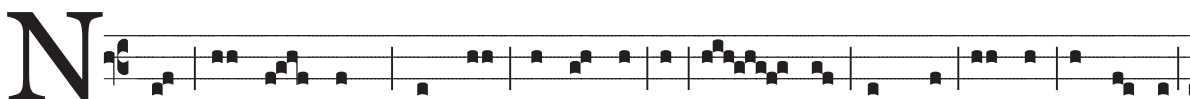
Herran ilmestymisen päivä (loppiainen)

A. Ps. 72:10

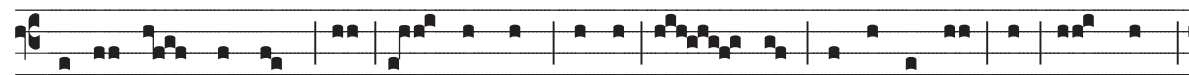
V. Ps. 72:1

7.

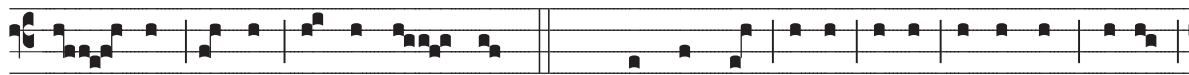
II

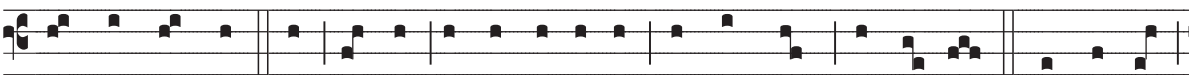
Ne ku-nin-kaat * me-ren ty-ke-nä ja luo- toin pääl-lä, pi-tää lah-jo-ja

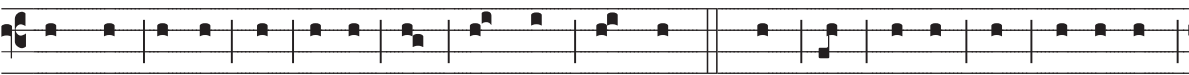
e-ðes-kan- ta-man. Ne ku-nin-kaat sii-tä rik- kaast A-ra-bi- ast ja See-bast

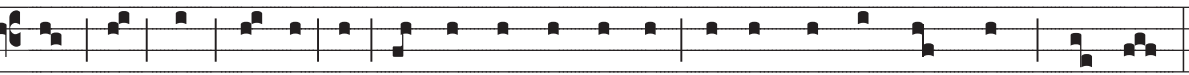
pi- tää an-not ty-ke-tuo- maan. Ver: Ju-ma- la anna sinun duomios sil-le

ku-nin-kaal- le ja si-nun vanhurskautes ku-nin-kaan po- jal- le. Kun-ni-a

ol-koon I-säl' ja Pojal' ja Py- häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta

ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu- ðen. Aa- men.

8.

VIII

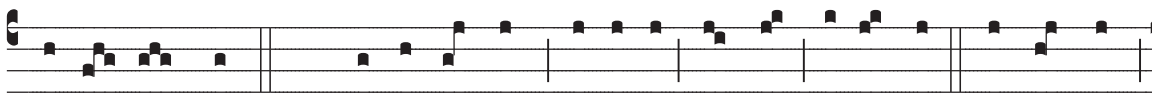
Ja yk-si ää-ni * u-los-kä-vi stuo-lis-ta sa-no-δen: ”Kiit-tä-käät mei-δän

Ju-ma-la-tan kaik-ki hä-nen pal-ve-li-ans’, ja jot-ka hän-tä pel-käät-te,

se-kä pie-net et-tä suu-ret. Sil-lä mei-δän Her-ran on al-kan-nut yh-δen

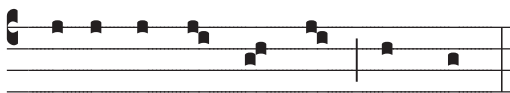
val-ta-kun-nan.” Ver. I-has-tu-kaat Herralle kaik-ki ma-il-ma, pal-vel-kaat

Her-raa i-lon kans-sa. Kun-ni-a olkoon Isäl’ ja Pojal’ ja Py-häl’

Hen-gel’, niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Dominica 1. post octavam
epiphaniam

2. loppiaisen jälkeinen

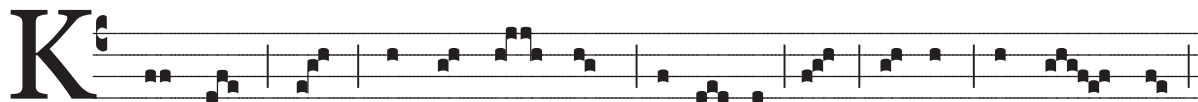
sunnuntai

A. Ps. 66:4

V. Ps. 66:1-2

9.

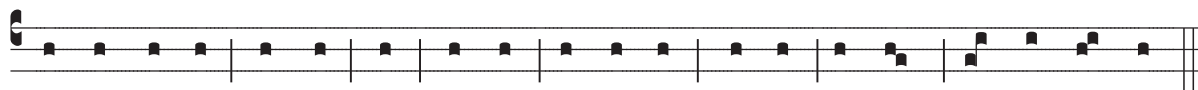
IV

Kaik-ki maa * ku-mar-ta- koon si- nu- a ja kii-tos vei-sa- kaan

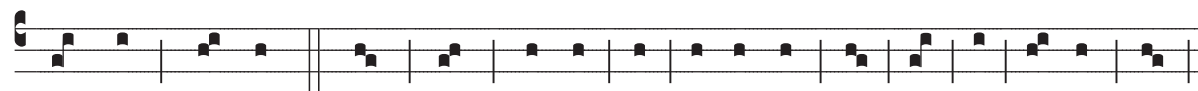
si- nun ni-mees, si- nä se kaik-kein y- lin. Ver: I- has- tu-kaat

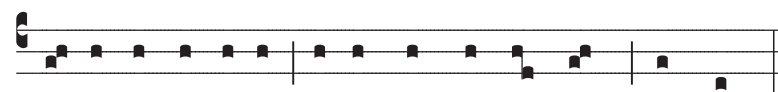
Ju-ma- lal-le kaik-ki maa, kii-tos vei-sa-kaat hä-nen ni-mens kun-ni-ak-si.

Y- lis-tä-käät hän-tä her-ra- ten. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Pojal' ja

Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

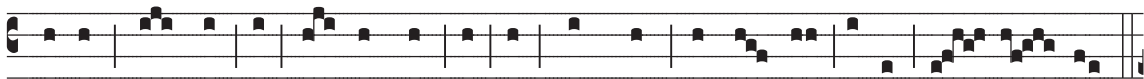
i-jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

10.

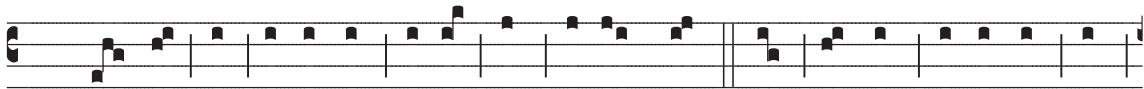
VII

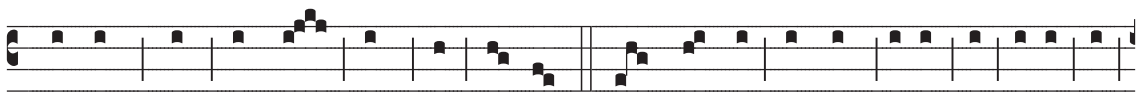
Ku-mar-ta-kaat Her-ran * e-teen te kaik-ki ju-ma-lat. Sii-on

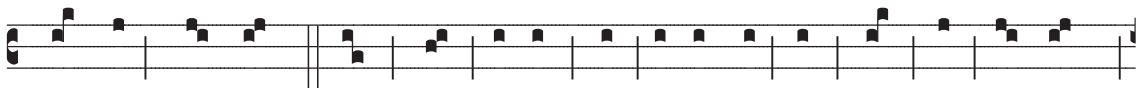
si-tä kuu-lee ja i-loit-see, ja ne Juu-dan tyt-tä-ret o-vat rie-mu-sans.

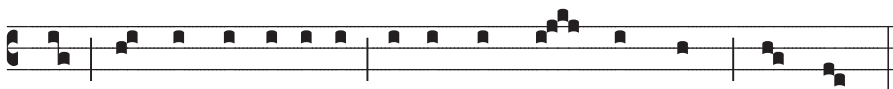
Ver. Her-ra on kuningas, si-tä maa i-loit-kaan, ja ol-koon riemuisat ne

saaret, niin mon-ta kuin he o-vat. Kun-ni-a ol-koon Isäl' ja Pojal' ja

Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

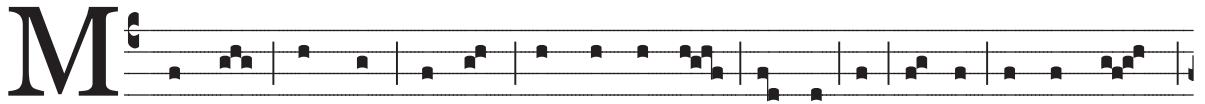
ja i-jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-ðeen. Aa-men.

Dominica 3. post octavam
epiphaniam

4. loppiaisen jälkeinen
sunnuntai
A. Ps. 25:6, 7
V. Ps. 57:2abc

11.

I

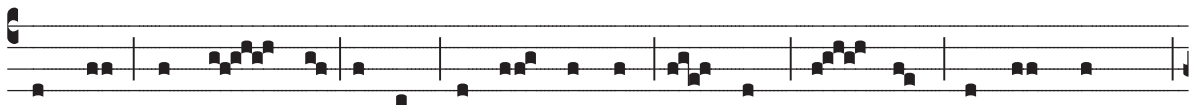
Muis-ta, Her-ra,* si-nun lau-pi- u- des pääl-le ja si-nun hy-väy- des

pääl-le, jo-ka ma- il-man al-gus- ta on ol- lut. Ä-lä muis-ta mi-nun

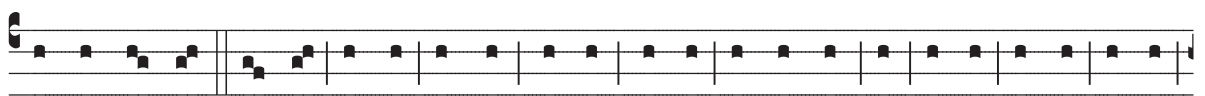
nuo-ruu- de- ni syn-ti- ä ja mi-nun y-lit- se-käy- mi- se-täin, mut-ta muis-ta

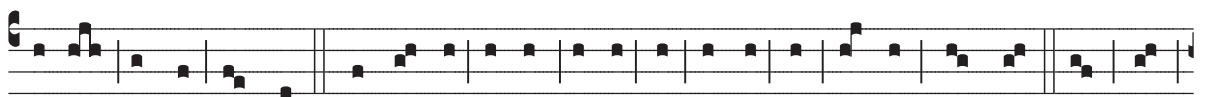
mi-nun pääl-le- ni si-nun lau-pi- u- des jäl- keen, si- nun hy-vyy- des

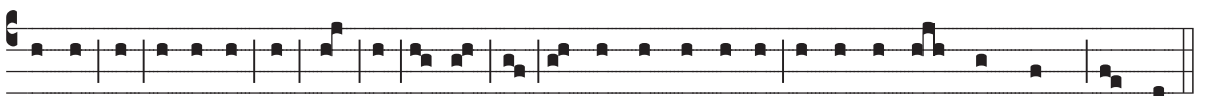
täh- den, Her- ra. Ver. Ju- ma- la, o- le mi-nul- le armollinen, o- le mi-nul- le

armol- li- nen, sil- lä sinun päälles minun sieluin uskaltaa ja sinun siipeis varjon

a- la minä turvaan. Kun- ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py- häl' Hen- gel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai- na ja i- jankaikkisesta ijankaik- ki- suudeen. Aamen.

Vel ut dominica 8. post trinitatis.

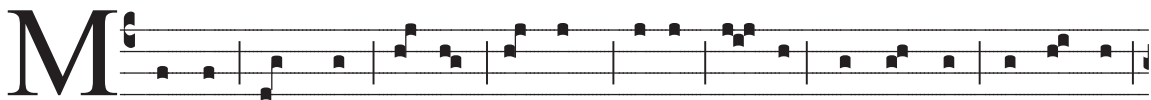
4. loppiaisen jälkeisenä sunnuntaina
vaihtoehtoisesti 8. Pyhän
Kolminaisuuden päivän jälkeisen
sunnuntain introitus *Jumala, me
odotamme* (nro 52).

**Dominica 4. post octavam
epiphaniam**

5. loppiaisen jälkeinen sunnuntai
A. Ps. 17:6, 8
V. Ps. 17:5

12.

III

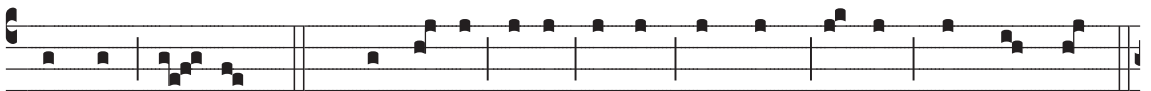
Mi-nä huu-δan si-nun ty-kes, * et-tä si- nä, Ju- ma- la, mi-nu- a

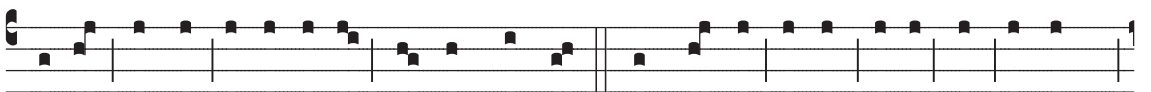
kuu-li- sit, ku-mar-δa si-nun kor-vas mi-nun puo-lee-ni, kuu-le mi-nun puheeni.

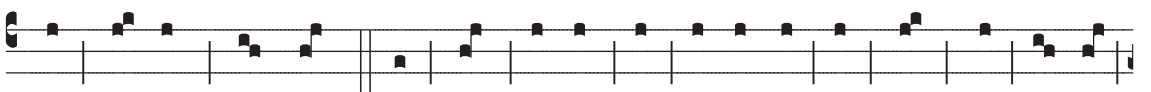
Var-je-le mi-nu-a niin kuin sil-mä-mu-naa, suo-je-le mi-nu- a si-nun sii-peis

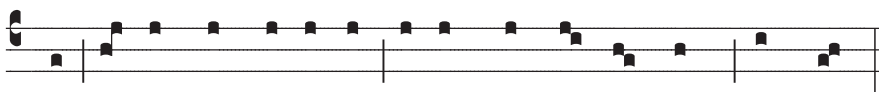
var-jon a- la. Ver: Hal-lit-se Herra minun käyntöin si-nun pol-guil-les,

et-tei minun askelee-ni liu-kah-δai-si. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal'

ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

Dominica 5. post octavam
epiphaniam

6. loppiaisen jälkeinen

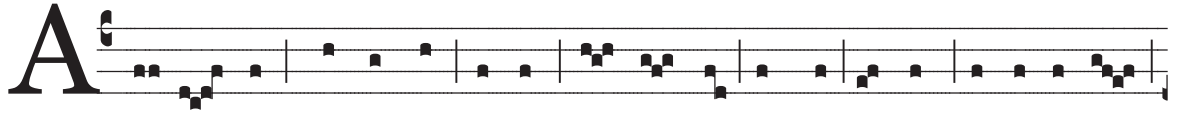
sunnuntai

A. Ps. 25:6, 7

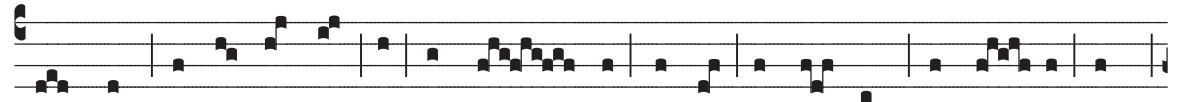
V. Ps. 57:2abc

13.

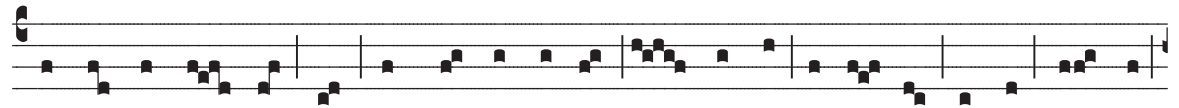
VI

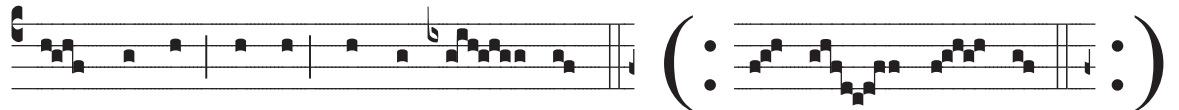
A- su- kaan Ju- ma- lan sa- na * run- saas- ti teis- sä kai- ken vii- sa- u- den

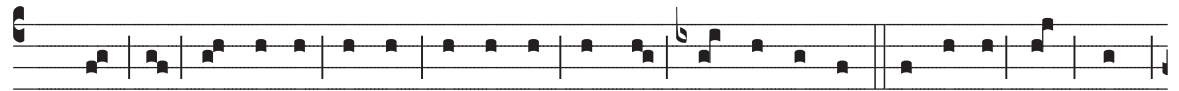
kans- sa, o- pet- ta- kaat ja ma- na- kaat tei- tä kes- ke- nän psal- mil- la ja

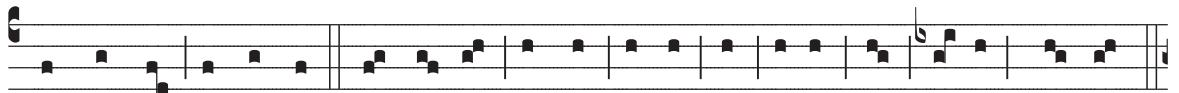
kii- tos- vir- sil- lä ja hen- gel- li- sil- lä lau- luil- la vei- sa- ten ar- mon kaut- ta

Her- ral- le tei- den sy- dä- mi- sän. Ha- le- lu- ja.³

Ver: Ja se Jumalan rauha hallitkaan tei- den sy- dä- mi- sän, johonka te myös

kut- su- tut o- let- ta. Kun- ni- a olkoon I- säl' ja Pojal' ja Py- häl' Hen- gel',

niin kuin ol- lut on al- gus- ta ja nyt ja ai- na ja ijankaikki- ses- ta

i- jan- kaik- ki- suu- den. Aa- men.

³ Yleisesti halleluja-säe liittyy pääsiäisaikana laulettaviin introituksiin. Gunnærus ei kuitenkaan viittaa *Asukaan Jumalan sana* -introituksen käyttöön muualla *Officia Missæ* -käsikirjoituksessa.

Dominica 6 post epiphantias, si
e venerit, officium ut in festo Matthiæ
Apostoli vel ut dominica 26 post
Trinitatis.

6. loppiaisen jälkeisenä sunnuntaina,
mikäli sitä vietetään, Apostoli Mattiaan
muistopäivän introitus *Minä pysyn*
(nro 93) tai 26. Pyhän Kolminaisuuden
päivän introitus *Niin totta kuin minä
elän* (nro 70).

Dominica in septuagesima

**3. sunnuntai ennen paastonaikaa
(septuagesima)**

A. Ps. 18: 5-7

V. Ps. 18: 2-3

14.

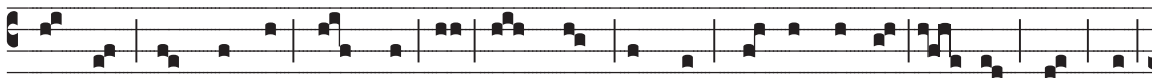
V

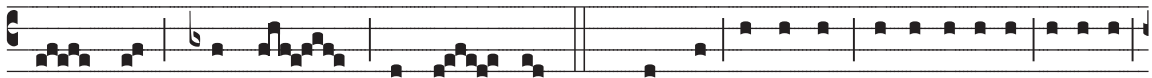
Kuo-le-man * si-teet o-vat mi-nun ym-pä-ri-kää-rin-neet, ja ne hel-ve-tin

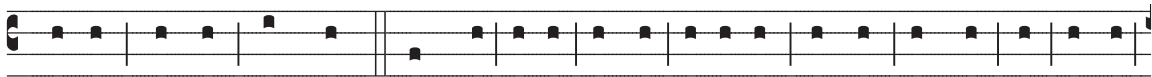
si-teet kie-ðoit mi- nun. Kos-ka mi-nä ah-ðis-tok-ses o- len, niin mi-nä

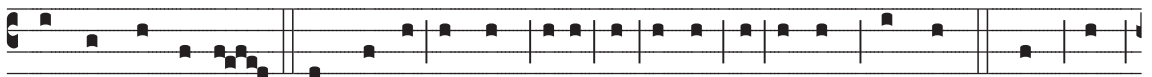
Her-raa auk-se-ni huu-ðan ja par-gun mi-nun Ju-ma-la-ni ty- ge, niin hän

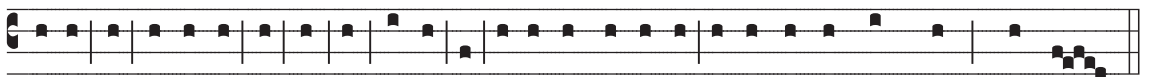
kuu- lee mi-nun ää- ne- ni. Ver: Mi-nä rakastan sydämestäni sinua,

Herra, minun voi-main. Her-ra omi minun kallioin, minun linnain ja minun

va-pah-ta-ja-ni. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Pyhäl' Hen-gel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaikkisesta ijankaikki-suu-ðen. Aa-men.

Dominica in sexagesima

2. sunnuntai ennen
paastonaikaa (sexagesima)

A. Ps. 44:24-27

V. Ps. 44:2ab

15.

I

Y-lös-he-räit-se Her-ra, * mik-sis ma-kaat. Val-vo, ja ä-lä mei-tä

pois-sy-sää kai-ke-tik-ka. Mik-sis pei-tät si-nun kas-vos ja un-ho-dat mei-δän

raa-δol-li-suu-δen ja ah-δis-tok-sen. Sil-lä mei-δän sie-lun om-pi a-las

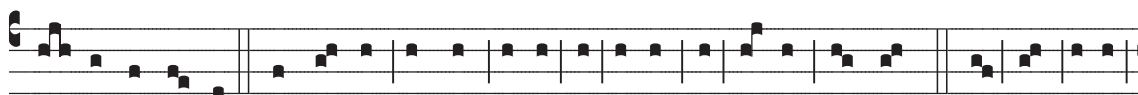
pai-net-tu maa-han as-ti, mei-δän vat-san maas-sa kii-ni-riip-pu.

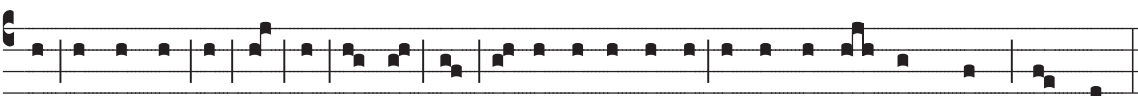
Y-lös-nou-se, au-ta mei-tä ja lu-nas-ta mei-tä sinun lau-pi-u-δes täh-δen.

Ver: Ju-ma-la, me olemma kor-vil-lam kuul-lu-et, mei-δän isäm ovat meille

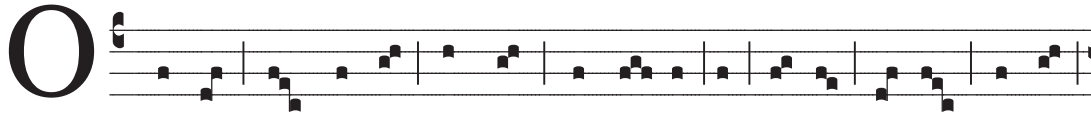
lu-e-tel-lu-et. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Pyhäl' Hengel', niin kuin ollut

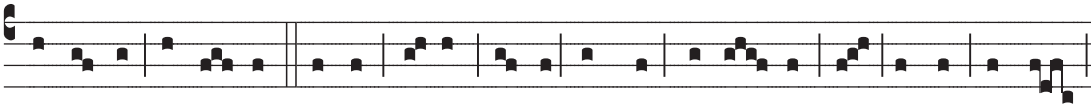
on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

16.

VI

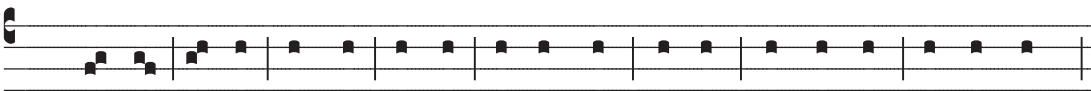
O-le * mi- nul-le vah-va kal-li- o ja yk- si lin-na, et-täs

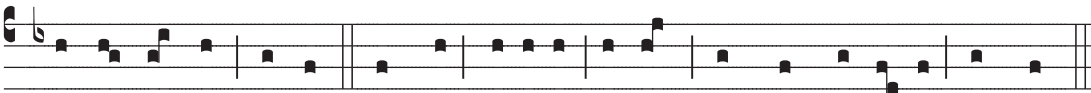
mi-nu-a aut-tai-sit. Sil-lä si-nä o-let mi-nun kal-li- on ja mi-nun lin-nan,

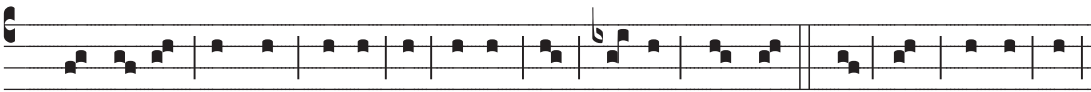
et-täs siis si-nun ni-mes täh-δen mi-nu- a ta-lut- tai-sit ja vei- sit.

Ver: Her-ra, si-nun päälles mi-nä us-kal-sin, ä- lä mi-nu- a i- kä-näns

hä-pi- ä- hän las-ke, pääs-tä minua si-nun van-hurs-ka-u-δes kaut-ta.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaik-ki-ses- ta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

17.

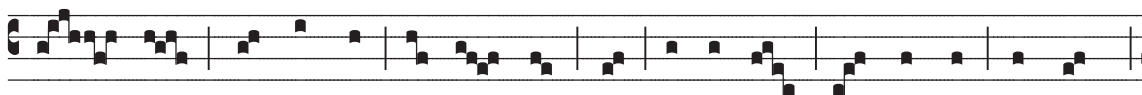
VIII

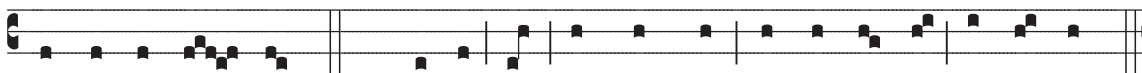
Hän mi-nu-a auk-sens huu-taa,* sil-lä mi-nä hän-tä kuul-te-len,

hä-nen ty-ke-näns mi-nä o-len tus-kas-sa. Mi-nä tah-don ra-vi-ta

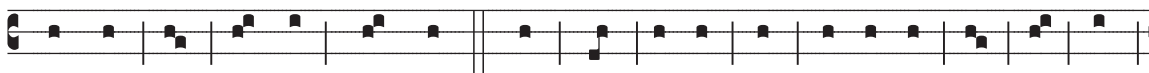
hä-nen pit-käl-lä i-jäl-lä ja o-so-tan hä-nel-le mi-nun

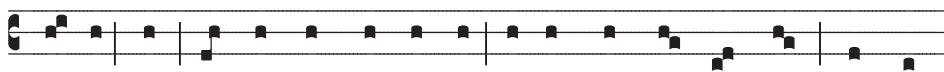
ter-ve-y-te-ni. Ver: Jo-ka sen Korkeimman va-re-luk-sis is-tuu-pi

ja sen Kaikkivaltiaan varjon al-la vii-pyy-pi. Kun-ni-a olkoon I-säl' ja

Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja

ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ßen. Aa-men.

Dominica Reminiscere

2. paastonajan sunnuntai
(Reminiscere)

A. Ps.25:6, 7

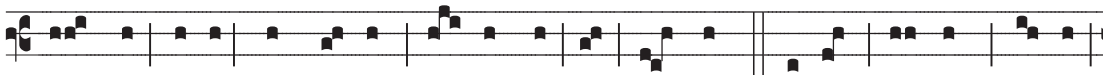
V. Ps.25:1, 2

18.

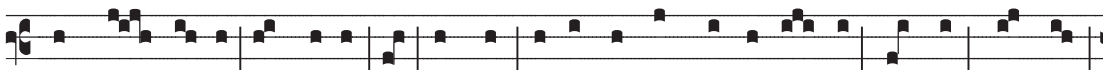
IV

Muista, Herra, * sinun lau-pi-u- des pääl- le. Ja si- nun hy-vyy-δes

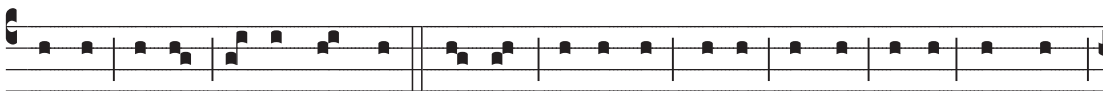
pääl-le, jo-ka maa-il-man al-gus-ta on ol- lut. Ä-lä muis-ta mi-nun

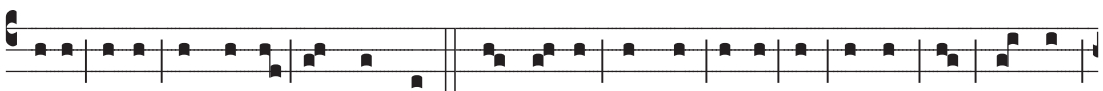
nuo-ruu-δe-ni syn-ti-ä ja mi-nun y-lit-se-käy-mi-se-täi-ni. Mut-ta muis-ta

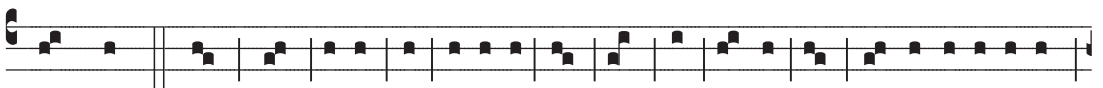
mi-nun pääl-le- ni si-nun lau-pi-u- des täh- δen. Ver: Si-nun jäl-kees,

Herra, minä i- kä-vöit-sen. Mi-nun Jumalain, sinun päälles minä tur-vaan.

Älä salli mi-nu-a hä-väis-tä. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ollut on algustaja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta

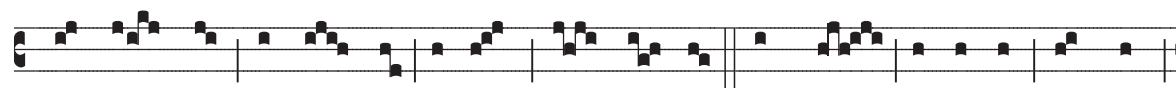
ijankaikki- suu-δen. Aa-men.

19.

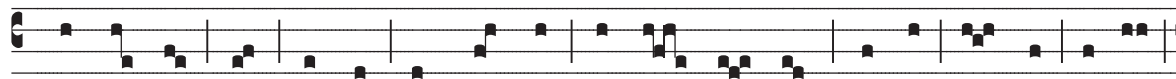
VII

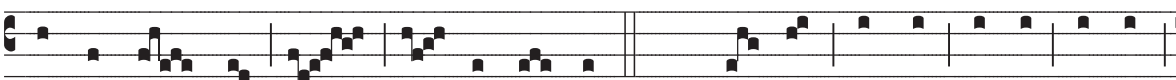
Mi-nun * sil- mä-ni Her-raan päin a- la-ti kat-so- vat, sil- lä hän

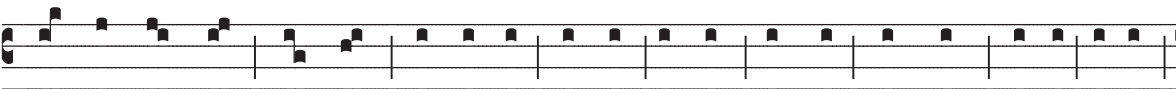
kir-vot- taa ver-kos- ta mi-nun jal- ka- ni. Kään-nä si-nu-as mi-nun

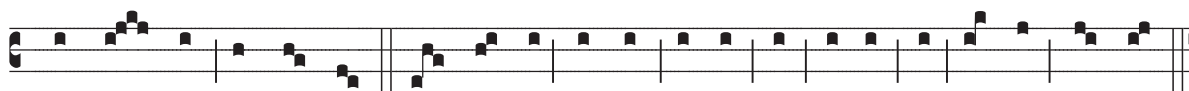
puo-lee- ni ja o- le mi- nul- le ar-mo- li- nen, sil- lä mi- nä o- len

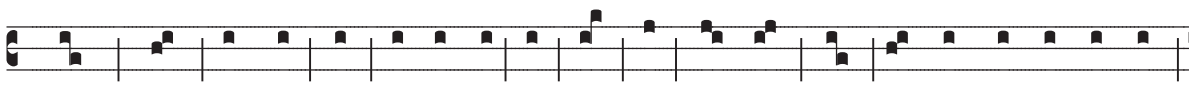
yk- si- näi- nen ja raa- ðo- li- nen. Ver: Si- nun jäl- kees, Her- ra, mi- nä

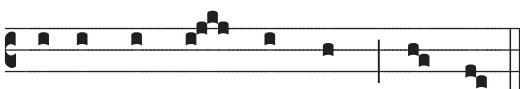
i- kä-vöit- sen. Mi- nun Jumalain, sinun päälles mi- nä tur- vaan. Ä- lä sal- li

mi- nu- a hä- väis- tä. Kun- ni- a olkoon I- säl' ja Po- jal' ja Py- häl' Hen- gel',

niin kuin ol- lut on al- gus- ta ja nyt ja ai- na ja i- jan- kaik- ki- ses- ta

i- jan- kaik- ki- suu- ðen. Aa- men.

20.

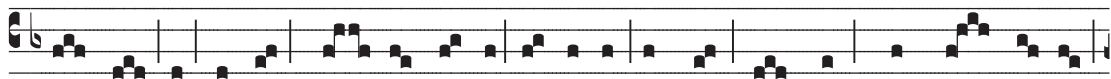
V

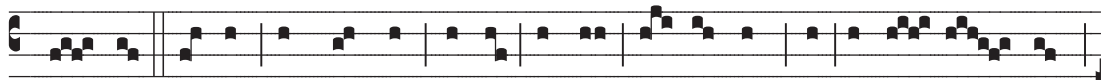
I-loit-kaa * Je-ru-sa-le-min kans-sa ja i-has-tu-kaat hä-nes-tä

kaik-ki te, jot-ka hän-tä ra- kas- tat. I- loit-kaa hä-nen kans-sans

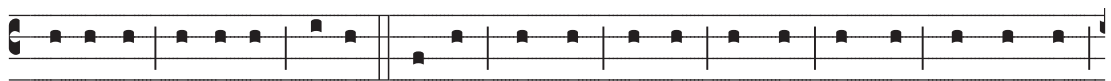
kaik-ki te, jot-ka tä- hän-as-ti o-let-ta hä-nen täh-δens mur-he- li- set

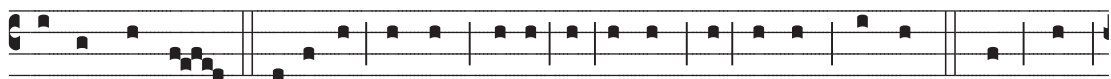
ol- leet. Sil-lä sen-täh-δen pi-tää tei-δän i- me-män ja ra-vit- ta- man

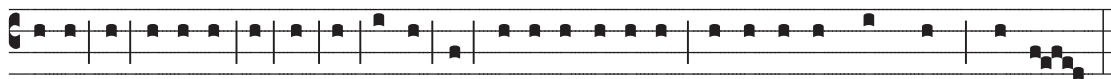
hä-nen loh-δu- tok-sens ni- sis- tä. Ver: Minä iloitsen niistä, kuin

minulle sanotut ovat, et-tä mei-δän pitää siihen Herran huoneeseen

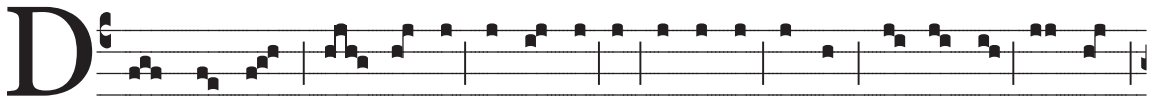
si-säl-käy-män. Kunnia olkoon Isäl' ja Pojal' ja Pyhäl' Hengel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaikkisesta ijankaikki-suu-δen. Aa-men.

21.

III

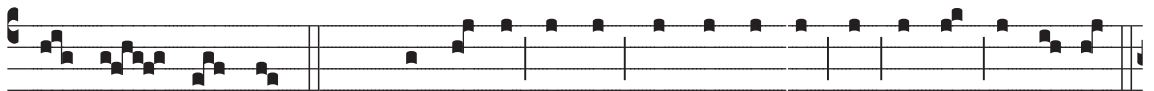
Duo-mit-se * mi-nu-a Ju-ma-la ja ratkaise mi-nun a-si-an vas-taan

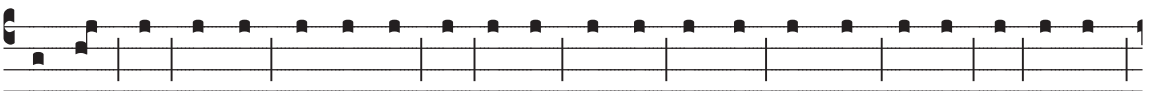
si-tä py-hä-töint kan-saa, ja pääs-tä mi-nu-a niis-tä vää-rist ja

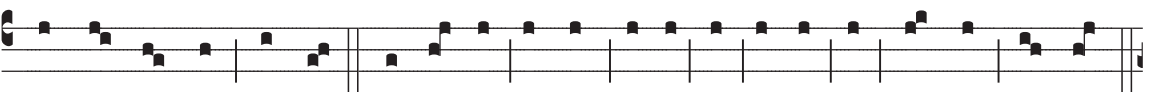
ka-va-loist in-hi-mi-sist. Sil-lä si-nä o-let Ju-ma-la, mi-nun

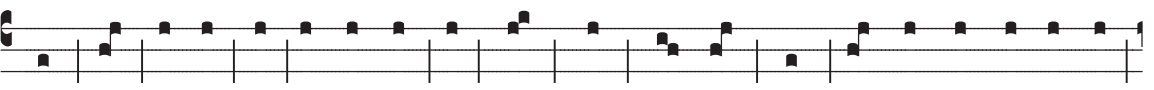
vä-ke-vyy-δen. Ver: Läh-δe-tä si-nun val-ke-u-δes ja si-nun to-tuu-δes.

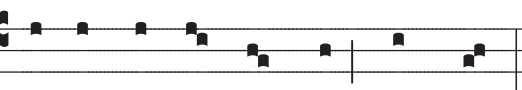
Et-tä he minun saattaisit ja toisit sinun pyhän vuores tyke ja sinun

a-su-mi-ses ty-ke. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

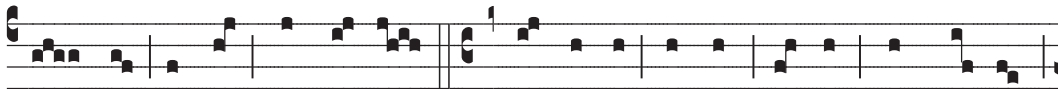
i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

22.

VIII

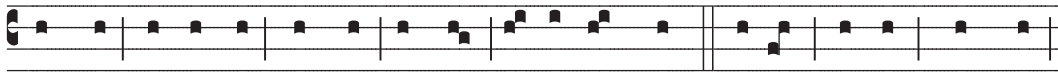
Si- nä, * Her-ra, ä-lä kau-kan-na o- le, mi-nun vä-ke-vyy-ßen.

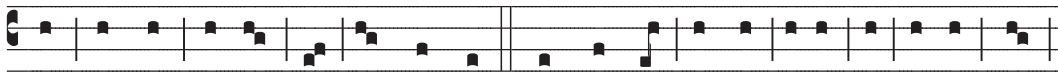
Rien-nä minun auk-se- ni. Pe-las-ta mi-nun sielun mie-kas- ta

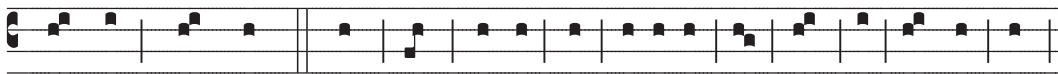
ja koi-rain kä-sis-tä, mi-nun ai- no- kai- sen. Ver: Minun Jumalain,

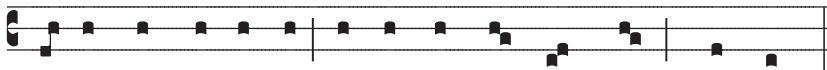
minun Jumalain, miksis mi-nun y- len-an-noit? Minä tosin par-gun,

vaan minun a-pun on kau-ka-na. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja

Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai- na ja

i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu- ðen. Aa-men.

Feria quinta
Die coena Domini

Hiljaisen viikon torstai
Herran ehtoollinen

A. Jes. 55:1

V. Jes. 55:3

23.

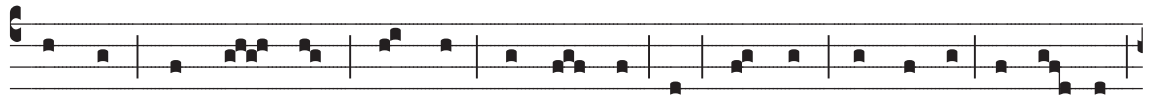
III

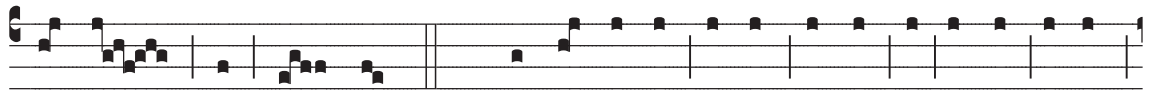
Oo te kaik-ki * ja-noo- vai- set, tul-kaat vet-ten ty-ge. Te-kin myös,

joil-la ei o-le pen-nin-ki- tä, tul-kaat, os-ta-kaat ja syö-käät. Tul-kaat, (ma

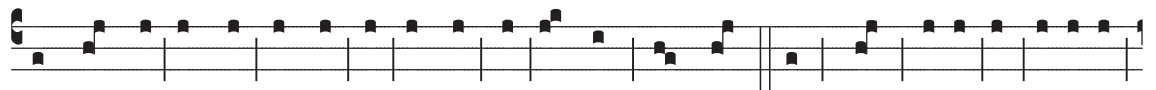
mi-nä), os- ta- kaat il- man ra- ha- ta ja il-man kai-ke-ta hin-na-ta

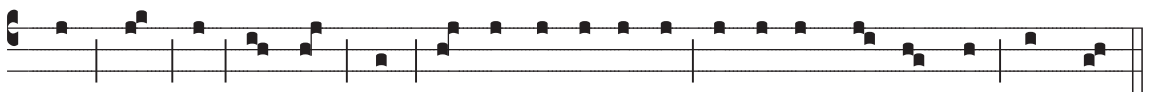
vii- naa ja ries-kaa. Ver: Kal-lis-ta-kaat tei-δän korvan ja tulkaat minun

ty- ke-ni, kuul-kaat (ma mi-nä), niin tei-δän sie-lun-na e- lä-män pi-tää.

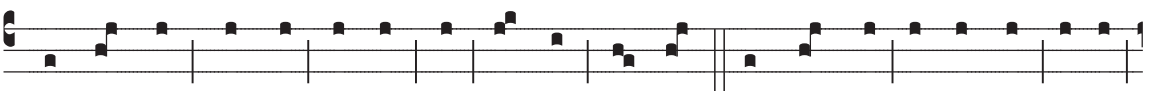
Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on algusta

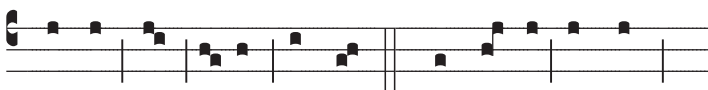
ja nyt ja ai- na ja i- jan-kaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Alius versus:

Vaihtoehtoinen versus:

Eit-si- käät Herraa, koska hän tai-taa löyt-tää. Auk-sen-ne huutakaat häntä,

kos-ka hän läs-sä om-pi. Kun-ni- a ol-koon...

24.

IV

Kers-ka-kaam ai-no-astans * mei-ðän Her-ran, Jee-suk-sen, Kris-tuk-sen

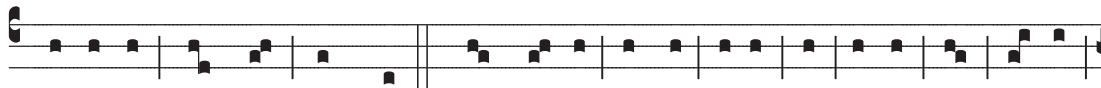
ris-tis-tä, jon-ka haa-vain kaut-ta me o-lem-ma lää-ki-tyt. Sil-lä ai-no-ass

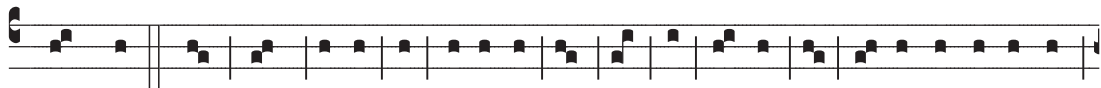
hä-ness sei-soo kaik-ki meidän ter-veys, e-lä-mä ja au-tuus. Ver: Ju-ma-la

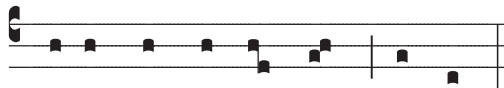
olkoon meillen armolinen ja siug-nat-koon mei-tä. Hän va-lis-ta-koon aina

kasvonsa mei-ðän pääl-lem. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta

i- jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

Die parasceves officium vel ut
Dominica 6. post Trinitatis aut ut
Dominica 17. post Trinitatis vel ut festo
Stephani prothomartyris.

Hiljaisen viikon perjantaina eli
pitkäperjantaina vaihtoehtoisesti myös
6. tai 17. Pyhän Kolminaisuuden
päivän jälkeisen sunnuntain introitus
Herra on hänen kansans väkevyys
(nro 50) tai *Vanhurskas sinä olet*
(nro 61) tai myös ensimmäisen
marttyyrin Stefanoksen muistopäivän
introitus *Istuvat myöskin ne*
päämiehet (nro 81).

25.

IV

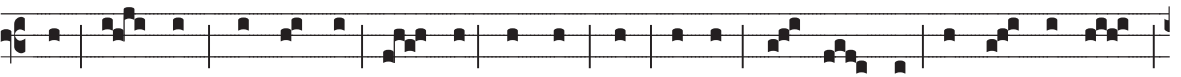
Si-nä, Her- ra, * si-tä toi-mi-tat, mi-tä mi-nä en- nein e-li jäl-keen

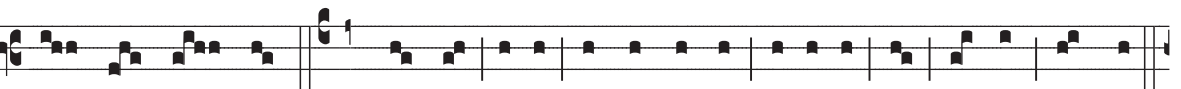
teen, ha-le- lu- ja. Ja pi- äät si- nun kä-δes mi-nun y-lit-se- ni,

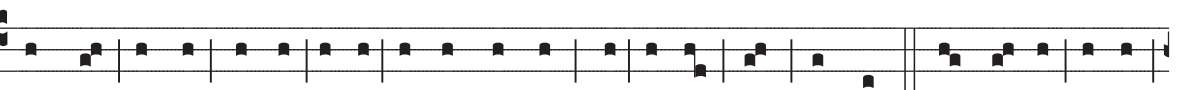
ha-le- lu- ja. Sen-kal- tai-nen tie- to om-pi mi-nul- le y-len-ih-me- li- nen

ja y- len kor-ki- a. Ei- pä mi-nä voi si-tä kä-sit- tää, ha-le- lu- ja,

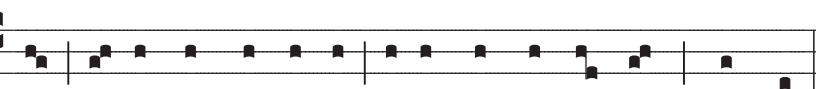
ha- le- lu- ja. Ver: Her-ra, sinä u-los-tut-kit mi-nu-a ja tun-net mi-nun,

vaik-ka mi-nä is-tun e-li y-les-nou-sen, niin si-nä sen tie-δät. Kun-ni- a ol-koon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na

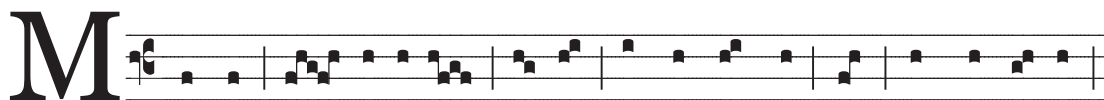
ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Aliud

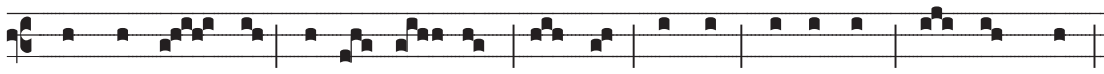
Vaihtoehtoisesti
A. Jes. 53:8ab, 10d
V. Room. 4:25

26.

IV

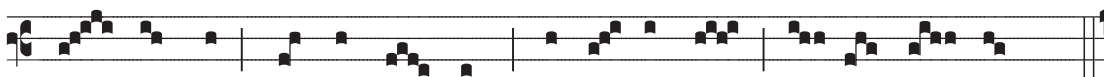
Mi-nun pal- ve-li- an * om-pi ah-δis-tok-sest ja duo-mi-os-ta

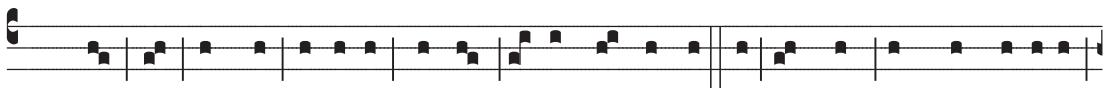
pois-o- tet- tu, ha-le- lu- ja. Ku-ka hä-nen e-lä-mäns pi- tuu- den

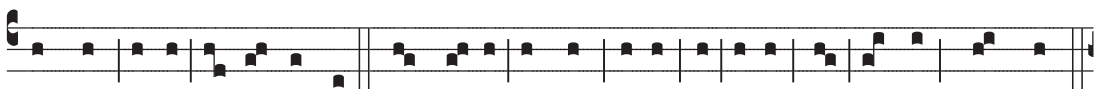
u- los-pu- huu-pi, ha-le- lu- ja. Ja Her-ran ai-vo- tus pi- tää hä-nen

kä- δes-säns me-nes- ty- män, ha-le- lu- ja, ha- le- lu- ja.

Ver: Hän on meiδän syntien tähden u-los-an-nettu ja mei-δän vanhurskauden

täh-δen yles he-rä-tet-ty. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai- na ja i- jankaikkisesta

ijankaikki-suu-δen. Aa-men.

Aliud

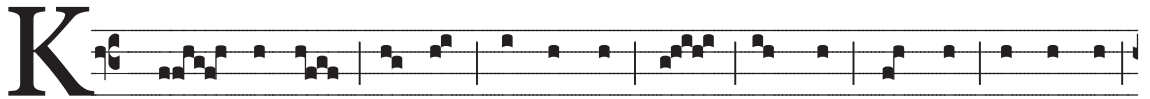
Vaihtoehtoisesti

A. 1. Piet. 1:3

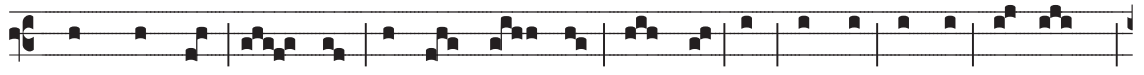
V. Hoos. 13:14

27.

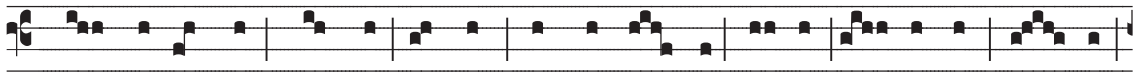
IV

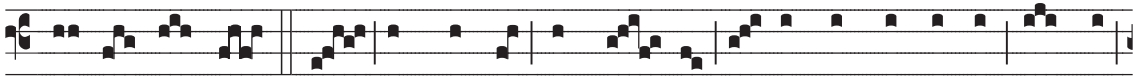
Kii- tet-ty * ol-koon Ju-ma-la ja mei-δän Her-ran Jee-suk-sen

Kris-tuk-sen I- sä, ha-le- lu- ja. Jo- ka on mei-tä hä-nen suu-ren

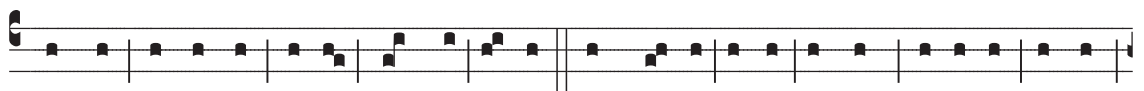
lau-pi-u-δens kaut-ta jäl-lens syn-nyt-tä- nyt yh-teen e- lä-vään toi-voon,

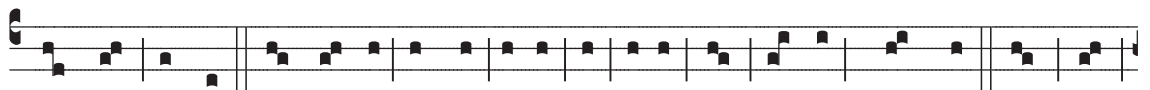
ha-le- lu- ja. Sen Jee-suk-sen Kris-tuk-sen y-les-nou-se-mi-sen kaut-ta

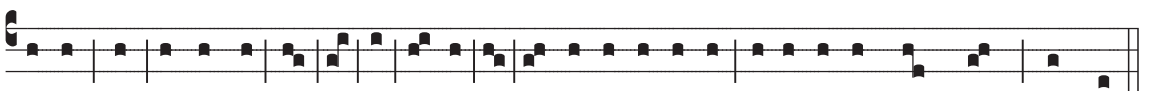
niil-tä kuol-leil-ta, ha-le- lu- ja, ha- le- lu- ja. Ver: Kuo-le-ma, minä

tah-δon si-nul-le yk-si myrk-ky ol-la. Hel-vet-ti, minä tah-δon si-nul-le yk-si

sur-ma ol-la. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin

ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaikki-suu-δen. Aa-men.

Feria secunda paschæ

2. pääsiäispäivä (maanantai)

A. 2. Moos. 13:5ac, 3:7 [?]

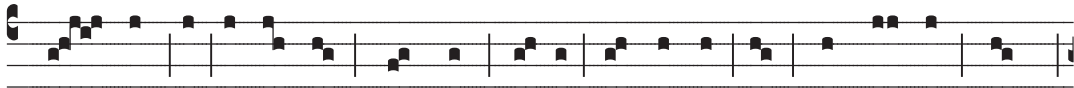
V. Ps. 106:1

28.

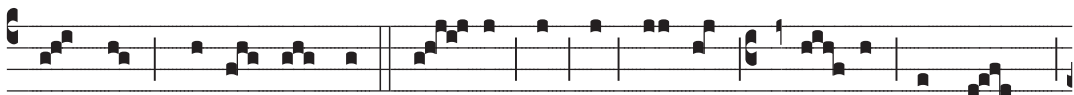
VIII

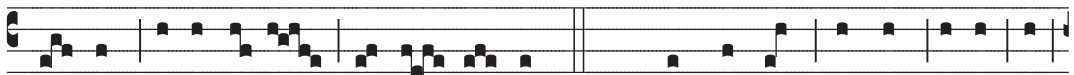
Her-ra om-pi a-las-as-tun-nut * joh-δat-ta-maan mei-tä yh-teen

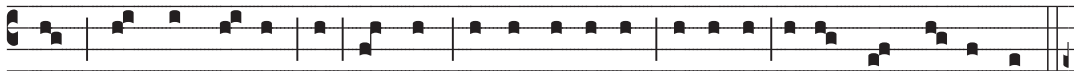
hy- vään ja a-va-raan maa-han, jo-ka vuo-ta-va on ri- es-kast ja

hoo-nast, ha-le- lu- ja. Sil- lä hän on näh-nyt hä- nen kan-sans

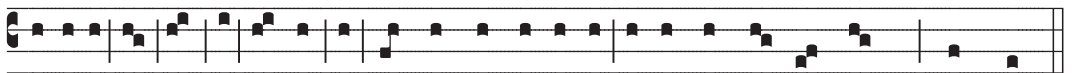
tus-kan, ha-le-lu-ja, ha-le- lu- ja. Ver: Kiit-tä-käät Herraa, sillä hän

on ar-mah-ta-ja, ja hä-nen laupeuδensa pysyy pi i-an-kaik-ki-ses-ta.

Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on

algusta ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta ijankaik-ki- suu-δen. Aa-men.

29.

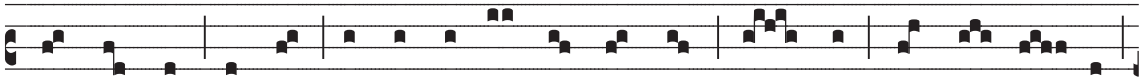
VII

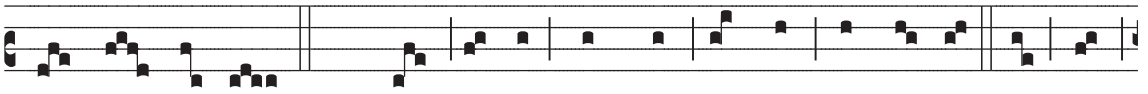
Mi-nä tah-δon val-mis-taa yh-δen tien * kor-pe-hen, sa-noo Her-ra.

Ja ve-si-kos-ket e-rä-maa-han, ha-le-lu-ja. Ja tah-δon an-taa minun

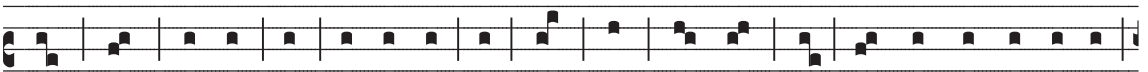
kan-sal-len, mi-nun u-los-va-lit-tu-δu-δein, juo-δa, ha-le-lu-ja,

ha-le-lu-ja. *Ver:* Maa om-pi täyn-näns Her-ran tun-nos-ta, niin kuin

me-ri ve-δel-lä pei-tet-ty. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

30.

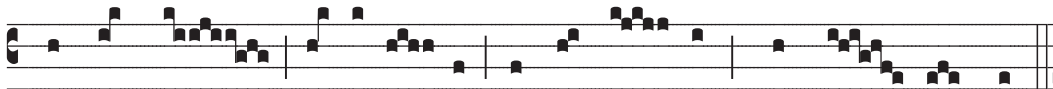
VII

Tul-kaat * mi-nun I- sä-ni hy-väs-ti-siug-na-tut, o- mis-ta-kaat se

val-ta-kun-ta, ha-le- lu- ja. Jo-ka teil-le on val-mis-tet-tu ma-il-man

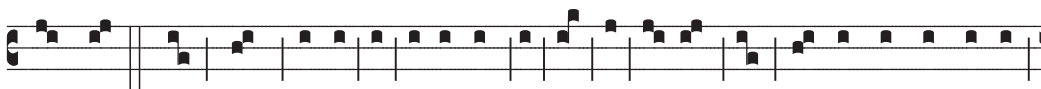
al- gus- ta, ha-le-lu- ja, ha-le- lu- ja, ha- le- lu- ja.

Ver: Kiit-tä-käät Herraa, että hän on ar-mah-ta-ja, sil-lä hänen hyvyysensä

pysyy i-jan- kaik-ki-ses-ta. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai- na ja i- jankaikkisesta

i-jan-kaik-ki- suu- den. Aa-men.

Dominica in octava paschæ
Quasimodogeniti

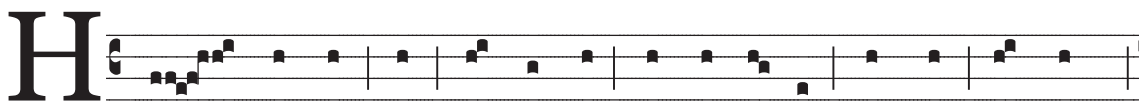
1. sunnuntai pääsiäisestä
(Quasimodogeniti)

A. 1. Piet. 2:2ab

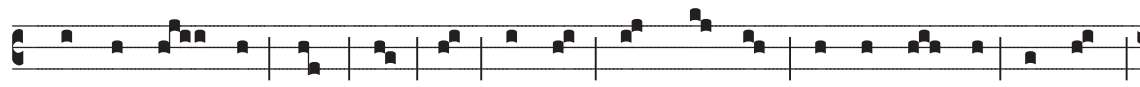
V. Ps. 80:2

31.

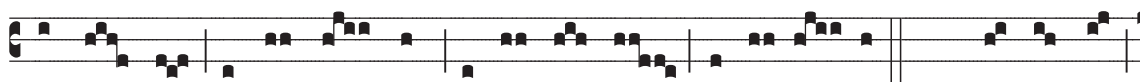
VI

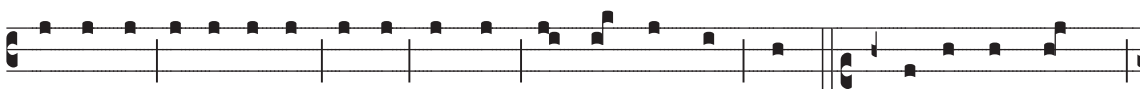
Ha- lat-kaa * sen sel- ki- än jär- je- li- sen ries-kan jäl-kiin,

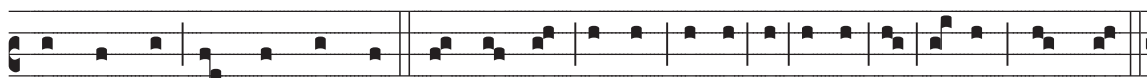
ha- le- lu- ja. Niin kuin ne äs-ken syn-ty- neet lap-su- kai- set il- man

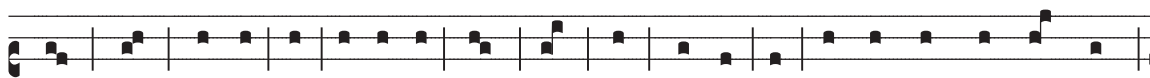
pe- tos- ta, ha- le- lu- ja, ha- le- lu- ja, ha- le- lu- ja. Ver: Vei- sa- kaat

i- loi- sast Ju- ma- lal- le, jo- ka mei- ðän vä- ke- vyy- ðen on. I- has- tu- kaat

Jaa- ko- bin Ju- ma- lal- le. Kun- ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py- häl' Hen- gel',

niin kuin ol- lut on al- gus- ta ja nyt ja ai- na ja i- jan- kaik- ki- ses- ta

i- jan- kaik- ki- suu- ðen. Aa- men.

Dominica 2. post pascha
Misericordia

2. sunnuntai pääsiäisestä
(Misericordia)

A. Ps. 33:5b, 6a

V. Ps. 33:1

32.

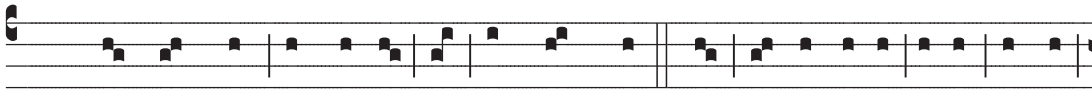
IV

Maa om-pi täyn-näns Her-ran lau-pi-ut-ta, ha-le-lu- ja. Her-ran

sa-nal-la o-vat tai-vaat teh-δyt, ha-le- lu- ja, ha-le- lu- ja.

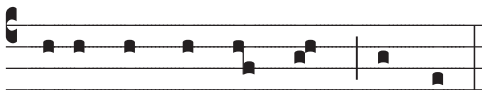
Ver: Rie-muit-kaa Her-ra-sa te van-hurs-kaat, ne toi-me-li-set pitää häntä

kau-niist kiit-tä-män. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki- ses- ta

i-jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

Dominica 3. post pascha
Jubilate

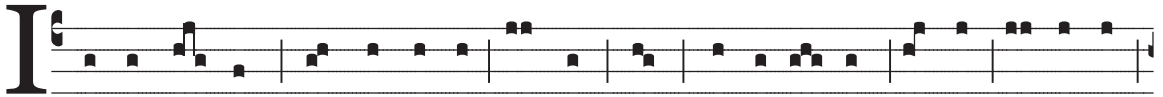
3. sunnuntai pääsiäisestä
(Jubilate)

A. Ps. 66:1, 2

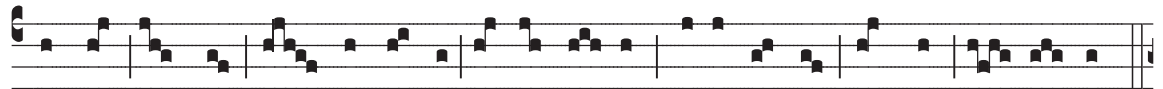
V. Ps. 66:3

33.

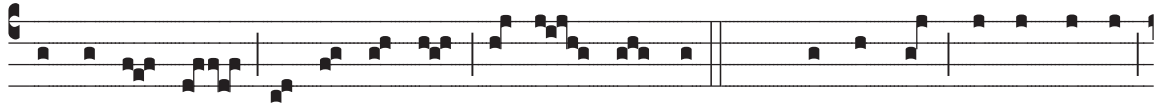
VIII

I-has-tu-kaat Ju-ma-lal-le * kaik-ki maa, ha-le-lu-ja. Kii-tos vei-sa-kaat

hä-nen ni-mens kun-ni-ak-si, ha-le-lu-ja. Y-lis-tä-käät hän-tä her-ra-ten,

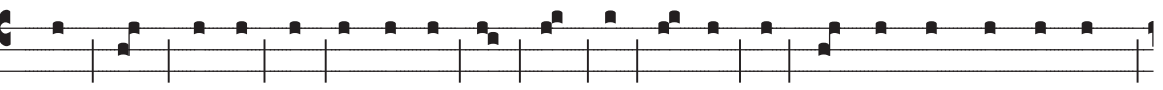
ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja. Ver: Sa-no-kaat Ju-ma-lal-le,

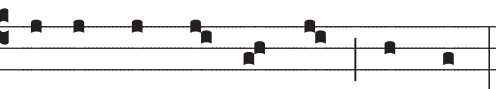
kuin-ka ih-me-li-set o-vat si-nun työ-s. Si-nun viholisilles pitää puuttuman

si-nun suu-ren vä-es täh-δen. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Dominica 4. post pascha
Cantate

4. sunnuntai pääsiäisestä
(Cantate)

A. Ps. 98:1a, 2b

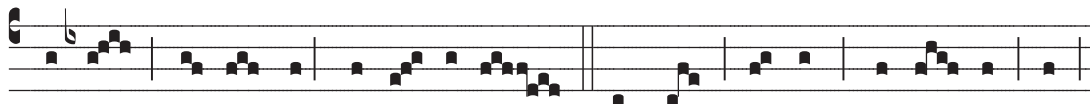
V. Ps. 98:1bc

34.

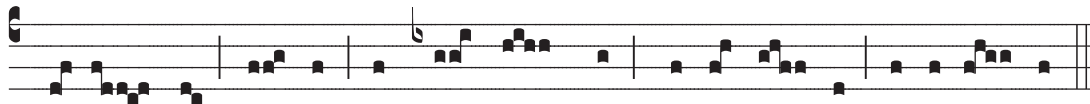
VI

Vei-sa-kaat Her-ral-le * yk-si uu-si vei-su, ha-le- lu- ja. Sil-lä hän

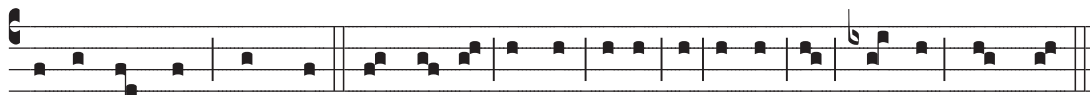
te- kee ih-mei-tä, ha-le- lu- ja. Kan-sain et-een an-taa-pi hän

il- moit- taa hä- nen van-hurs-kaut- tans, ha-le- lu- ja, ha-le-lu- ja.

Ver: Hän voit- taa-pi oi-ke-al-la kä- δel-läns voi-ton. Ja hä- nen py- hän

kä-si-var-tens kans-sa.⁴ Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

4 Psalmiversuksen jälkisäkeen sävelmä on muutettu tavanomaiseksi. Alkuperäisen käsikirjoituksen sävelmämuoto:

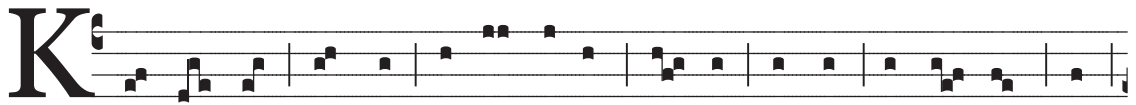
Ja hänen pyhän kä-si-var-tens kans-sa.

Dominica 5 post pascha
Vocem jucunditatis

5. sunnuntai pääsiäisestä
(Vocem jucunditatis)
A. Ilm. 19:5bc, Luuk. 1:68b, 69a
V. Ps. 66:1, 2
Vaihtoehtoinen V. Ilm. 19:6b, 7a

35.

III

Kiit-tä-käät mei-δän Ju-ma-la-tan * kaik-ki hä-nen pal-vel-jans ja

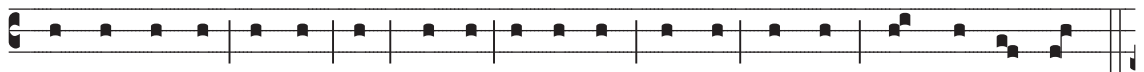
vei-sa-kaat ha-le-lu-ja. Ja jot-ka hän-tä pel-käät-te, se-kä

pie-net et-tä suu-ret. Sil-lä hän on et-sin-nyt ja lu-nas-ta-nut hä-nen

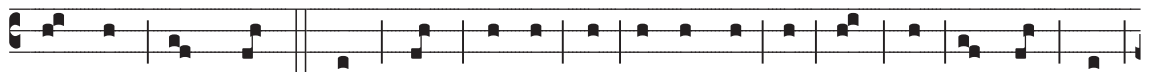
kan-sans, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja. Ver: I-has-tu-kaat

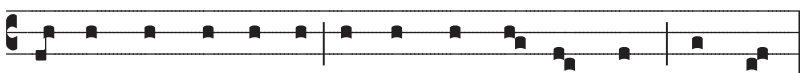
Ju-ma-lal-len kaikki maa, kiitos veisakaat hänen nimens kun-ni-ak-si.

Y-lis-tä-käät hän-tä her-ra-ten. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja

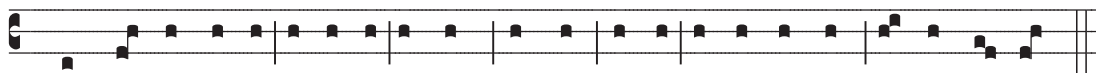
Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

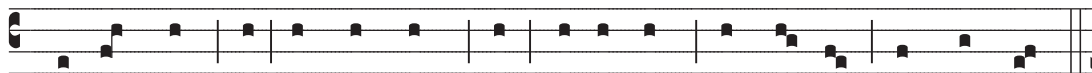
i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Alius versus:

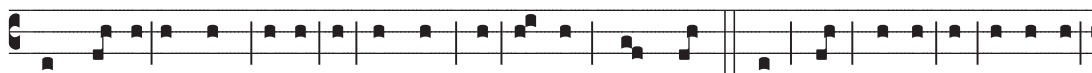
Vaihtoehtoinen versus:

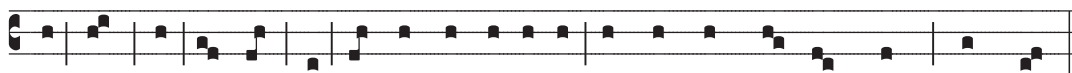
Kaik-ki-val-ti-as Jumala meidän Herran omi valtakunnan o-mis-ta-nut.

I-loit-kaam ja rie-mut-kaam ja an-ta-kaam kun-ni- a hä- nel- le.

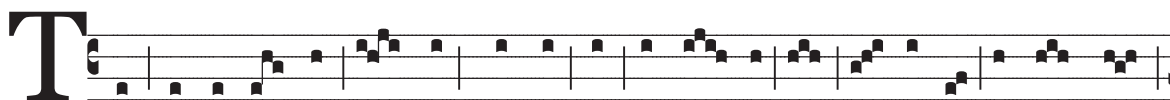
Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

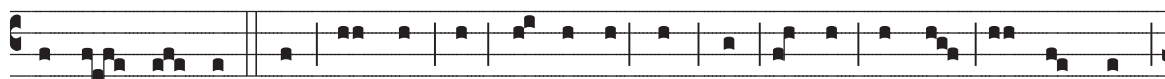
ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta i- jan-kaik-ki-suu-δeen. Aa-men.

36.

VII

Te Ga-li-le-an mie-het,* mi-tä te sei-sot-ta ja kat-sot-ta tai-vai-seen,

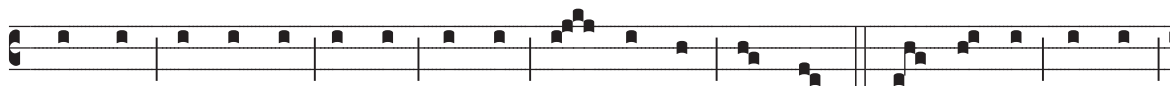
ha-le-lu-ja. Hän om-pi niin tu-le-va, kuin te näit-tä hä-nen me-ne-vän

tai-vai-seen, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja, ha-le-lu-ja.

Ver: Ja kuin he kat-se-lit taivaiseen hä-nen men-nes-säns: kat-so, niin sei-soit

hei-ðän ty-kö-näns ka-ksi mies-tä val-ke-is vaat-teis. Kun-ni-a ol-koon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja

ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

Aliud officium Omnes gentes
plaudite infra Dominica Septima
post S. Trinitatis.

Vaihtoehtoisesti 7. Pyhän
Kolminaisuuden päivän jälkeisen
sunnuntain introitus *Kaikki kansat
paukuttakaat käsiään* (nro 51).

Dominica 6. post pascha
Exaudi

6. sunnuntai pääsiäisestä
(Exaudi)

A. Ps. 27:7ab, 8, 9a

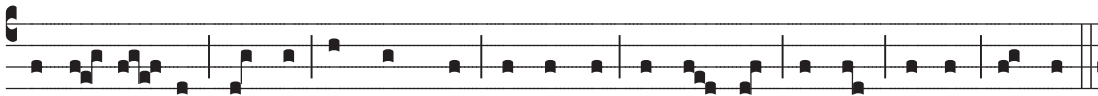
V. Ps. 27:1ab

37.

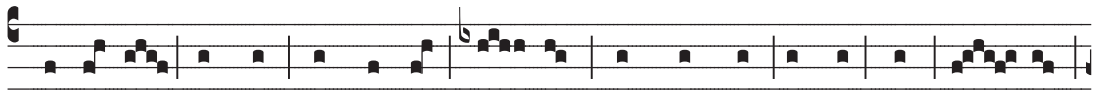
I

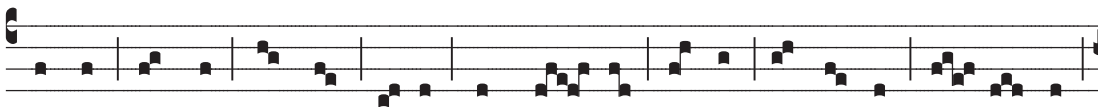
Her-ra, kuu-le * mi-nun ää-nen, kos-ka mi-nä huu-δan si-nun ty-ges,

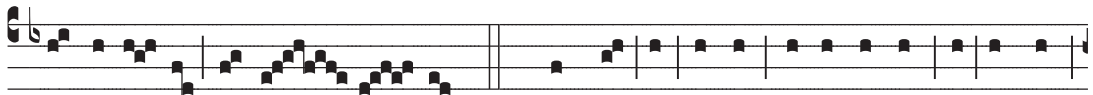
ha-le- lu- ja. Mi-nun sy-δäm-men si-nul-le sa-noo-pi tä-män si-nun sa-nas.

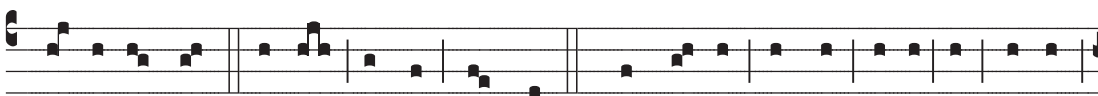
Ky-sy-käät mi-nun kas-vo-ni jäl-keen. Sen-täh-δen mi-nä myös et- sin

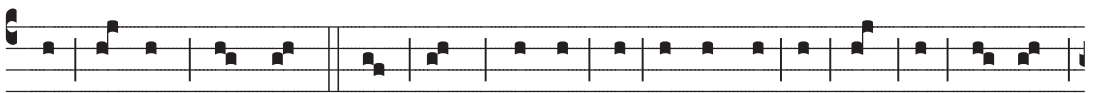
si-nun kas-vos jäl-keen. Ä-lä pois-peit- tä si-nun kas-vo-as mi- nul-ta,

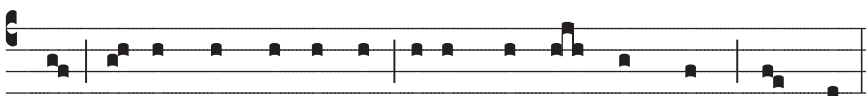
ha-le-lu-ja, ha-le- lu- ja. Ver: Her-ra on minun valistoksen ja minun

ter-ve-y- δein. Ke-tä mi-nä pel-kään? Kun-ni-a ol-koon Isäl' ja Po-jal'

ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na

ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

In die pentecostes
Spiritus Domini

Helluntaipäivä
(Spiritus Domini)

A. Viis. 1:7

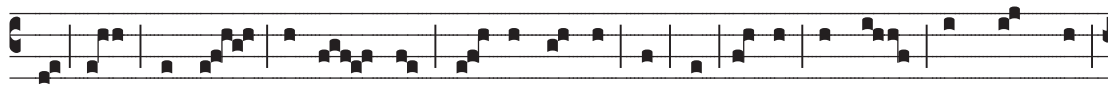
V. Ps. 67:29b, 30a

38.

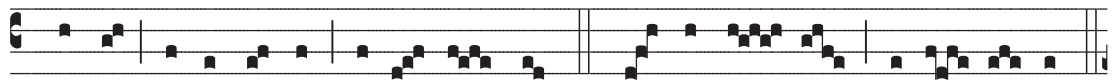
VIII

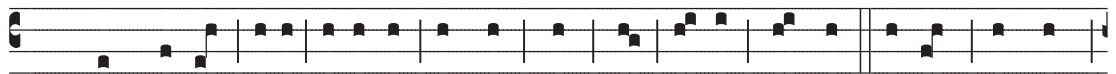
Maan pii-ri om-pi täyn-näns * Her- ran hen-ges-tä, ha- le- lu-ja.

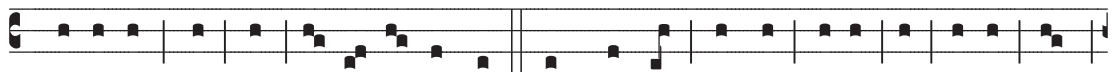
Ja hän tun-tee sy-äim-met to- ti-ses-ta. Ja se jo-ka pu-heen ym-mär-tää,

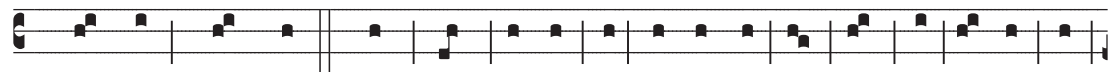
om-pi to-ti- ses-ta jo-ka- pai- kas, ha- le- lu- ja, ha- le- lu- ja.

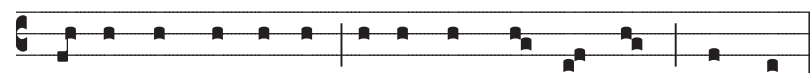
Ver: Vah-vis-ta sitä Jumala meissä, kuin on si-nun te-kos. Si-nun templis

puolesta, kuin on Je-ru-sa- le-mis. Kun-ni- a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja

Py- häl' Hen- gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na ja

i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu- den. Aa-men.

Aliud

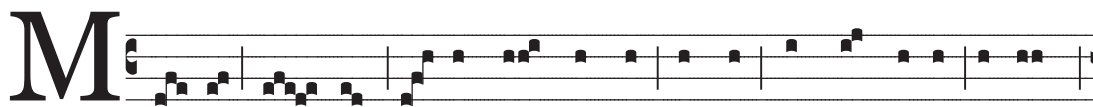
Vaihtoehtoinen introitus

A. Joel 3:1

V. Ps. 68:29b, 30a

39.

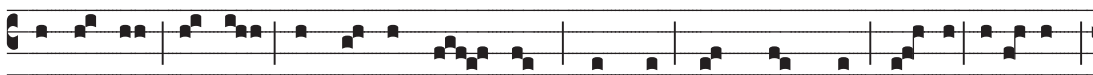
VIII

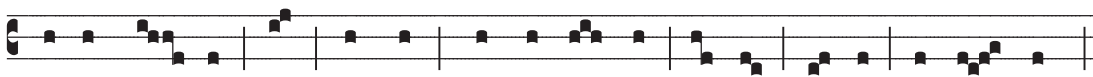
Mi-nä tah-δon * u- los- vuo-δat-taa mi-nun hen-ges-tä-ni, sa-noo

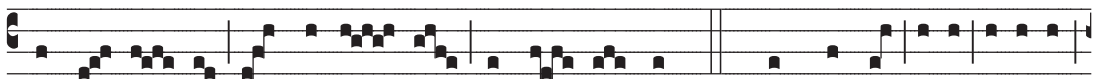
Her-ra, kai-ken li-han pääl-le, ha-le- lu-ja. Ja tei-δän po-jat ja tei-δän

tyt-tä-ret pi-tää pro-fe-tee-raa-man, tei-δän van-hem-mat pi-tää u-ni-a

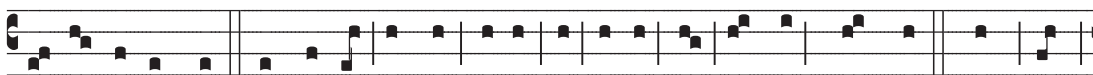
u-nes-tu-man. Ja tei-δän nuo-ri-kai-set pi-tää nä-gyt nä-ke-män,

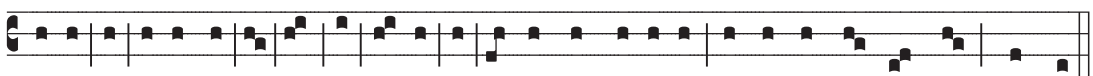
hal-le- lu- ja, hal-le- lu- ja, hal-lel- u- ja. Ver: Vah-vis-ta si-tä Jumala

meissä, sillä se om-pi si-nun te-kos. Si-nun Templis puolesta, kuin on

Je-ru-sa-le-mis. Kunni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aamen.

Aliud

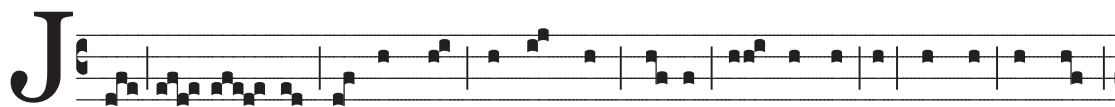
Toinen vaihtoehtoinen introitus

A. Ap.t. 2:2, 3

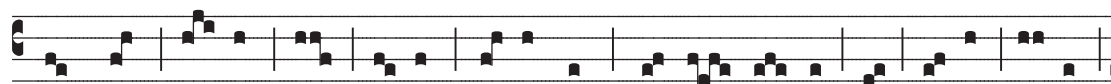
V. Ap.t. 2:4

40.

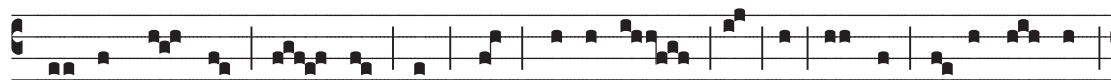
VIII

Ja ä- kis- tä * ta-pah-tui tai-va-hast yk-si hu-ma-us ja täyt-ti kai-ken

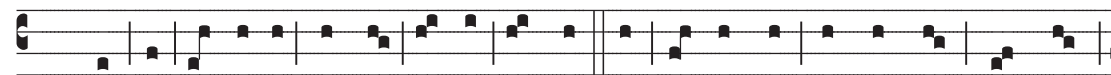
huo-neen, kus-sa he o-lit is-tu-mas, ha-le- lu-ja. Ja heil-le nä-vyt

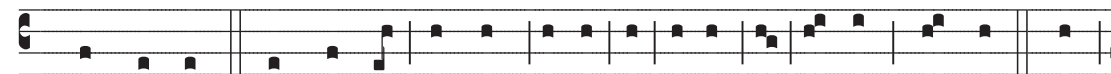
vii-les-ke-lyt kie-let, niin kuin tu-li-set, ja ne is-tuit it-se-kun-kin

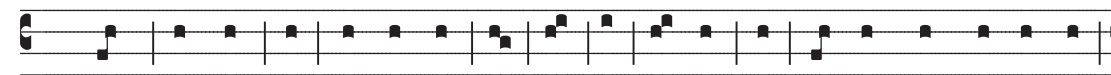
hei-ðän pääl-lens, ha-le- lu- ja, ha- le- lu- ja, ha- le- lu- ja.

Ver: Ja he täytettin kaik-ki py-hä hen-ge. Ja ru-pei-sit pu-hu-man muil-la

kie- lil- lä. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin

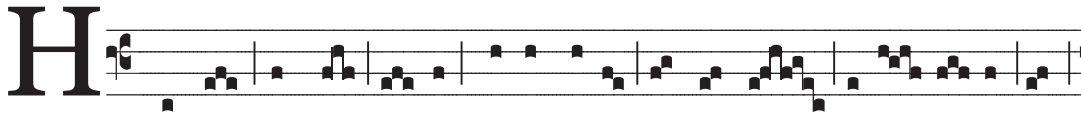
kuin ol- lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta

i- jan-kaik-ki- suu-ðen. Aa-men.

41.

II

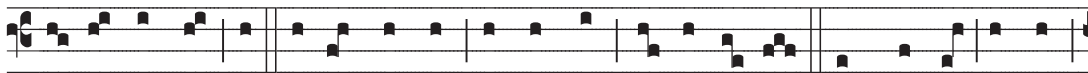
Her-ra ruok-ki hei-tä * pa-ra-hil-la ni-suil-la,⁵ ha-le- lu-ja, ja

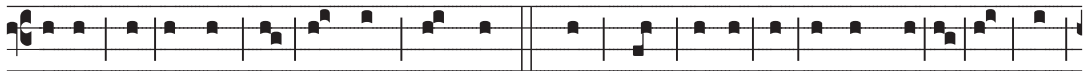
ra- vit-si hei-tä hu-na-jal- la kal-li- os-ta, ha-le-lu- ja, ha- le- lu-ja,

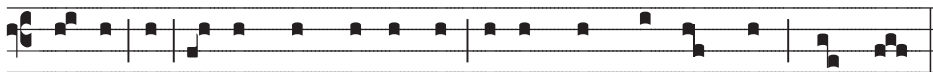
ha- le- lu- ja. Ver: Vei-sa-kaat iloisast Jumalalle, joka meiðän

vä-ke-vy-ðen on. I-has-tu-kaat Jaa-ko-bin Ju-ma-lal- le. Kun-ni- a ol-koon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja

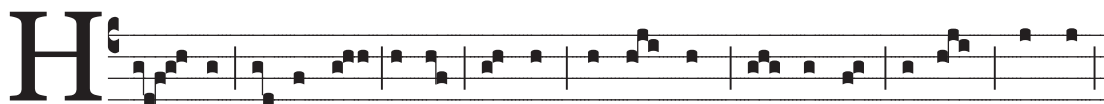

ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa- men.

⁵ Alkuperäisessä käsikirjoituksessa on mahdollisesti kirjoitusvirheinä *ni-suil* -tavuilla cd-hc -sävelet, jotka tässä on korvattu de-cd -sävelillä.

42.

VIII

Her- ra * si-säl-toi hei-tä hä-nen py-hyy-δens ra- jo-hin, tä-män mä-en

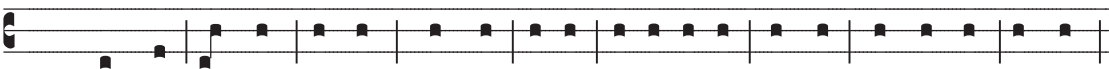
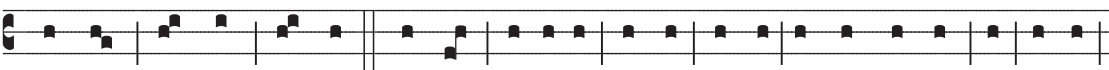
ty-ge, jon-ka hä-nen oi-ke-a kä-tens saan-nut o- li, ha- le- lu- ja.

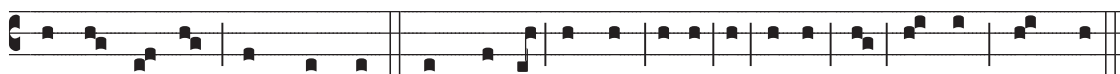
Ja hän pois-heit-ti hei-δän e-teens pa-ka-nat, ha-le-lu- ja. Ja heil-le

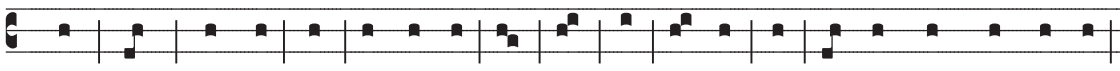
ar-vol-la pe-ri-mi-sen u- los-ja-koi, ha-le-lu- ja, ha-le-lu- ja, ha-le- lu-ja.

Ver: Kuu-le mi-nun kansan, minun lakin, kallistakat teiδän korvanna minun

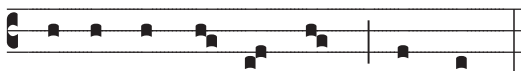
suu-ni sa- nan ty- kö. Mi- nä avajan minun suuni sananlaskoon ja vanhat

ta-pa-ok-set mai-nit-sen. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta

i- jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

43.

VIII

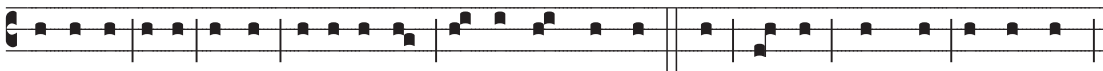
Ju-ma-la, kos-kas * si-nun kan-sas e-δel-kä-vit, ha-le-lu- ja. Ja kos-kas

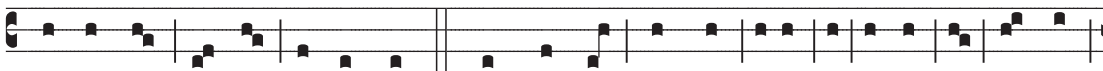
va-re-lit kor-ves-sa, ha-le- lu- ja. Niin maa va-pi-si Ju-ma-lan e-δes, jo-ka

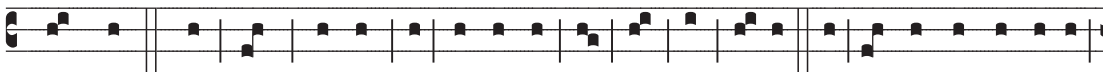
Is-ra-el- in Ju-ma-la on, ha-le- lu- ja, ha- le- lu- ja. Ver: Y-les-nos-kaan

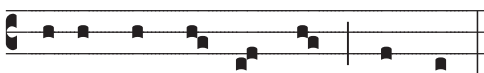
Jumala, että hänen viholi-sens ha-jo-tet-tai-sin. Ja jot-ka hän-tä vi-haa-vat,

pa-et-kaan hä-nen e-δes-täns. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta

i- jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

PARS ÆSTIVA

officiorum cum de tempore
agitur.

Festo Sancte Trinitatis

KESÄJAKSO

Kirkkovuoden messujen introitukset.

Pyhän Kolminaisuuden päivä

A. Tob. 12:6bcd

V. Kiittäkäm

44.

VIII

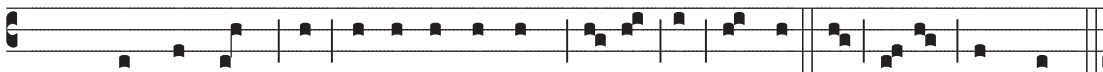
Hy-väs-ti-siug-nat- tu * ol-koon I-sä Ju-ma-la ja Poi-ka ja se

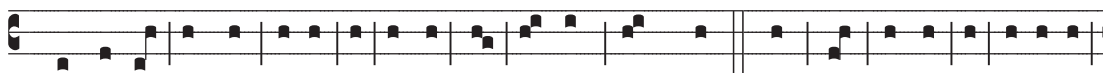
Py-hä Hen-ki, jot-ka o-vat kol- me per-so- nat ja yks to- ti- nen

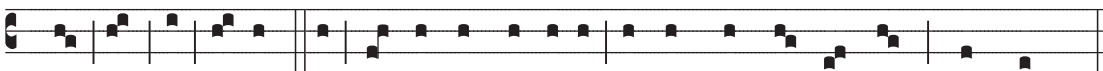
Ju-ma- la. Hä-nen ol- koon kii- tos ai-na i-jan-kaik-ki-suu- ðest.

Ver: Kiit-tä-kääm ja kunnioittakaam I- sä ja Poi-ka ja Py-hä Hen-ki.

Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

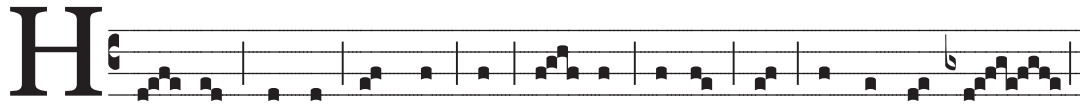
ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

Die Corporis Christi officium ut
supra Die coena Domini, vel ut
feria 2da pentecostes Cibavit
eos.

Kristuksen ruumiin juhlassa hiljaisen
viikon torstain introitus *Oo te kaikki
janoovaiset* (nro 23) tai
2. helluntaipäivän introitus
Herra ruokki heitä (nro 41).

45.

V

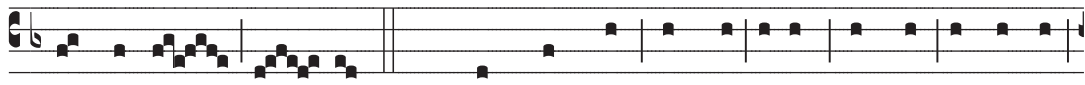
Her-ra, * mi-nä toi-von sen pääl-le, et-täs niin ar-mo-li- nen

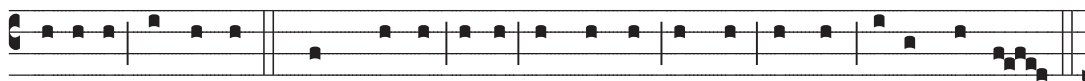
o- let. Mi-nun sy-ä-me-ni rie-muit-see, et- täs niin ker-naast au- tat.

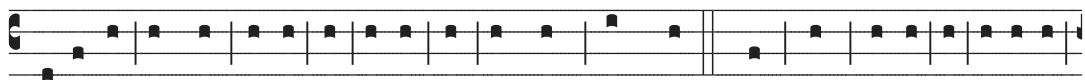
Mi-nä tah-δon Her-ral-le vei-sa- ta, et-tä hän niin hy-väs-ti mi-nun

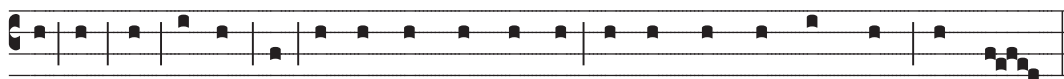
vas-taa-ni te- kee. Ver: Kuin-kau-van Her-ra si-nä tah-δot kai-ke-ti

minua unhottaa? Kuin-kauan sinä poispeität kasvot minun e-δes-tä-ni.

Kunnia olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Dominica 2. post Trinitatis

2. Pyhän Kolminaisuuden
päivän jälkeinen sunnuntai
A. Ps. 18:19b, 20
V. Ps. 18:2, 3a

46.

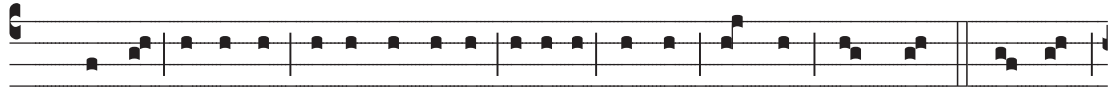
I

Her-ra on * mi-nun tur-va-ni ja hän vei mi-nun u-los la-ki-al-le.

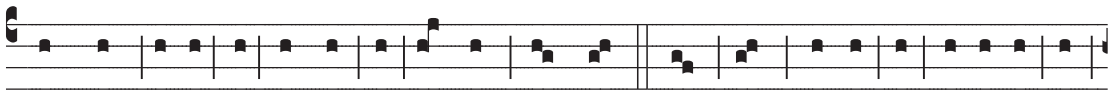
Hän mi-nun u-los tem-mai-si, sil-lä hän mie-lis-tui mi-nu-hun.

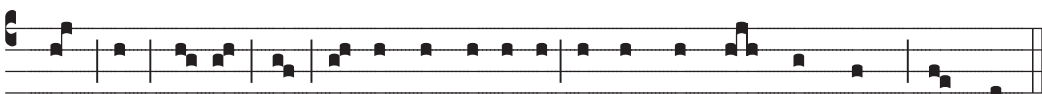
Ver: Mi-nä rakastan sydäimestäni sinua, Herra, mi-nun voi-main. Her-ra

ompi minun kallion, minun linnan ja mi-nun va-pah-ta-jain. Kun-ni-a

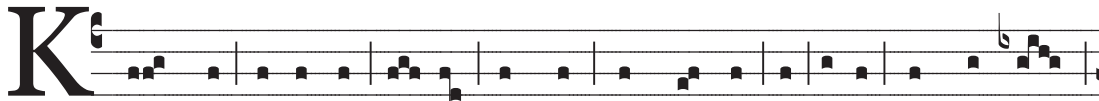
ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja

nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-ßen. Aa-men.

47.

VI

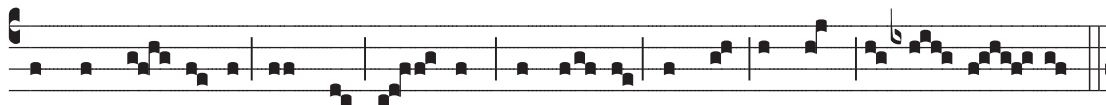
Kään-nä si-nu-as, Her-ra * mi-nun puo-lee-ni ja o-le mi-nul-le

ar-mo-li-nen, sil-lä mi-nä o-len yk-si-näi-nen ja raa-ðo-li-nen.

Kat-so mi-nun vai-vai-su-ðe-ni ja raa-ðo-li-su-ðe-ni puo-leen ja

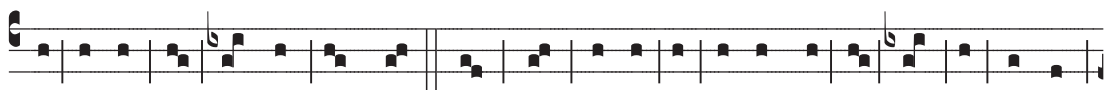
an-teek-si-an-na kaik-ki mi-nun syn-ti-ni, Her-ra mi-nun Ju-ma-la-ni.

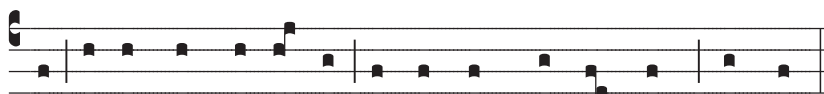
Ver: Si-nun jäl-kees Herra mi-nä i-kä-vöit-sen. Mi-nun Jumalani, sinun

päälles minä turvaan, älä sal-li mi-nu-a hä-väis-tä. Kun-ni-a olkoon I-säl'

ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

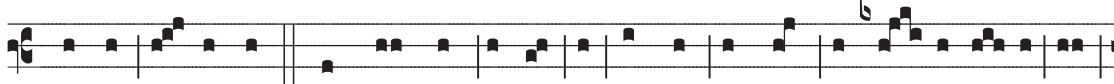
ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

48.

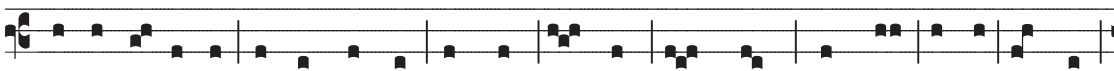
II

Her-ra⁶ * on mi-nun va-lis-tok-sen ja mi- nun ter-ve-y- den, ke-tä

mi-nä pel-kään. Her-ra on mi-nun hen-ke-ni vä-ke-vuus, ke-nen e-des

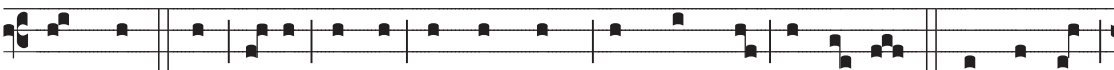
mi-nä va-pi-sen. Sen-täh-den eh-kä ne pa-hat mi-nun vai-no- li- se-ni ja

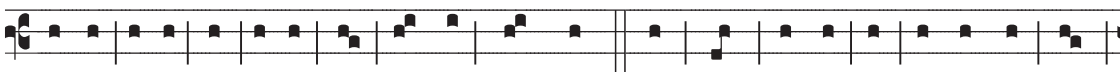
vi-ho-li- se-ni lä-hes-ty-vät mi-nun li- hain syö-mään, hei-δän täy-ti hei-δäns

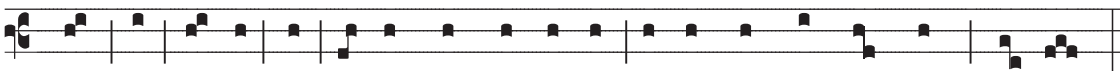
lou-ka-ta ja lan- ge- ta. Ver: Vaik-ka jo-ku sotawäki skantsaisi mi-nu-a

vas-taan, niin ei-pä minun sy-δäm-mein sen-vuok-si pel-käi-si. Kun-ni-a

olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja

nyt ja ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

6 Alkuperäisessä käsikirjoituksessa intonaation kaksi ensimmäistä säveltä (c-e) on kirjoitettu ilmeisen virheellisesti kaksi sävelaskelta tarkoitettua ylemmäksi ja ne on tässä korvattu sävelillä a-c.

49.

IV

Her-ra, kuu-le mi-nun ää-nen, * kos-ka mi-nä huu-δan, sil-lä si- nä

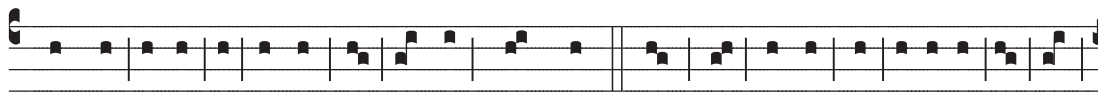
o- let mi- nun a- pun. Ä- lä mi-nu-a y- len-an-na, ä- lä-kä kät-täs

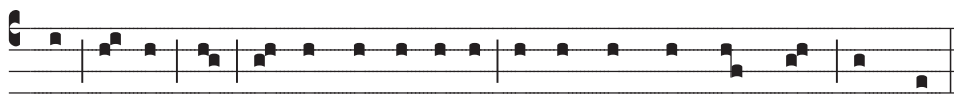
mi-nus-ta pois-ve-δä, mi-nun ter-ve-y- δein, Ju-ma- la. Ver: Her-ra on

minun valistoksein ja mi-nun ter-ve-y- δein, ke-tä mi-nä pel-kään. Kun-ni-a

olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt

ja ai-na ja i- jankaikkisesta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

Dominica 6. post Trinitis

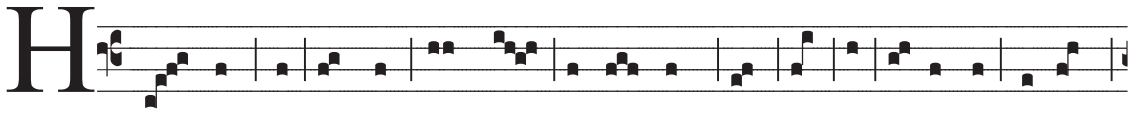
6. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 28:8, 9

V. Ps. 28:1

50.

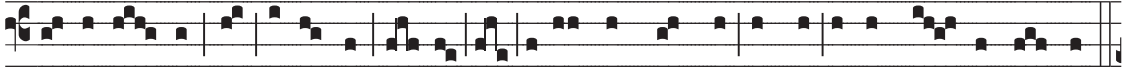
II

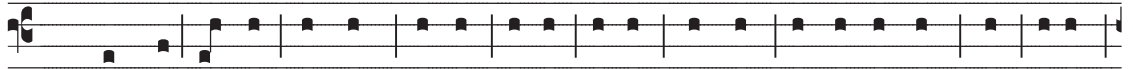
Her-ra * on hä-nen kan-sans vä-ke-yyys. Hän on se vä-ke-vä, jo-ka

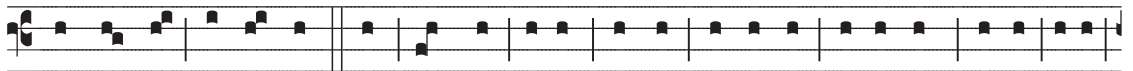
hä-nen voi-del-tuns aut-taa. Au-ta si-nun kan-sas ja siu-gna si-nun

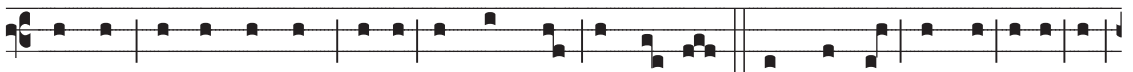
pe-ri-mi-ses, ja ra-vit-se hei-tä ja y-les-kor-go-ta hei-tä i-jan-kaik-ki-ses-ta.

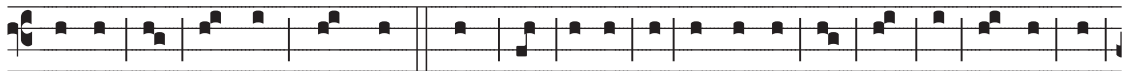
Ver: Kos-ka mi-nä huuðan sinun tyges Herra, minun uskalluksein, niin ä-lä

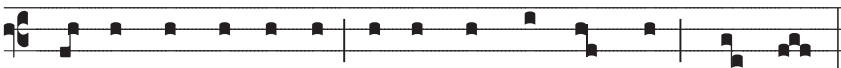
mi-nul-le vai-ke-ne. Sen pääl-le, että – koskas vaikenet minusta – minä tulen

heiðän kaltaiseksens, jotka hel-vet-tiin me-ne-vät. Kun-ni- a olkoon Isäl' ja

Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-ðeen. Aa-men.

Dominica 7. post Trinitatis

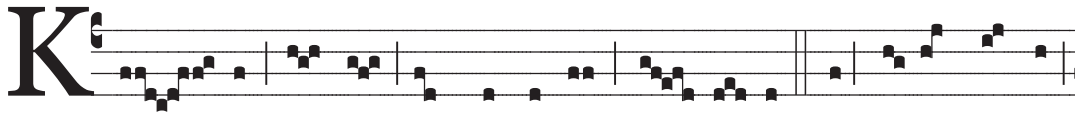
7. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 47:2

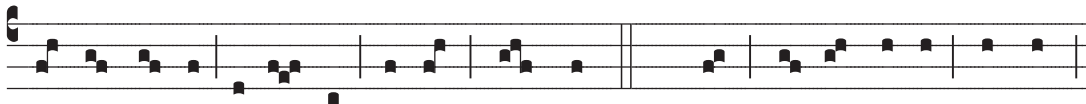
V. Ps. 47:4

51.

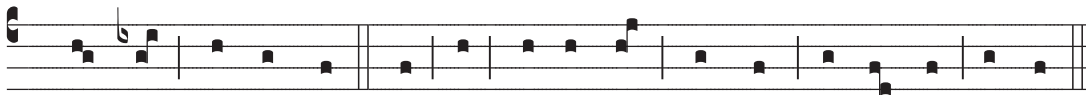
VI

Kaik- ki * kan- sat pau- kut- ta- kaat kä- si- ään ja i- has- tu- kaat

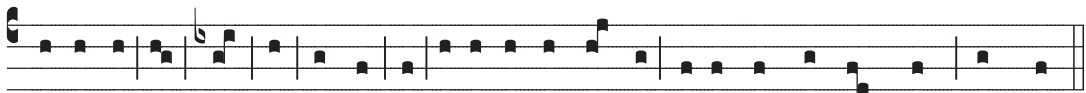
Ju- ma- lal- le i- loi- sen ää- nen kans- sa. Ver: Hän a- len- taa- pi kan- sat

mei- δän al- lan- ne ja ne pa- ka- nat mei- δän jal- ka- ni al- la.

Kun- ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py- häl' Hen- gel', niin kuin ollut on

algusta ja nyt ja ai- na ja ijankaikki- ses- ta ijankaik- ki- suu- δen. Aa- men.

De Transfiguratione Christi officium ut Dominica 23. vel 24. post Trinitatis.

Kirkastussunnuntaina (Kristuksen kirkastumisen päivä) 23. tai 24. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus

Josko minä kuulisin (nro 67) tai

Jumala on ihmellinen (nro 68).

Dominica 8. post Trinitatis

8. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 48:10, 11

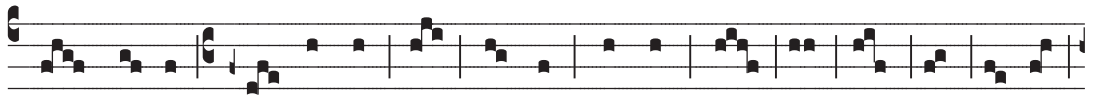
V. Ps. 48:2

52.

I

Ju-ma-la, * me o-δo-tam-me si-nun hy-vyyt-täs kes-kel si- nun

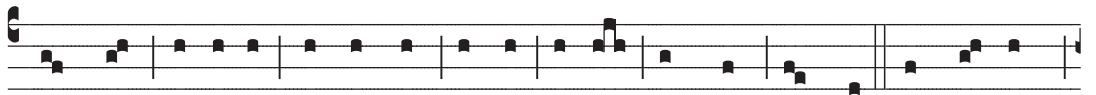
temp-li-säs. Ju-ma-la, kuin si-nun ni-mes on, niin myös on si- nun

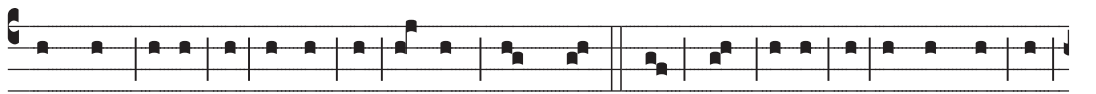
kii-tok- ses ha-maan ma-il-man lop- puun as-ti. Si-nun oi-ke-a kä- tes

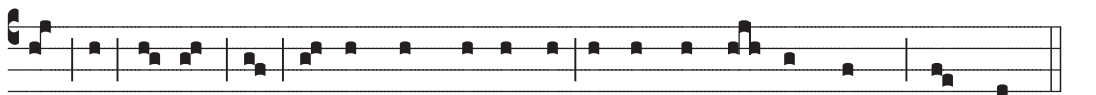
on täynnäns van-hurs-ka- ut- ta. V: Suu-ri on Herra ja sangen kii-tet-tä-pä

mei-δän Jumalan kaupungis hänen py-hän vuo-rens pääl-lä. Kun-ni- a

ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja

nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu-δeen. Aa-men.

Dominica 9. post Trinitatis

9. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 54:6, 7

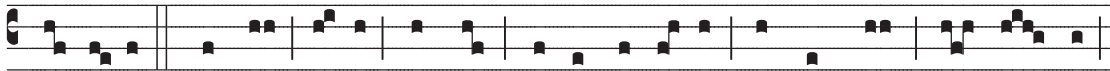
V. Ps. 54:3

53.

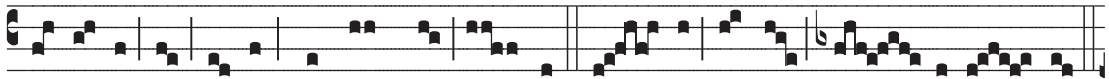
V

Kat-sos, Ju-ma-la aut-taa-pi mi-nu-a * ja Her-ra tu-kee-pi mi-nun

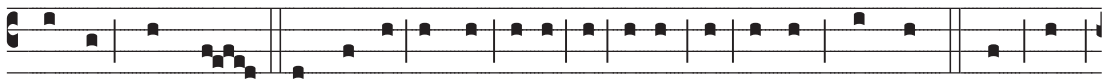
sie-lu-ni. Hä-nen pi-tää mi-nun vi-ho-lis-te-ni pa-huu-δen kos-ta- man.

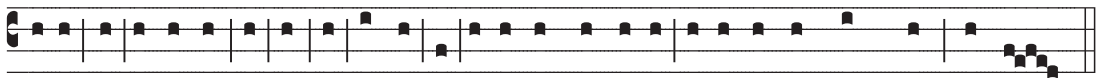
Ha-jo-ta ne si-nun va-kuu-δes kaut-ta, Her- ra, mi-nun vä- ke-vyy- δen.

Ver: Au-ta minua Jumala sinun nimes kaut-ta ja saata minulle oikeus sinun

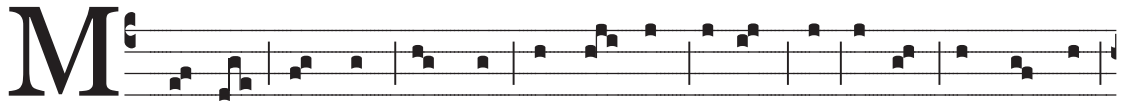
val-las kaut-ta. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Pyhäl' Hengel', niin kuin

ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaikkisesta ijankaikki-suu-δen. Aa-men.

54.

III

Mi-nä tah- δ on huu-taa Ju-ma-lan ty-ge, * ja Her-ra aut-taa-pi

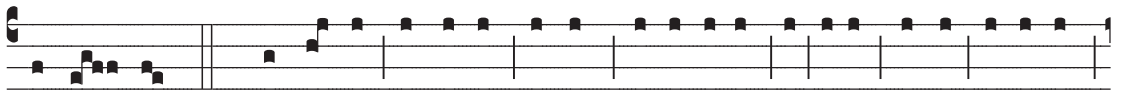
mi- nu- a nii-stä, jot-ka so-ti-vat mi-nun vas-taan. Ju-ma-la si-tä kuul-kaan

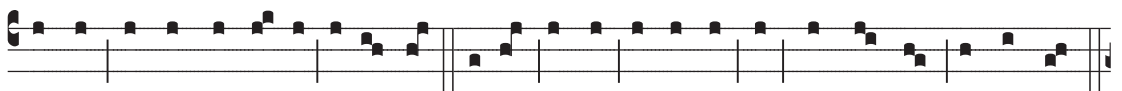
ja a-la-ti nöy-rit-tä-köön, se jo-ka on al-gus- ta ja a- la- ti

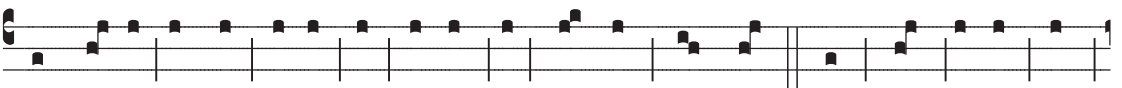
py-syy- pi. Luo-ta si-nun su-rus Her-ran pääl-le, hän e-lät-tää- pi

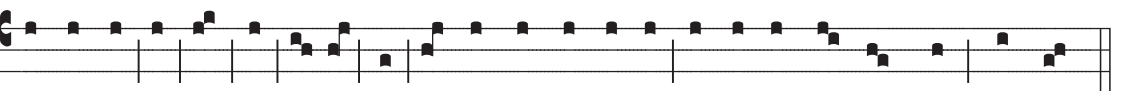
si- nu- a. *Ver:* Ju-ma-la, kuulte minun rukouksen ja älä peitä sinuas

minun ru-ko-uk-se-ni e- δ es-tä. O-ta vaari minusta ja kuul-te-le mi-nu- a.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta ijan-kaik-ki-suu- δ en. Aa-men.

55.

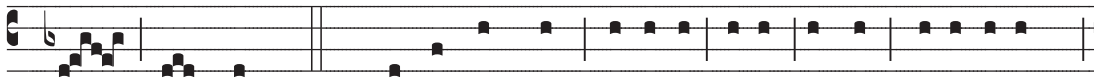
V

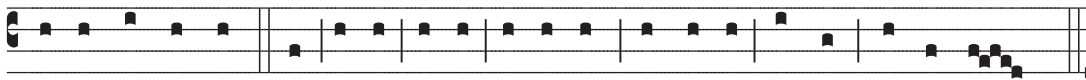
Ju-ma-la *om-pi hä-nen py-häs-sä a-su-mi-ses-sans, ja an-taa-pi

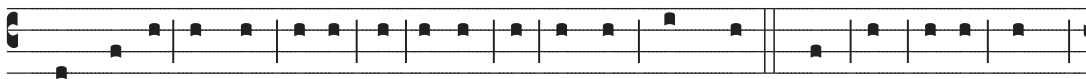
yk-si-näis-ten huo-neen täyn-näns lap-si-a. Hän an-taa-pi kan-sal-le vä-en

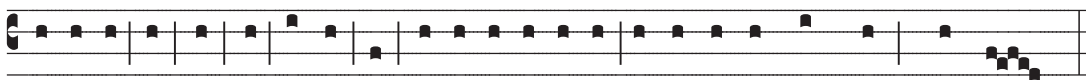
ja voi-man. Ver: Y-les-nos-kaan Jumala, että hänen viholisens

ha-jo-tet-tai-siin, ja jotka häntä vihaavat, paetkaan hä-nen e-δes-täns.

Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on

algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaikkisesta ijankaikki-suu-δen. Aa-men.

56.

VII

Rien-nä * Ju-ma-la mi-nu-a va-pah-ta-maan, Her-ra, kii-ruh-ða

mi-nu-a aut-ta-maan. Hä-vet-köön ja hä-väis-tä-köön, jot-ka mi-nun sie-lu-ni

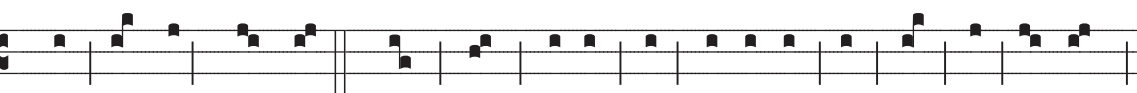
jäl-keen sei-so-vat. Ver: Ta-ka-perin he kierköön ja tulkoon häväistetyksi,

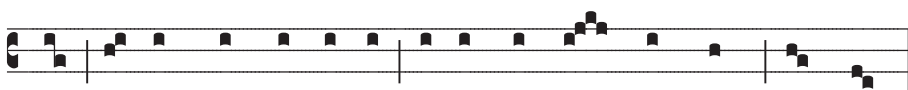
jotka minulle pa-ho-ja suo-vat, et-tä he jäl-lens häpiän ala tulisit, jotka

minun ylitseni huu-ta-vat: Niin-pä, niin-pä. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal'

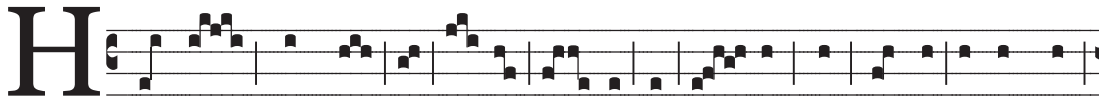
ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

57.

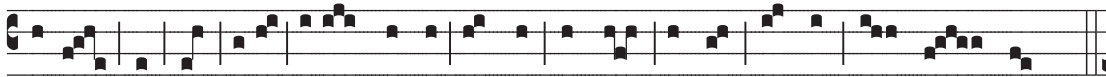
VII

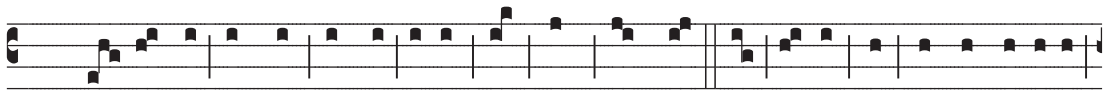
Her-ra,* muis-ta sen liit-tos pääl-le ja ä- lä niin rat-ki u-noh-ða

si- nun köy-hi- ä e-läi-mi- täs. Y- lös- nou-se Ju-ma-la ja var-je-le

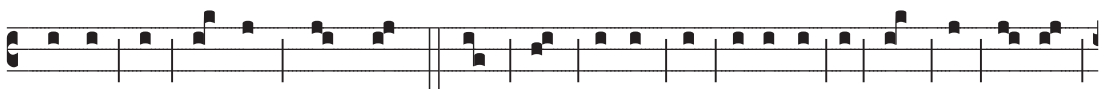
si-nun syys ja ä-lä y-len-an-na nii-tä, jot-ka si-nun ty-ges huu-ta- vat.

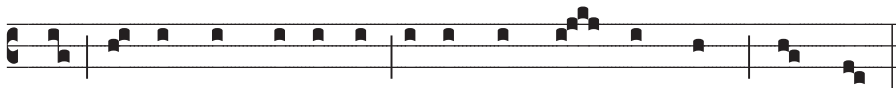
Ver: Ju-ma-la, miksis meitä ratki niin pois sök-sät ja o-let niin hirmulisesta

vihainen sinun laitumens lam-mas-ten y-lit-se. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja

Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na

ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-ßen. Aa- men.

Dominica 14. post Trinitatis

14. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 84:10, 11a

V. Ps. 84:2

58.

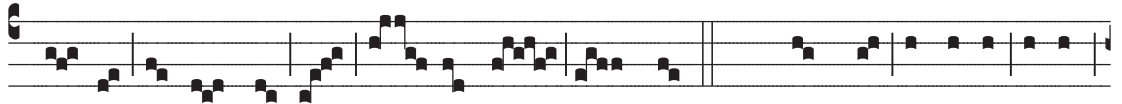
IV

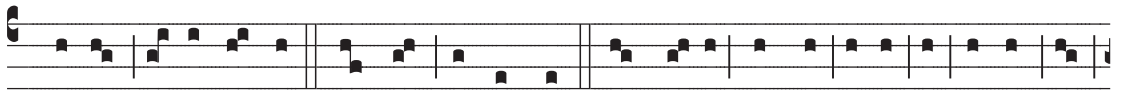
Kat-se-le Ju-ma-la,* mei-δän kil-pen, kat-so si-nun Kris-tuk-ses

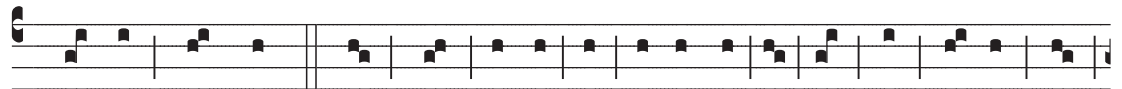
val-ta-kun-nan pääl-le, sil-lä yk-si päi-vä si-nun e-si-kar-ta-no-sas

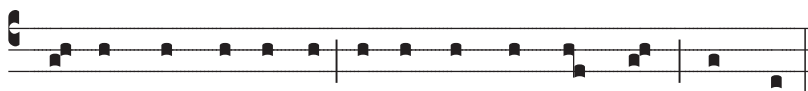
om-pi pa-rem-pi kuin tu-hat-ta muu-all. Ver: Kuin-ka rakkahat ovat

si-nun a-su-mi-ses Her-ra Se-ba-ot. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja

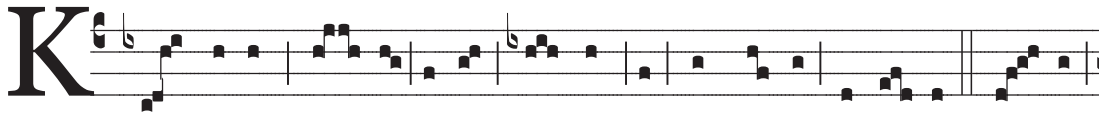
Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

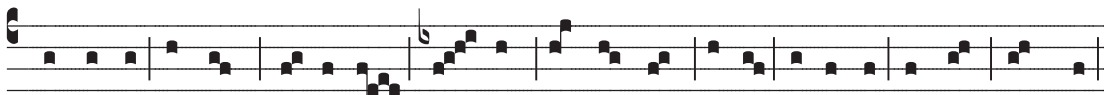
i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

59.

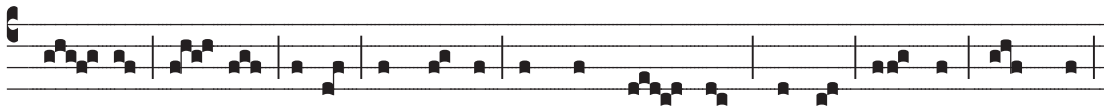
I

Kal- lis-ta * Her- ra, si-nun kor-vas ja kuul-te-le mi-nu- a. Au- ta

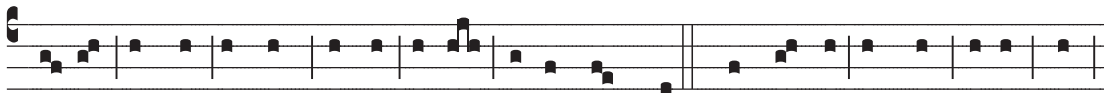
mi-nu-a mi-nun Ju-ma-lan, si- nun pal-vel-jas, jo-ka it-se-ni si-nun pääl-les

luo- tan. Her-ra, o- le mi-nul-le ar-mo- li- nen, sil-lä mi- nä huu-δan

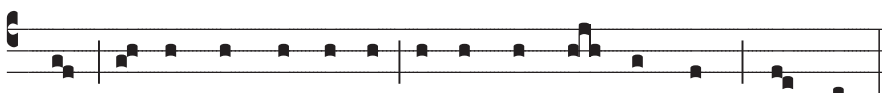
y-li-päi-vää si- nun ty- ges. Ver: I- la- hu-ta si-nun pal-vel-jas sie- lu,

sil-lä sinun jälkees Herra mi-nä i- kä-vöit-sen. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja

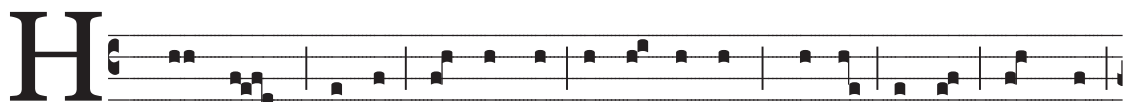
Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na

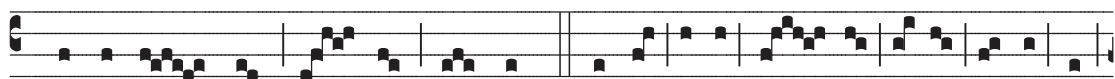
ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

60.

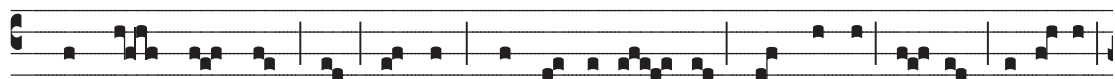
VIII

Her- ra, o- le mi-nul-le ar-mo-li-nen, * sil-lä mi-nä huu-δan

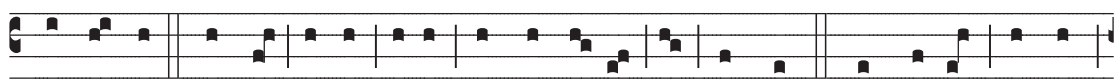
y-li-päi- vää si- nun ty- ges. Sil-lä si-nä Her- ra o-let hyvä ja

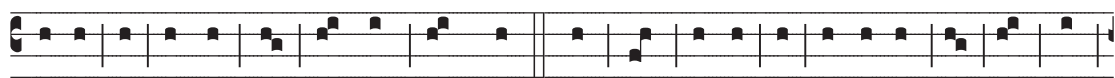
ar- mo- li- nen ja ri- kas lau-pi- u-δes- ta kai-kil-le, jot-ka si-nu-a

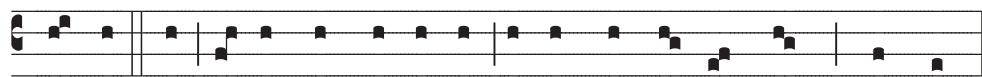
auk- sens huu-ta- vat. Ver: Kal-lis-ta, Herra, sinun korvas, ja kuul-te-le

mi-nu- a, sil- lä minä olen raa-δo-li-nen ja köy-hä. Kun-ni- a ol-koon

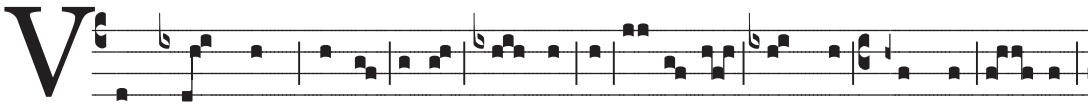
I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja

ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

61.

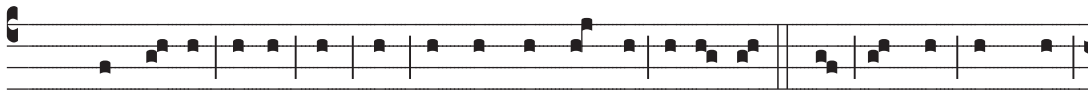
I

Van-hurs-kas * si-nä o-let, Her-ra, ja oi-ke-a om-pi si-nun sa-nas.

Toi-mi-ta si-nun pal-vel-jas kans-sa si-nun ar-mos pe-räs-tä.

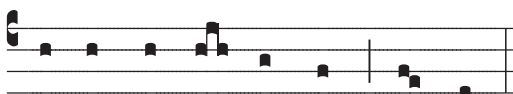
Ver: Au-tu-aat ovat ne, kuin vi-gat-to-mas-ti e-lä-vät. Ne, jot-ka Her-ran

la-is-sa va-el-ta-vat. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta

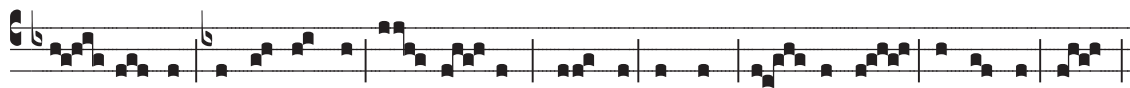
i-jan-kaik-ki-suu-ßen. Aa-men.

62.

I

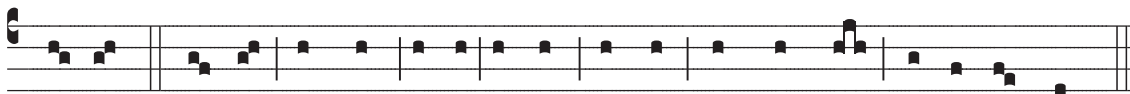
Lai-naa, * Her-ra, rau-ha niil-le, jot-ka si-nu-hun tur-vaa-vat, et-tä si-nun

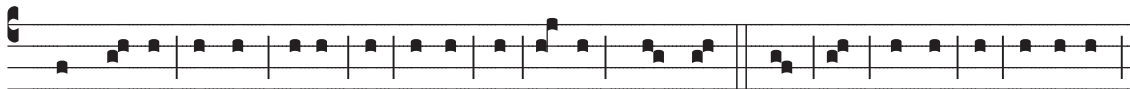
pal-vel-jas us-ko-lis-na löyt-täi-siin. Kuu-le si-nun pal-vel-jas ru-ko-us ja

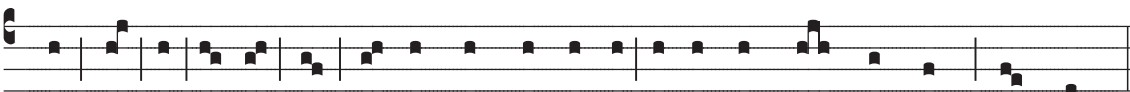
si-nun kan-sas Is-ra-e- lin. Ver: Mi-nä iloitsen niistä kuin minulle sa-no-tut

o- vat. Et- tä mei-δän pi-tää sii-hen Herran huo-nee-seen si-säl-käy-män.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hengel', niin kuin ollut on al-gus-ta

ja nyt ja ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu-δen. Aa- men.

Dominica 19. post Trinitatis

19. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 3:4a, 5b, 9

V. Ps. 3:2

63.

IV

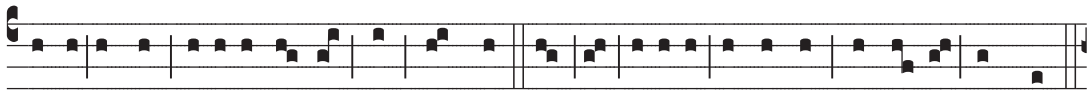
Her-ra, * si- nä o-let mi-nun kil-pe- ni. Kuu-le si- nä mi-nu- a

si-nun py-häs-tä vuo-res- tas. Si-nun ty- ke-näs a-pu löy-tään ja

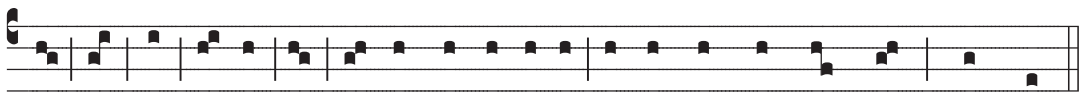
si-nun siug-na-uk-ses y- lit- se si-nun kan-sas. Ver: Voi, Her-ra, mik-si

ovat minun viholi-se-ni niin mon-ta ja niin usiat karkaavat mi-nu-a vastaan.

Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

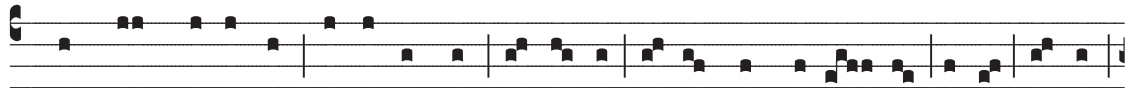
ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

64.

III

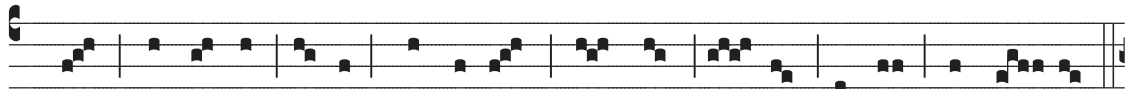
Si-nun * sa-nas, Her-ra, om-pi a-lus-ta to-tuus ol- lut, kaik-ki si-nun

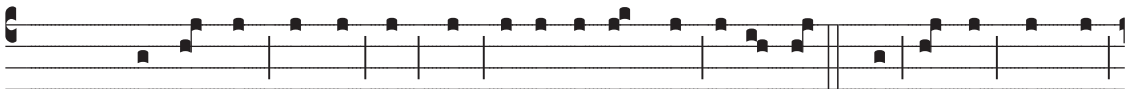
van-hurs-ka-u-δes oi-ki- u-δet py-sy-vät i-jan-kaik-ki-ses-ta, sil-lä si-nä

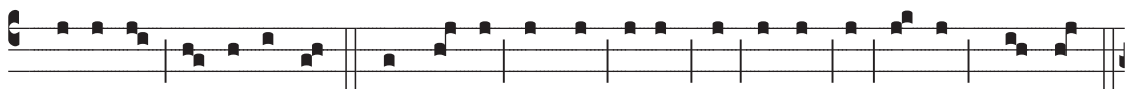
o-let yk-si van-hurs-kas Her- ra, ja oi-ke-a om-pi si-nun sa-nas.

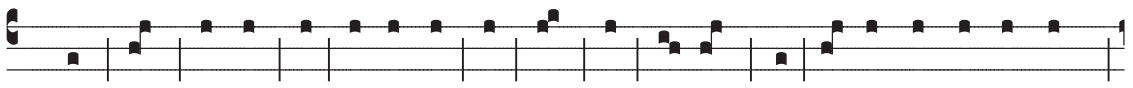
Vaan toi-mi-ta si-nun pal-vel-jas kans-sa si- nun ar-mos pe-räs-tä.

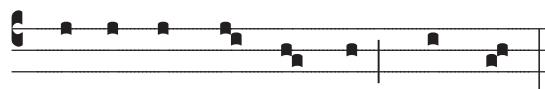
Ver: Au-tu-aat o-vat ne, kuin vigatto-mas-ti e-lä-vät, ne, jot-ka Her-ran

la-is-sa va-el-ta-vat. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na ja i- jan-kaikkisesta

i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa- men.

65.

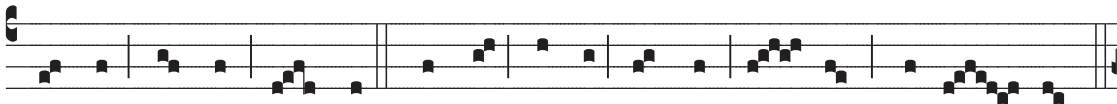
IV

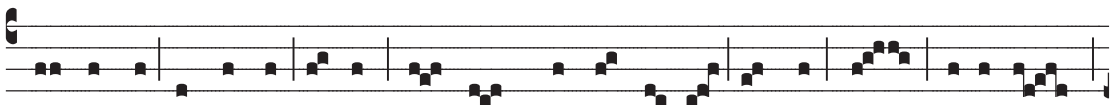
Si-nun oi-ke-u-des * päin mi-nä ha-la-jan, Her-ra, ja en un-ho-ða

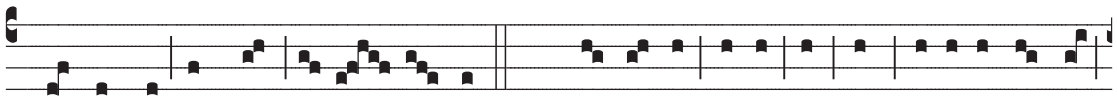
si-nun sa-no-jas. Mi-nä pu-hun, mi-täs käs-ken-nyt o-let, ja kat-se-len

si-nun tei-des pääl-le. Kat-so, mi-nä pyy-ðän si-nun käs-ky-äs.

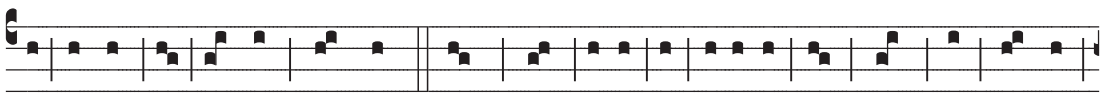
Vir-goi-ta mi-nu-a si-nun van-hurs-ka-u-ðel-las, Her-ra, ja o-pe-ta

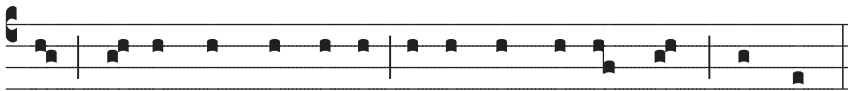
mi-nul-le si-nun oi-ki-ut-tas. *Ver:* Au-tu-aat o-vat ne, kuin vigattomas-ti

e-lä-vät, he jot-ka Her-ran la-is-sa va-el-ta-vat. Kun-ni-a ol-koon I-säl'

ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na

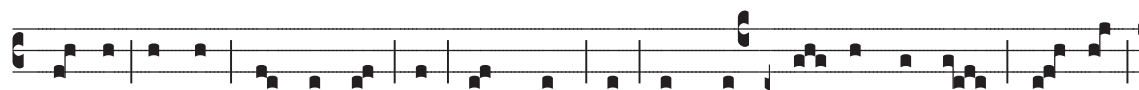
ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

66.

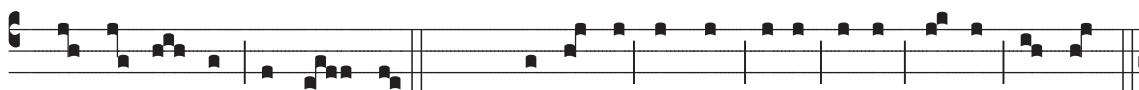
III

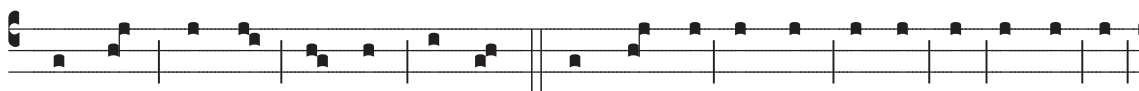
Jos si-nä, Her-ra, * soi-mit syn-ti-ä, Her-ra, ku- ka siis py- syy- pi?

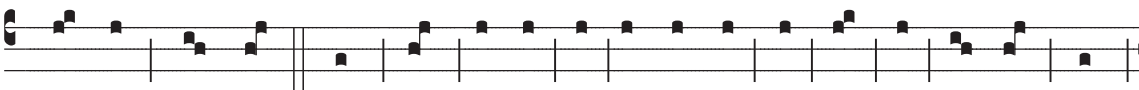
Sil-lä si-nun ty-ke-näs on syn-nein se an-teek- si- an- ta- mus, si- nä

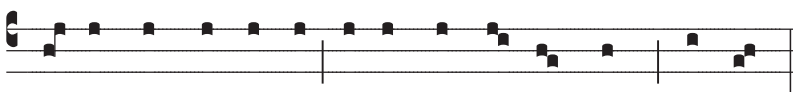
Is- ra- e- lin Ju- ma- la. Ver: Sy- vis- tä huuðan minä sinun ty- ges Her- ra,

Her- ra, kuu- le mi- nun ää- nen. Kun- ni- a ol- koon I- säl' ja Po- jal' ja

Py- häl' Hen- gel', niin kuin ol- lut on al- gus- ta ja nyt ja ai- na ja

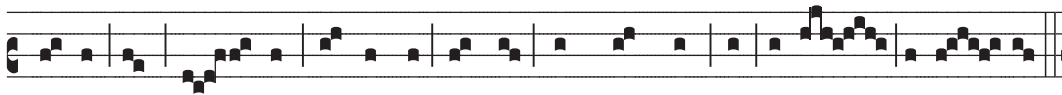
i- jan- kaik- ki- ses- ta i- jan- kaik- ki- suu- ðen. Aa- men.

67.

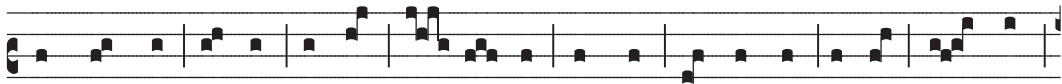
VI

Jos-ko mi- nä kuu-li-sin,* mi-tä Her- ra Ju-ma-la pu-hu-nee,

et-tä hän rau- han lu-pai-si hä-nen kan-sal-lens ja hä-nen py-hil- lens.

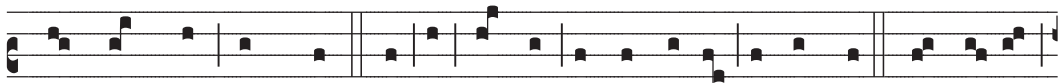
Kui-ten-kin om-pi hä-nen a- pun-sa nii-nen ty- ke-nä, jot-ka hän- tä

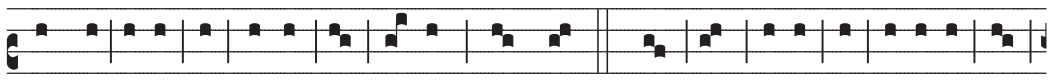
pel- kää- vät. Her-ra, o-so-ta meil-le si-nun ar- mos ja

au- ta mei- tä. *Ver:* Her-ra, si-nä kuin muinoin olit armolinen sinun

maa-kun-taas koh-taan ja ne fan-git Jaa-ko-bil-ta lu-nas-tit. Kun-ni-a

olkoon Isäl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja

nyt ja ai- na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Officia hinc inde congesta⁷:

Seuraavat introitukset on rakennettu:

Dominica 24. post Trinitatis

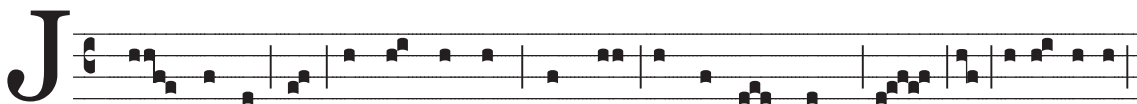
24. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Ps. 68:36abc, 35, 36d

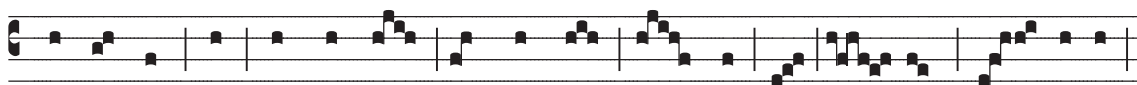
V. Ps. 68:33, 34a

68.

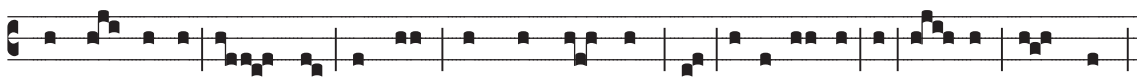
V

Ju- ma-la on ih-me-li-nen * hä-nen py-hyy-des-säns, hän on Is-ra-e-lin

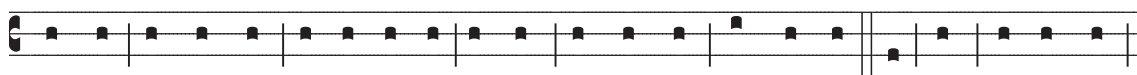
Ju-ma-la, hän an-taa-pi kan-sal-le vä- en ja voi- man. An- ta-kaat

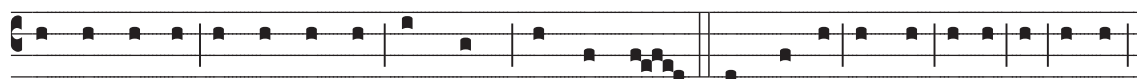
Ju-ma-lal-le voi- ma, hä-nen her-ra- u-δens on Is-ra-e-lis ja hä- nen voi-mans

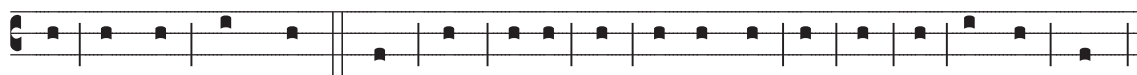
pil-vis. Kii-tet-ty ol- koon Ju-ma-la. Ver: Te ku-nin-kain valtakunnat maan

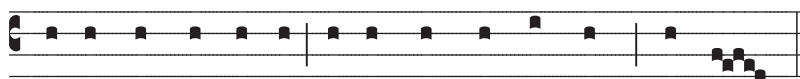
pääl-lä vei-sa-kaat Ju-ma-lal-le kii-tos, vei-sa-kaat Her-ral-le, se kuin a-suu-pi

tai-va-his-sa jo-ka-pai-kas ha-maan al-gus-ta. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja Pojal'

ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

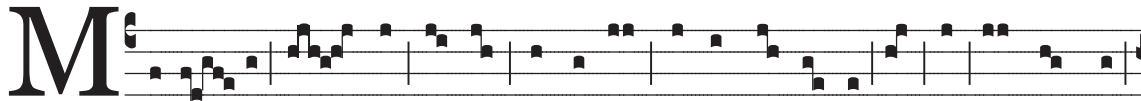

i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

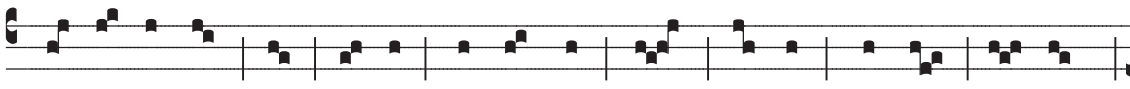
⁷ Officia hinc inde congesta -merkintä selittää kirkkovuoden loppuosan antifonisävelmien muodostustapaa. Gunnærus on 'rakentanut' kolme seuraavaa sävelmää suhteellisen vapaasti käyttämällä sävelmäaineksina muutamien introitusantifonien sävelmiä.

69.

III

Mi-nä-pä * Her- ra tai-δan sy-δä-met u-los-tut-ki-a ja ne mu-nus-kat

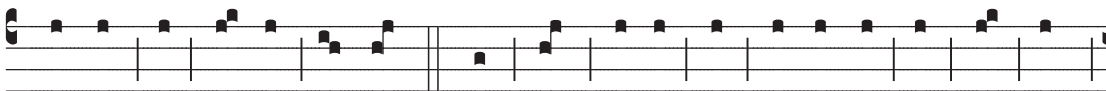
ko- e- tel- la ja an-nan jo-kait-sen työns jäl-keen, hä-nen te-koins

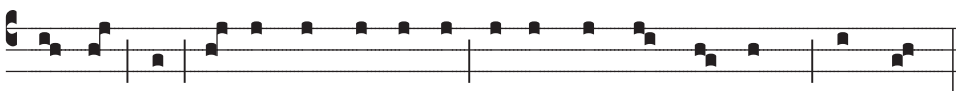
he- δel-män jäl- keen. Ver: Siu-nat-tu on se mies, joka Her-ran pääl-le

luot-taa-pi ja jon-ka tur-va Her-ra om-pi. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja

Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja

ai- na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa- men.

Dominica 26. post Trinitatis

26. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeinen sunnuntai

A. Hes. 33:11

V. Ps. 106:1

70.

VIII

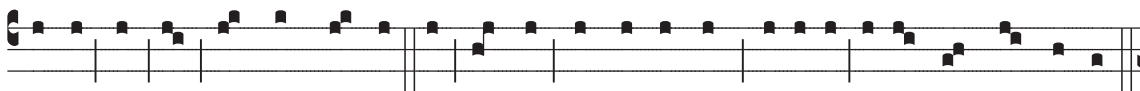
Niin tot-ta kuin mi-nä e-län, * sa-noo Her-ra Ju-ma-la, en mi-nä tah-δo

sen ju-ma-lat-to-man kuo-le-maa, vaan et-tä se ju-ma-la-toin kään-tää it-sens

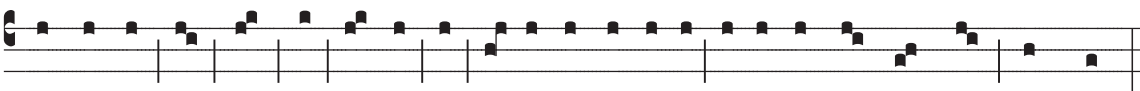
hä-nen pa-has-ta me-nos-tans ja saa-pi e-lää. Ver: Kiit-tä-käät Her-ra,

sil-lä hän on ar-mah-ta- ja ja hä-nen lau-pi-u-δens pysyy i-jan-kaik-ki-ses-ta.

Kun-ni- a ol-koon Isäl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Dominica vigesima septima post Trinitatis officium ut Dominica 17. post Trinitatis.

27. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisenä sunnuntaina 17. Pyhän Kolminaisuuden päivän introitus *Vanhurskas sinä olet* (nro 61).

FESTO DEDICATIONIS
ECCLESIAE

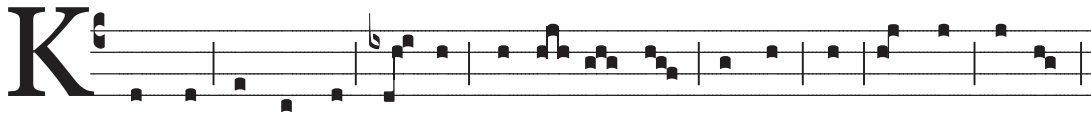
KIRKON VIHKIMISEN
JUHLA

A. Ilm. 21:3

V. Ps. 84:2, 3ab

71.

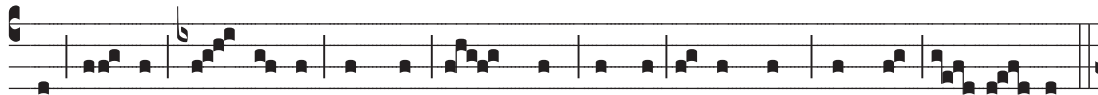
I

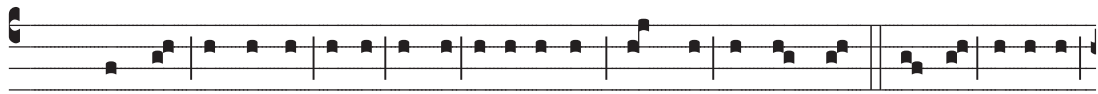
Kat-so Ju-ma-lan ma- ja * in- hi- mis-ten se-ass. Ja hä- nen pi-tää

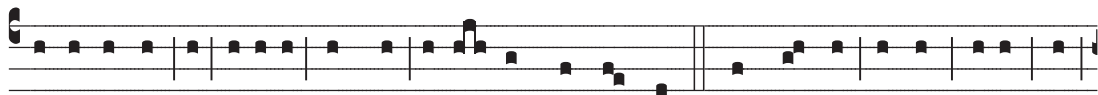
a- su-man hei-δän kans-sans ja he tu- le- vat hä- nen kan- sak- sens,

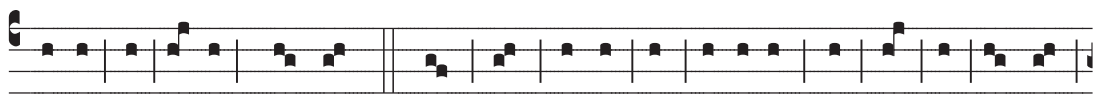
ja it- se Ju- ma- la hei-δän kans-sans pi-tää o- le- man hei-δän Ju- ma- lans.

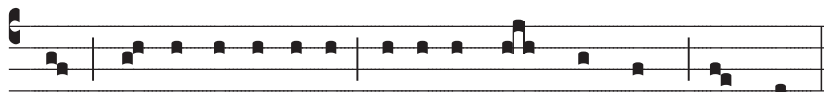
Ver: Kuin-ka rakkahat ovat sinun asumises, Her-ra Se-ba- ot. Mi-nun sieluni

ikävöitsee ja halaapi Herran e-si- kar-ta-noi-hin. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja

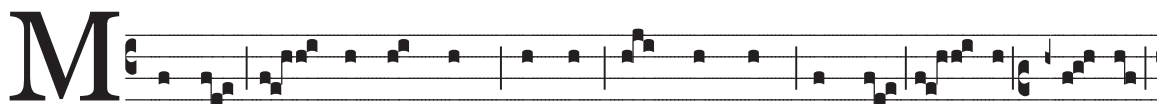
Po-jal' ja Py-häl' Hengel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai- na

ja i- jankaikkisesta ijankaik- ki- suu-δen. Aa- men.

72.

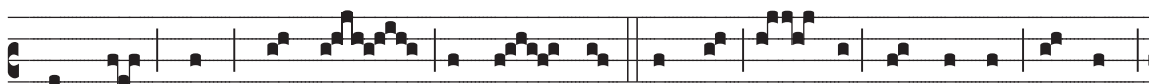
VI

Mi-nä si- säl-me-nen * si-nun huo-nee-sees, Her-ra, si- nun suu-ren

lau-pi-u- des täh-öen, ha-le-lu- ja. Ja ku- mar-ran si-nun py- hän

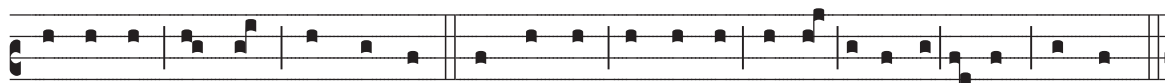
temp-lis päin, si- nun pel-gos- sas. Her-ra, saa- ta mi- nu-a si-nun

van-hurs-ka- u- des- sas mi-nun vi- ho- lis-tein täh- öen. O-jen-na si- nun

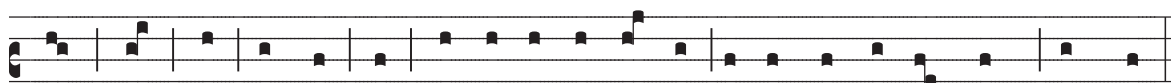
ties mi-nun e- tee- ni, ha- le- lu- ja. Ver: Her-ra, kuul-te-le

va-ra-hin mi-nun ään-tä-ni. Va-ra-hin hankitsen mi-nä it-se-ni si-nun ty-ges.

Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

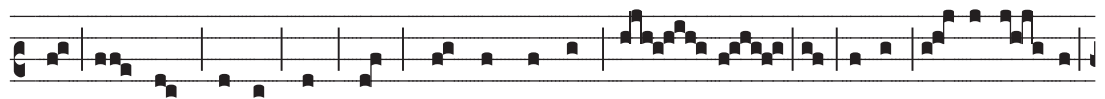
ja nyt ja ai- na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-öen. Aa-men.

73.

VI

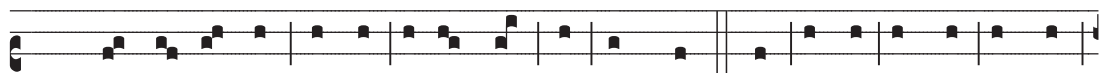
Tä-nä-pä- nä ter-ve-ys * om-pi täl-le huo-neel-le ta- pah- tun-nut

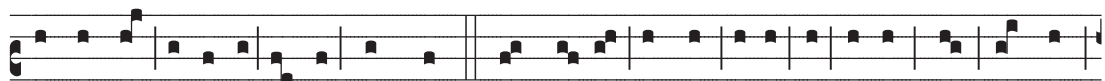
sen puo-lest, et-tä hän myös Ab-ra-ha-min poi- ka on. Sil-lä in-hi-mi-sen

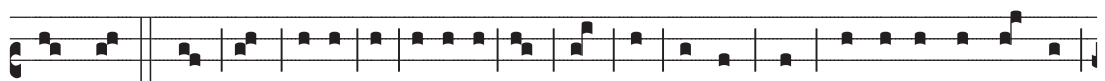
poi-ka tu-li et- si- mään ja va-pah-ta-man, jo-ka ka-ðon-nut o- li.

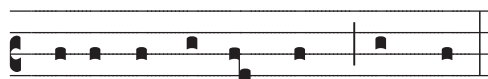
Ver: Pa-ran-ta-kaat teiðän e- lä- män ja me-noin, niin minä tahðon teiðän

ty-ke-nän a-su-a tas-sä pai-kass. Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ollut on algusta ja nyt ja ai-na ja ijankaikki-ses-ta

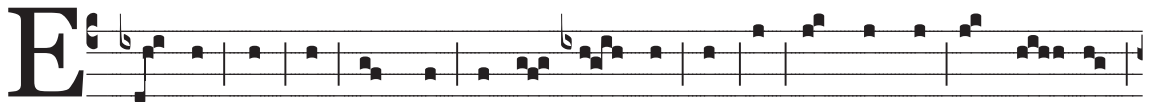
ijankaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

Ta proskatableemata
(kr.) COROLLARIJ
VICE QUÆDAM
OFFICIA QUANDO
DE TEMPORE
AGITUR, ADJECTA.

MUUTAMIA LISÄ-
INTROITUKSIA
ARMON SAAMISEKSI
TEMPORALE-PÄIVINÄ
A. Ps. 12: 6
V. Ps. 12: 2

74.

I

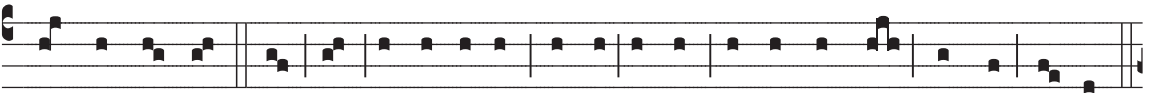
Et-tä nyt ne köy-hät * hä-vi-te-tään ja ne vai-vai-set huo-kaa-vat,

nyt mi-nä y-les-nou-sen, (ma Her-ra,) mi-nä tah-δon a-vun saat-taa, et-tä

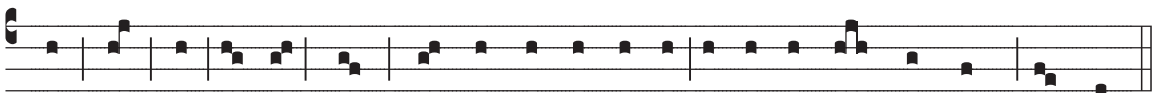
roh-ki-ast pi-tää o-pe-tet-ta-man. Ver: Au-ta Her-ra, sil-lä ne py-hät ovat

vä-hen-ny-et ja ne us-ko-li-set o-vat har-vat in-hi-mis-ten las-ten se-as.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Ex psalmo Trigesimonono:

Psalmista 39:
A. Ps. 39:6c, 7
V. Ps. 39:2a

75.

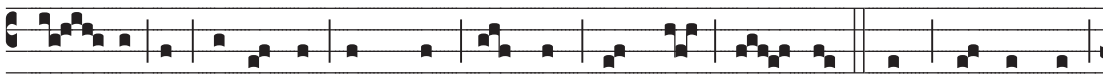
VIII

Kuin-ka juu-ri tyh-jät * o-vat kaik-ki in-hi-mi- set, jot-ka kui-ten-kin

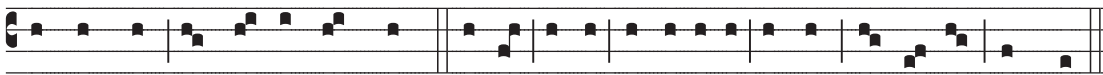
niin ir-ða- li- sest e- lä- vät. O- ho, kuin- ka he pois-me-ne-vät, niin kuin

var- jo, ja te-ke-vät huk-kaan heil-lens suu-ren mur-heen. He ko-koo-vat

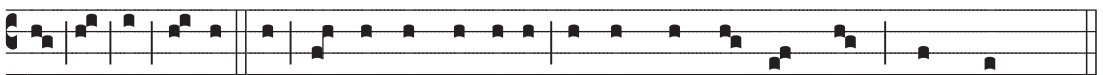
rik-ka- ut- ta ja ei- vät tie-ðä, ku-ka sen saa-pi. Ver: Mi-nä o-len

ai-kon-nut vaa-rii-ot-taak-sein, et-ten minä syntiätee minun kie-le-ni kans-sa.

Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on algusta

ja nyt ja ai- na ja i- jankaikkisesta i- jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa- men.⁸

⁸ Alkuperäisessä käsikirjoituksessa versuksen sävelmäksi on ilmeisen virheellisesti liitetty 2. moodin sävelmä. Sävelmä on tässä vaihdettu 8. moodin sävelmäksi.

Aliud ex psalmo 116:

Vaihtoehtoisesti psalmista 116:

A. Ps. 116:14, 15, 17

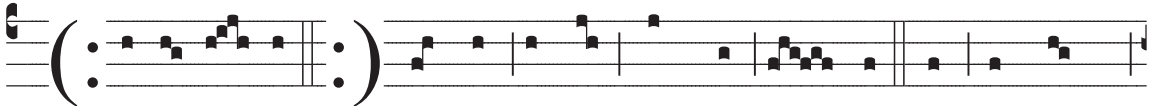
V. Ps. 116:12, 13

76.

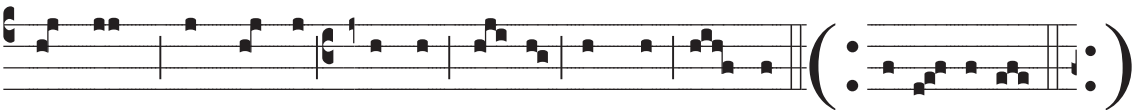
I

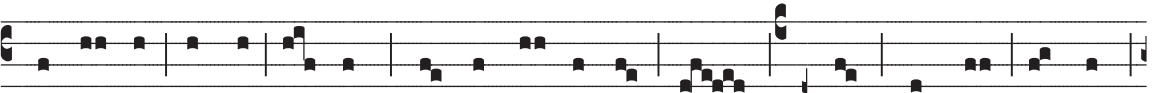
Mi-nä * tah-δon Her-ral-le mi-nun lu-pa-uk-se-ni mak-saa,

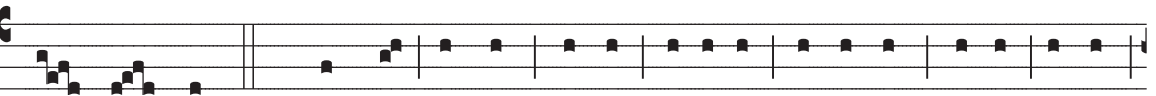
ha-le-lu-ja, kai-ken hä-nen kan-sans e-δes. Se hä-nen

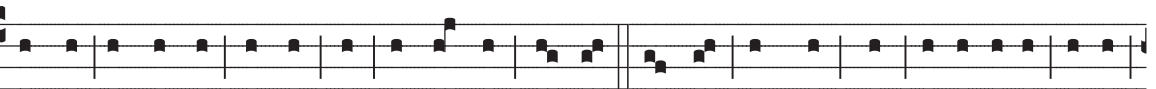
py-häins kuo-le-ma om-pi kal-lis Her-ran e-δes, ha-le-lu-ja.

Si-nul-le mi-nä tah-δon kii-tos-uf-ra-ta ja sen Her-ran ni-men

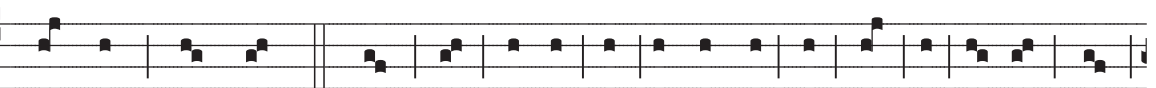
saar-na-ta. Ver: Kuin-ka mi-nun pi-tää Herralle maksaman kaikki hänen

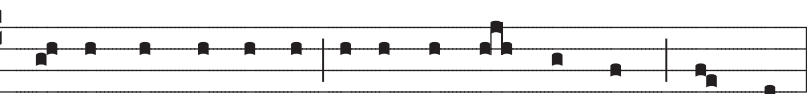
hy-vät te-gon-sa, jotka hän mi-nul-le te-ki. Mi-nä tah-δon sen tervelisen kalkin

ot-taa, ja sen Herran ni-meen saar-na-ta. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja

Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

PARS HYBERNA

Officia de sanctis anniversarijs.

Die festo S. Andreae Apostoli

Item *Mihi autem* pagina sequenti.

TALVIJAKSO

Introitukset pyhien muistopäivinä.

Pyhän apostoli Andreaan

muistopäivä (30.11)

Myös seuraavan sivun introitus

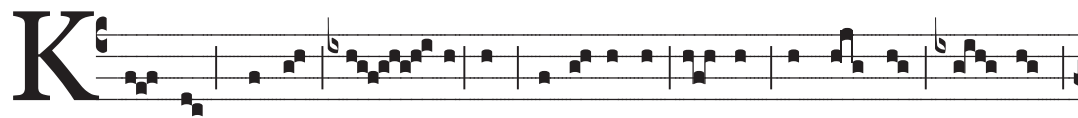
Kuinka kallihit (nro 78).

A. Matt. 4:18ab, 19

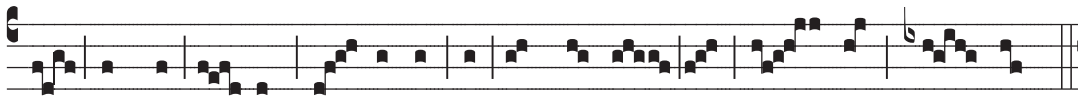
V. Matt. 4:20

77.

I

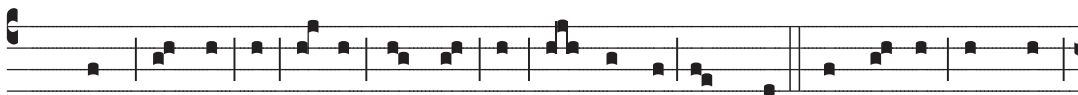
Kos-ka * Je-sus kä- vi sen Ga-li-le-an me-ren ty- ke-nä, nä- ki

hän kak-si vel-jest, Pie-ta-rin ja An-dre-aan ja kut- sui hei- δät:

seu-ra-kaat mi- nu-a, mi-nä te-ken tei- δän in-hi-mis-ten ka-la- mie-hik-si.

Ver: Niin koh-ta he jä-tit ver-kot ja seu-rai-sit hän-tä. Kun-ni-a olkoon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt

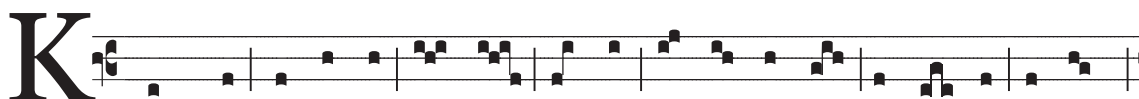
ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki- suu-δen. Aa- men.

Diebus festis Sanctorum
Apostolorum
&
Die festo S. Thomæ Apostoli

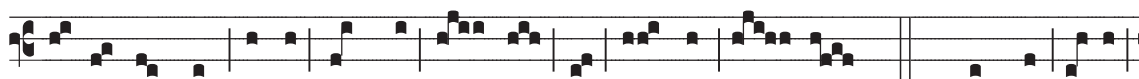
Pyhien apostolien muistopäivät
ja
Pyhän apostoli Tuomaan
muistopäivä (21.12)
A. Ps. 139:17
V. Ps. 139:1, 2a

78.

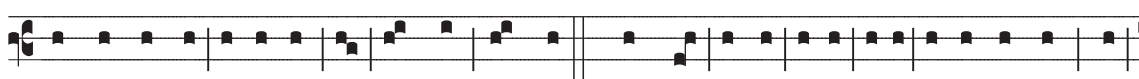
II

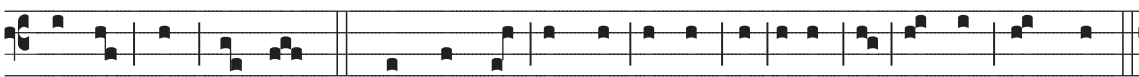
Kuin-ka kal-li-hit * o- vat mi-nun e-des-sä- ni, Ju-ma-la, si-nun

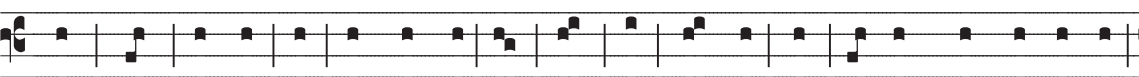
a- ja-tok-ses, o-ho, kuin-ka suu- ri on hei-ðän lu- kuns. Ver: Her-ra, si-nä

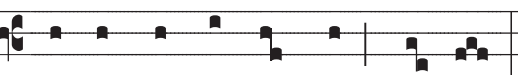
u-los-tut-kit mi-nu-a ja tun-net mi-nun. Vaik-ka minä istun e-li ylesnouden, niin

si-nä sen tie-ðät. Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai- na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta

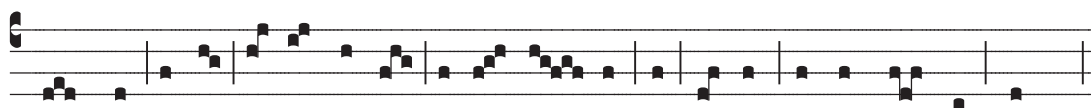
i- jan-kaik-ki-suu-ðen. Aa-men.

79.

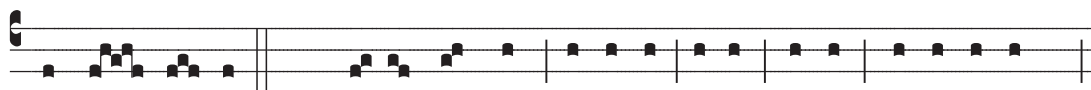
VI

Her- ra an-taa-pi* sa-nan suu-ren e-van-ke-lis-te-rin jou-kon

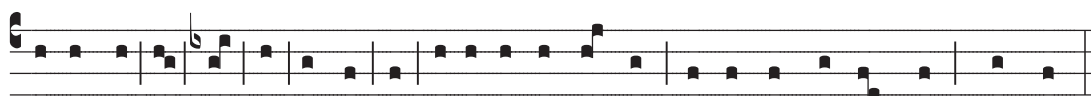
kans-sa. Si-nä y- les-as-tuit kor-ke-uk- seen ja o- let fan-git-tan-nut sen

fan-ki- uk- sen. Ver: Y-les-nos-kaan Jumala, että hänen viholisens

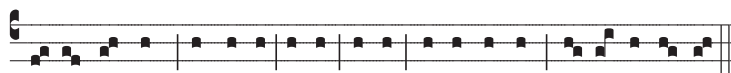
ha- joi-tet-tai-siin⁹ ja jot-ka häntä vihaavat pa-et-kaan hä-nen e-δes-täns.

Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja ijankaikki-ses-ta ijankaik-ki-suu-δen. Aamen.

⁹ Alkuperäisessä käsikirjoituksessa psalmiversuksen mediatio-kadenssi on tässä tapauksessa samanlainen kuin Kunnia-doksologian ensimmäinen kadenssi. Julkaisuun kadenssi on muutettu tavanomaiseksi. Käsikirjoituksen sävelmämuoto

Ylesnoskaan Jumala, että hänen viholisens hajoitettaisiin...

Aliud

Vaihtoehtoisesti

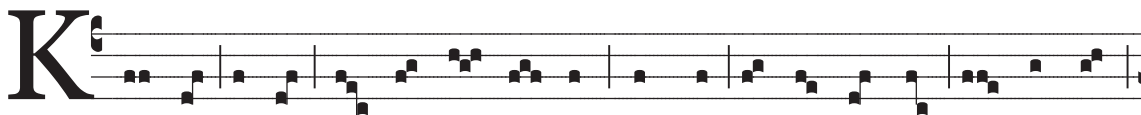
A. Jer. 16:16

V. Ps. 68:34;

vaihtoehtoinen versus Ps. 68:18

80.

VI

Kat-so, mi-nä * u- los-läh- de-tän mon-ta ka- la-mies-tä, sa- noo-pi

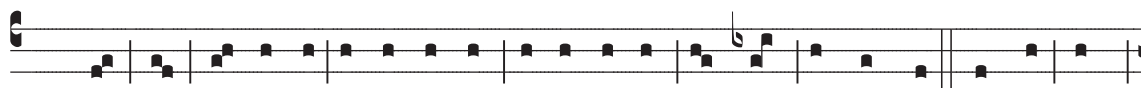
Her-ra. Ne pi-tää hei-tä ka-laa-man ja sii-tä-lä-hin mi-nä u-los-läh-de-tän

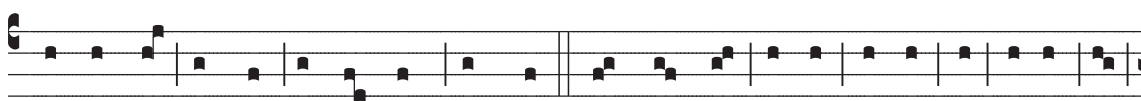
mon-ta ha- ki- a- ta, jot-ka hei-tä pi-tää fan- git-se- man jo-kait-sest

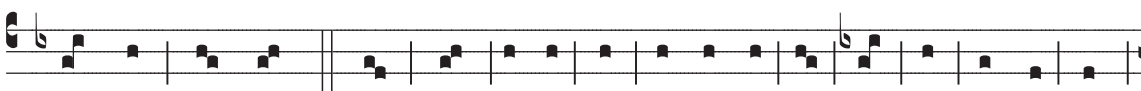
vuo- res- ta, kai-kis-ta kuk-ku-lois-ta ja jo- kait-sest ki-vi-ra-ois- ta.

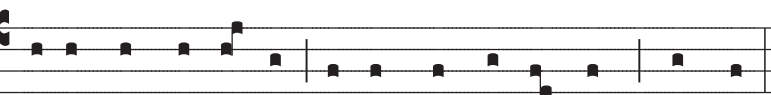
Ver: Se kuin a-suu-pi tai-va-has-sa jokapaikas ha-maan al-gus-ta, kat-so hän

an-δaa-pi hä-nen jy- li- näns voi-man. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja

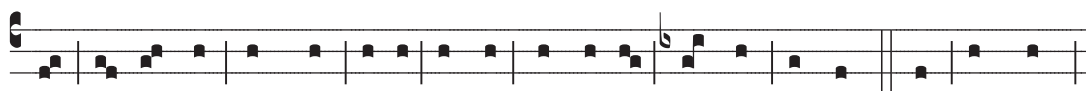
Py- häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja

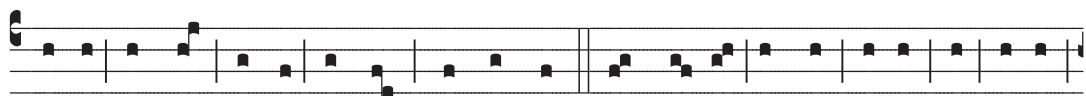
i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Alius versus ibidem:

Vaihtoehtoinen versus:

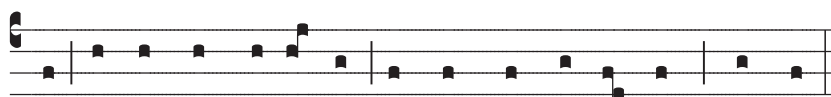
Ne Ju-ma-lan rat-taat ovat monta tu-hat-ta ker-taa tu-hat. Se Her-ra

ompi heis-sä sii-nä py-häss Sii-na-iss. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal'

ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Die festo Sancti Stephani
prothomartyris

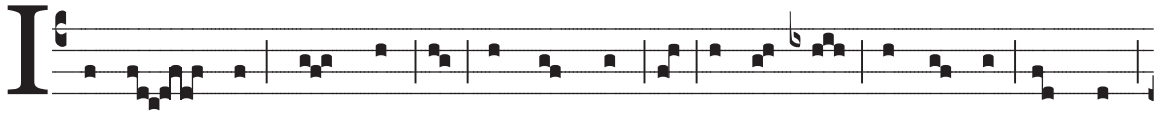
Pyhän Stefanoksen,
ensimmäisen marttyyrin,
muistopäivä (26.12.)

A. Ps. 119:23, 24

V. Ps. 119:1

81.

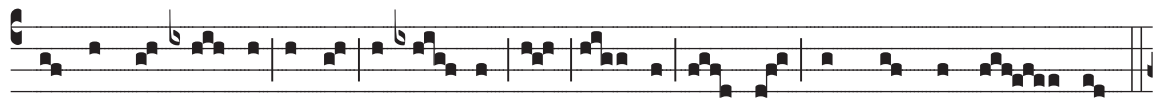
I

Is-tu- vat * myös-kin ne pää-mie-het ja pu-hu- vat mi-nu-a vas-taan,

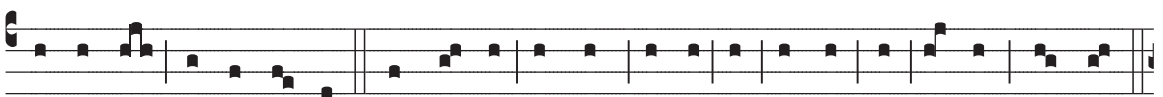
mut-ta si-nun pal-vel-jas pu-huu-pi si-nun oi-ki-uk- sis-tas. Sil-lä si-nun

to-ðis-tok-si- as mi-nä ha-la-jan, ne o- vat mi- nun neu-von-an-ta- jat.

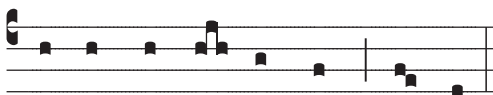
Ver: Au-tu-aat o-vat ne, kuin vi-gat-to-mas-ti e- lä-vät, ne jot-ka Her-ran

la-is-sa va-el-ta-vat. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

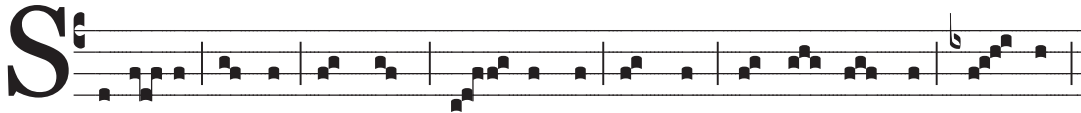
i- jan-kaik-ki- suu-ðen. Aa-men.

Die festo Johannis Evangelista & Apostoli
officium *Mihi autem* & Item ex psalmo
22 ut sequitur.

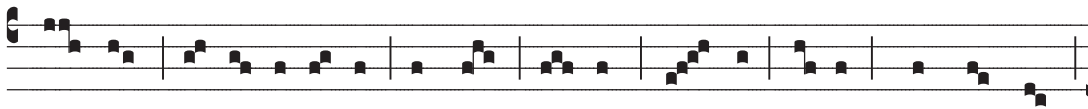
Evankelista ja apostoli
Johanneksen muistopäivänä
(27.12.) introitus *Kuinka kallihit* (nro
78) ja myös seuraava psalmista 22.
A. Ps. 22:26
V. Ps. 22:23

82.

VI

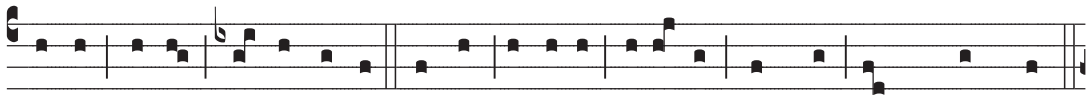
Si-nu-a mi-nä tah-δon * y- lis-tää suu-res seu-ra-kun-nas. Mi- nä

mak-san lu-pa-uk-se-ni hei-δän e- teens, jot- ka hän-tä pel-kää-vät.

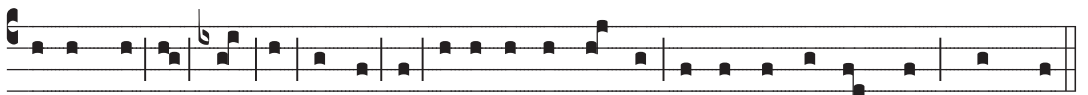
Y-lis-tä- kää-t Her- raa, te jot-ka hän-tä pel- kää-t. *Ver:* Mi-nä saar-naan

sinun ni-mes vel-jil-le-ni. Mi-nä ylistän si-nu-a kes-kel seu-ra-kun-taa.

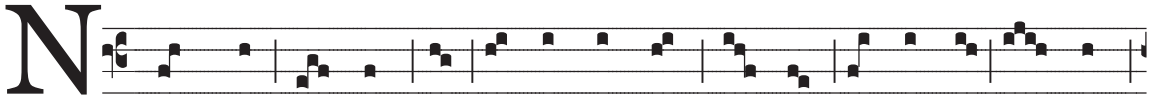
Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on

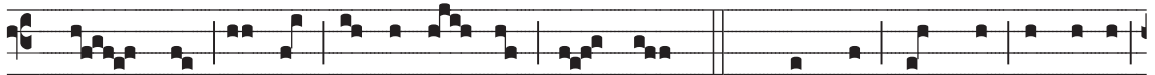
al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja ijankaikki-ses-ta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

83.

II

Nuor-ten las-ten * ja i- me-väis-ten suus-ta pe- rus-tit si- nä

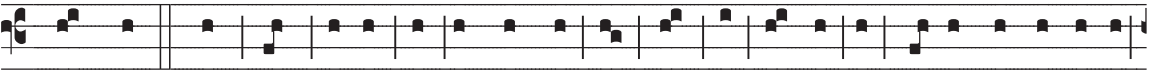
voi- man si-nun vi- ho- lis- tes täh- den. Ver: Her-ra, mei-δän hal-ti-a,

kuin-ka ih-me-li-nen on si-nun ni-mes kai-kess maas-sa, jo- ka pa-nit si-nun

kun-ni- as tai-va- hin y- lit- se. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl'

Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta

i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men.

Die festo Conversionis Pauli
Apostoli
offium *Mihi autem*
item sequens ex psalmo 139.

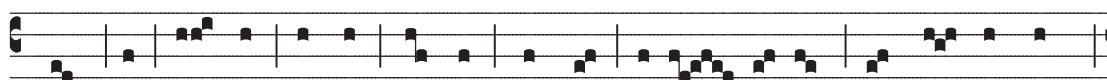
Paavalin kääntymisen
muistopäivänä (25.1.)
introitus *Kuinka kallihit* (nro 78) ja
myös seuraava psalmista 139.
A. Ps. 139:5, 6
V. Ps. 139:1,2a

84.

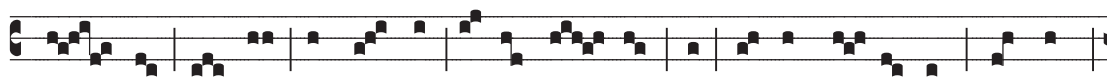
VII

Her-ra, * si-nä si-tä toi-mi-tat, mi-tä mi-nä en-nein e-li jäl-keen

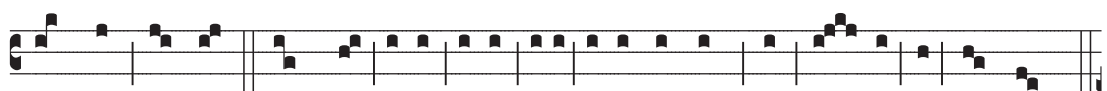
teen, ja pi-δät si-nun kä-δes mi-nun y-lit- se-ni. Sen-kal-tai-nen

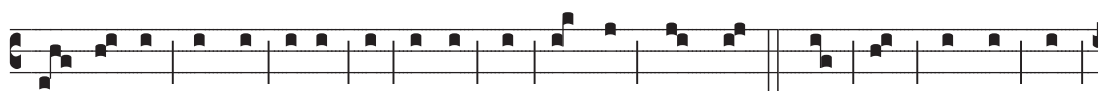
tie- to om-pi mi-nul- le ih-me-li- nen ja y- len-kor-ke-a. Ei-pä

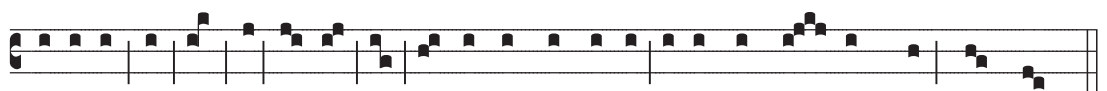
mi-nä voi si-tä kä- sit-tää. Ver: Her-ra, si-nä u-los-tut-kit mi-nu-a ja

tun-net mi-nun. Vaik-ka minä istun eli ylesnouden, niin si- nä sen tie-δät.

Kun-ni- a olkoon Isäl' ja Pojal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

algusta ja nyt ja ai- na ja i- jankaikkisesta ijankaik-ki- suu-δen. Aa-men.

Die festo purificationis Mariæ
semper virginis officium ut
dominica 8. post Trinitatis.

Marian puhdistautumisen
muistopäivänä (Kynttilänpäivä 2.2.)
8. Pyhän Kolminaisuuden päivän
jälkeisen sunnuntain introitus
Jumala me odotamme (nro 52).

Die festo Matthiæ Apostoli: *Mihi
autem.*

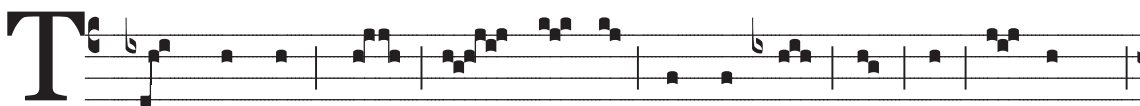
Apostoli Mattiaksen muistopäivänä
(24.2.) introitus *Kuinka kallihit*
(nro 78).

**Die festo Annuntiationis
Mariæ Virginis**

Marian ilmestyspäivä (25.3.)
A. Jes. 45:8abc
V. Jes. 45:8de

85.

I

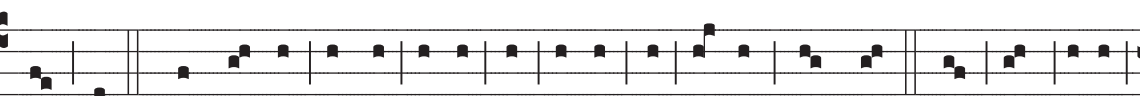
Tiuk-ku-kaat * te tai- va- hat yl-hääl- tä päin. Ja pil-vest

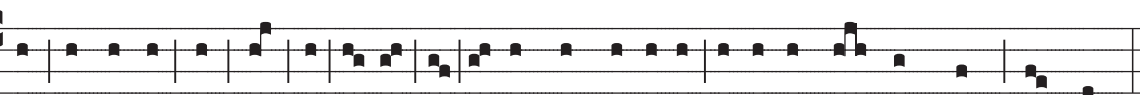
sa-ta-koon van-hurs-ka-ut- ta. Maa it- sens a-vait-kaan ja tuot-ta-koon

ter-ve- y- den. Ver: Ja vanhurskaus li-sään-ty-köön mös. Mi-nä-pä Her-ra it-se

sen teen. Kun-ni- a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut

on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i- jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-ßen. Aa-men.

Aliud ex psalmo 24

Vaihtoehtoisesti psalmista 24

A. Jes. 24:9

V. Jes. 24:10

86.

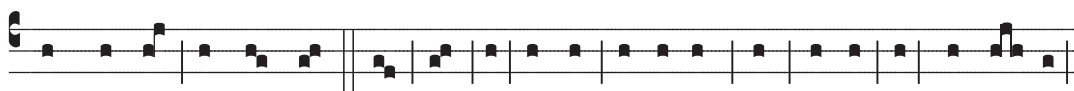
I

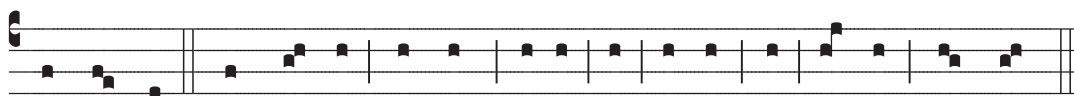
Teh-käät * por-tit a-va-rak-si ja o- vet ma-il-mas kor-ke-ak- si,

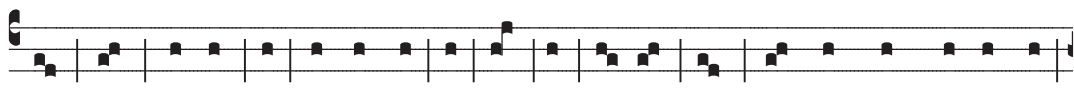
et-tä se Kun-ni-an Ku-nin-gas si-säl-me-nis. Ver: Ku-ka om-pi se sa-ma

Kun-ni- an Ku-nin-gas? Se on se Herra Sebaot, hän ompi se Kun-ni-an

Ku-nin-gas. Kun-ni- a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki- suu-ßen. Aa-men.

**Die festo Philippi & Jacobi
apostolorum**
officium *Mihi autem*
aut simavis ex psalmo 34
sequens.

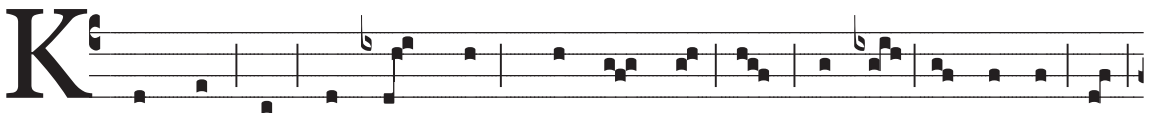
**Apostoli Filippuksen ja Jaakob
nuoremman muistopäivänä**
(1.5.) introitus *Kuinka kallihit*
(nro 78) tai vaihtoehtoisena
seuraava.

A. Ps. 34:18, 20

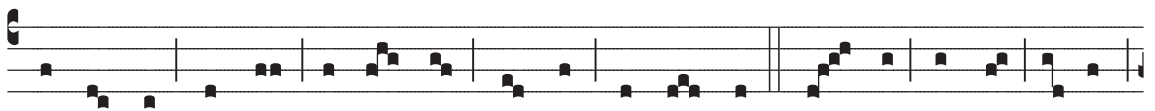
V. Ps. 33:1

87.

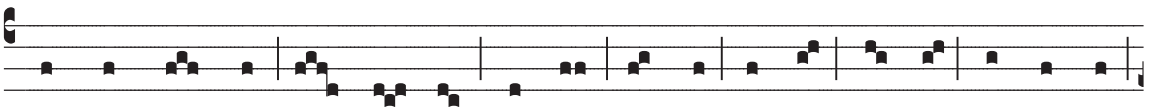
I

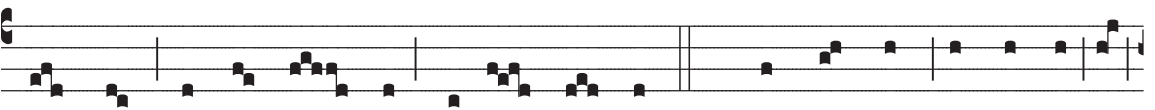
Kos-ka ne van-hurs-kaat * huu-ta- vat, niin Her-ra kuu-lee-pi, ja

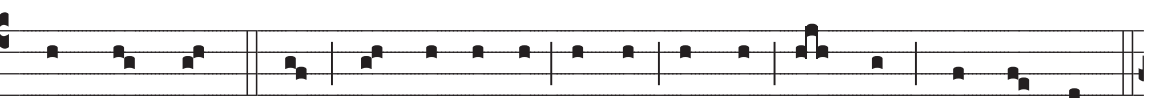
pe-las-taa hei-tä kai-kis-ta hei-δän tus-kis-tans. Pal- jo pa-haa sil-le

van-hurs-kaal-le ta- pah-tuu, mut-ta Her-ra hä-nen niis-tä kai-kes-ta

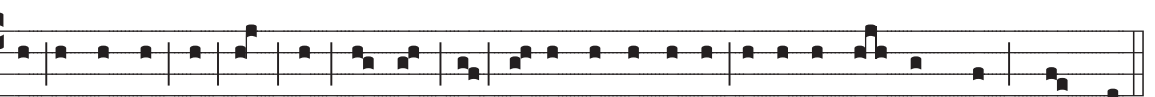
pääs-tää, ha-le- lu- ja, ha-le- lu- ja. Ver: Rie-mut-kaat Her-ras-sa te

van-hurs-kaat. Ne toi-me- li-set pi-tää hän-tä kau-niist kiit-tä-män.

Kun-ni- a ol-koon I- säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut

on algusta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Festa Crucis officium ut feria
Crucifixionis Christi *Nos autem.*

Ristin löytämisen muistopäivänä (3.5.)
Kristuksen ristiinnaulitsemisen päivän
introitus *Kerskakam ainoastans*
(nro 24).

**PARS ÆSTIVA
OFFICIORUM**

Officia de sanctis anniversarijs.

Die Sancto Johannes Baptistæ

**KESÄJAKSON
INTROITUKSET**

Introitukset pyhien muistopäivinä.

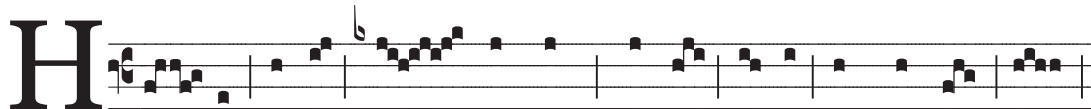
**Pyhän Johannes Kastajan
muistopäivä (24.6)**

A. Jes. 49:1cd, 2

V. Jes. 49:1abc

88.

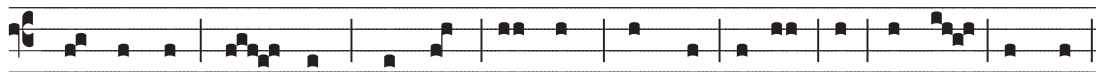
II

HER-RA om-pi kut- sun-nut * mi-nun äi-tin koh-δus-ta ja

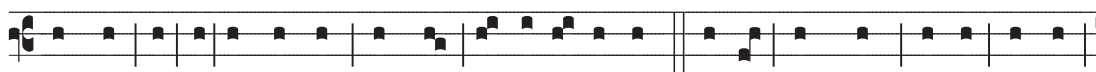
muis-ti mi-nun ni-men pääl-le. Ja pa- ni mi-nun suu-ni niin kuin

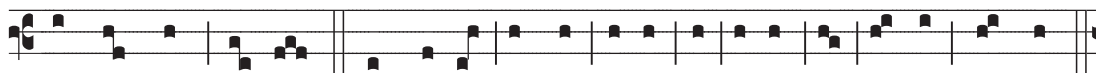
te-rä-vän mie-kan. Hä-nen kä-δens var-jon al-la hän mi-nun peit-ti.

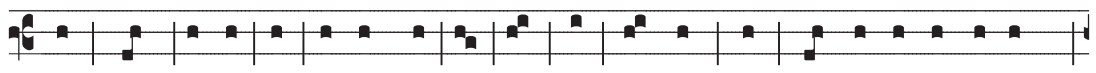
Hän pa-ni mi-nun kiil-tä-väk-si nuo-lek-si. Ver: Kuul-kaat mi-nua, te

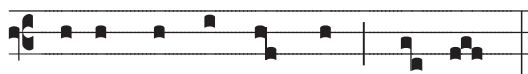
luo-δot, ja te kaukaiset kan-sat va-ri-ot-ta-kaat. Äi-tin koh-δust om-pi Herra

kut-sun-nut mi-nun. Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel',

niin kuin ollut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta

i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Die festo Apostolorum Petri
et Pauli,
officium *Mihi autem*
aut simavis sequens.

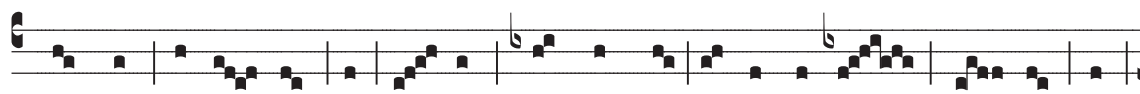
Apostolien Pietarin ja Paavalin
muistopäivänä (29.6.)
introitus *Kuinka kallihit* (nro 78)
tai vaihtoehtoisena seuraava.
A. Ap.t. 12:11bc
V. Ps. 139:1, 2a

89.

III

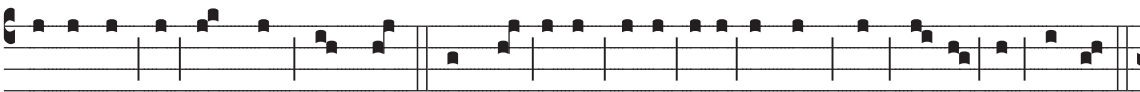
Nyt mi-nä * to-ti-sest tie-δän, et-tä Her-ra om-pi läh-δet-tä-nyt

hä-nen en-ke-lins ja mi-nun pääs-tän-nyt He-ro-δe-sen kä-sist ja

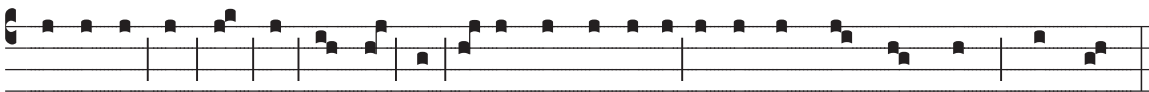
kai-ken Juut-taan kan-san toi-vo-uk-ses-ta. Ver: Her-ra, sinä ulostutkit

mi-nu-a ja tun-net mi-nun, vaik-ka minä istun eli nousen, niin si-nä sen tie-δät.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Die festo Visitationis Mariæ,
semper Virginis
officium *Gaudeamus*.
Item Die festo omnium Sanctorum.

Neitsyt Marian ilmestyspäivän
(2.7.) introitus *Iloitkaam*. Myös
Kaikkien Pyhien muistopäivänä (1.11.).
A. Iloitkaam
V. Ps. 45:2ab

90.

I

I- loit-kaam * nyt HER- RA- SA ja pi- tä-kääm tä- tä juh-laa

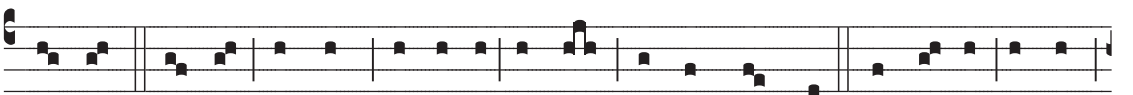
muis-ta-en [kun-ni-oit-taa Neit-syt Ma-ri-aa]¹⁰ jon-ka [suu-res-ta
[kun-ni-oit-taa kaik-ki- a py-hi- ä] joi-δen-ka [suu-res-ta

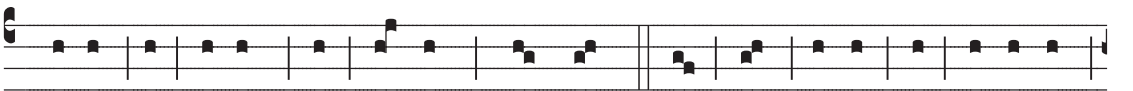
juh-las-ta] i-loit-se-vat en- ke- lit ja nöy-räs-tä kun-ni-oit- ta- vat

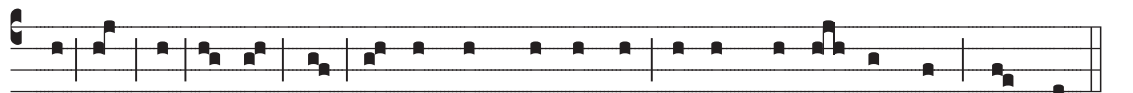
Ju-ma-lan Poi- kaa. Ver: Mi-nun sydämen tihteeraa yhδen kau-niin

vei-sun, mi- nä tah-δon vei-sa-ta yh-δest ku-nin-kaas-ta. Kun-ni-a ol-koon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta

ja nyt ja ai- na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki-suu-δen. A -men.

¹⁰ Alkuperäisessä käsikirjoituksessa hakasulkeisiin merkityt kohdat ovat ilman tekstiä, jotta kyseiset kohdat voidaan sanoittaa vietettävän muistojuhlan mukaan. Tähän liitetty tekstiehdotus on toimittajan laatima. *Neitsyt*-sananjälkeen merkitty c-sävel ja *Mariaa*-sananjälkeen merkitty f-sävel lauletaan vain *kaikkia*- ja *joidenka*-sanojen yhteydessä.

Aliud

Vaihtoehtoisesti

A. Ps. 33:1, 4

V. Ps. 84:2, 3ab

91.

I

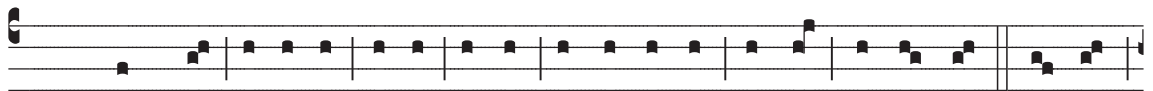
Rie-muit-kaat * Her-ras-sa te van- hurs-kaat, ne toi-me-li- set

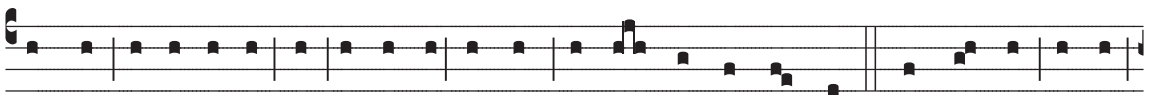
pi-tää hän-tä kau-niist kiit-tä-män. Sil-lä et-tä Her-ran sa-na on

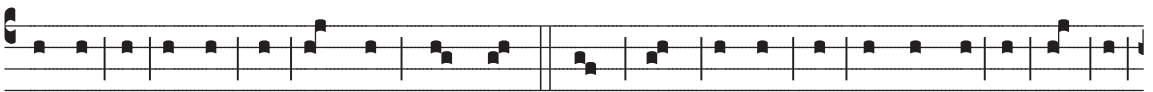
to-ti-nen, ja mi-tä hän lu-paa-pi, sen hän vis-si-nä pi-tää.

Ver: Kuin-ka rakkahat ovat sinun a-su-mi-ses, Her-ra Se-ba-ot. Mi-nun

sieluin ikävöitsee ja halaapi Herran e-si- kar-ta-noi-hin. Kun-ni-a olkoon

I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja

ai-na ja i- jan-kaik-ki-ses-ta i- jan-kaik-ki- suu-δen. Aa-men

Vel ut: Dominica 8. post Trinitatis,	Myös: 8. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Jumala, me odotamme</i> (nro 52),
Dominica 19. post Trinitatis,	tai 19. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Herra, sinä olet minun kilpeni</i> (nro 63),
Dominica 23. post Trinitatis,	tai 23. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Josko minä kuuln</i> (nro 67),
Dominica 24. post Trinitatis,	tai 24. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Jumala on ihmellinen</i> (nro 68),
Festo Matthæi Autumnati,	tai Pyhän apostoli Matteuksen muistopäivän (Syys-Matti) introitus <i>Minä pysyn niin kuin hedelmälinen oljopuu</i> (nro 93).
Festo Mariæ Magdalenæ vel ut:	Magdalan Marian muistopäivänä (22.7.) myös:
Dominica 15. post Trinitatis,	15. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Kallista Herra sinun korvas</i> (nro 59),
Dominica 16. post Trinitatis,	tai 16. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Herra oli minulle armolinen</i> (nro 60),
Dominica 22. post Trinitatis.	tai 22. Pyhän Kolminaisuuden päivän jälkeisen sunnuntain introitus <i>Jos sinä, Herra</i> (nro 66).
Die festo S. Jacobi Apostoli.	Pyhän apostoli Jaakobin muistopäivänä (25.7.) introitus <i>Kuinka kallihit</i> (nro 78).

Die festo S. Laurentij

Pyhän Laurentiuksen
muistopäivä (10.8.)

A. Ps. 112:9

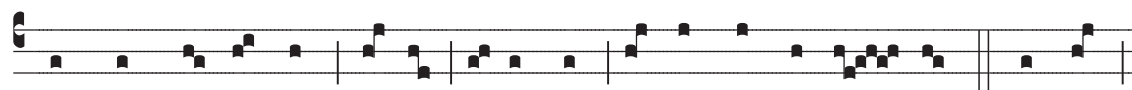
V. Ps. 112:1

92.

III

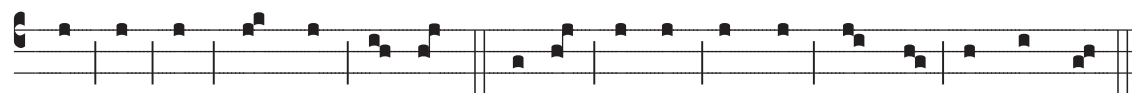
Hän u-los- ha-jot-taa * ja an-taa nii-nen vai-vais- ten. Hä-nen

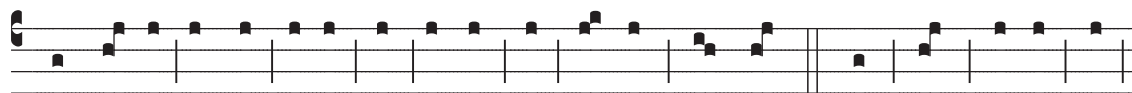
van-hurs- ka- u-δens pi-tää o- le-man i- jan-kaik-ki-ses- ta. Hä-nen

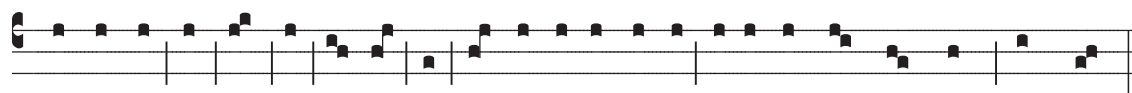
sar-vens pi- tää y-les-kor- go-tet-ta- man kun-ni- al- la. Ver: Au-tu-as

on se, kuin Her-raa pel-kää. Jo-ka hänen käskyns san-gen hi-moit-see.

Kun-ni-a olkoon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta ijankaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Festo Barthollomæi Apostoli
officium *Mihi autem*.

Apostoli Bartolomeuksen
muistopäivänä (24.8.) introitus
Kuinka kallihit (nro 78).

Festo Crucis officium ut feria
Crucifixionis Christi.

Pyhän ristin kohotuksen
muistopäivänä (14.9.) Kristuksen
ristinnaulitsemisen päivän introitus
Kerskakam ainoastans (nro 24).

Die festo S. Matthæi Apostoli
officium *Mihi autem* vel ut sequitur ex
psalmo 52.

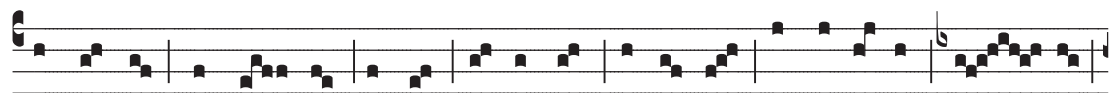
Pyhän apostoli Matteuksen
muistopäivänä (21.9.) introitus
Kuinka kallihit (nro 78) tai seuraava.
A. Ps. 52:10, 11bc
V. Ps. 52:3a

93.

III

Mi-nä py-syn *niin kuin he-δel-mä-li-nen ol-jo-puu

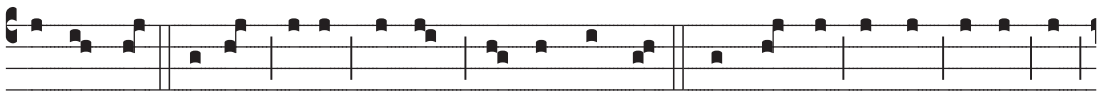
Ju-ma-lan huo-nees-sa. Mi-nä us-kal-lan Ju-ma-lan lau-pi-u-δen pääl-le

ai-na ja i-jan-kaik-ki-ses-ta ja mi-nä o-δo-tan si-nun ni-me-äs,

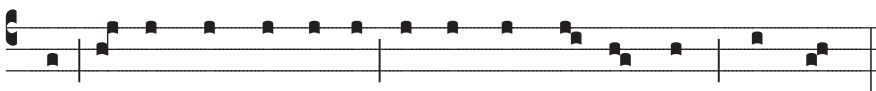
sil-lä si-nun py-häs sii-tä i-loit-se-vat. Ver: Mi-täs kerskaat sii-tä,

ty-ran-ni, et-tä sinä tai-δat va-hin-goi-ta. Kun-ni-a olkoon Isäl' ja

Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on al-gus-taja nyt ja ai-na

ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

Die festo Sancti Michaelis
Archangeli

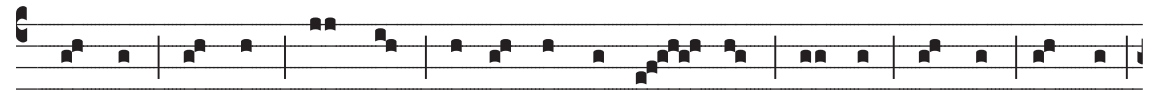
Ylienkeleli Mikaelin muistopäivä
(29.9.)
A. Ps. 103:20
V. Ps. 103:1

94.

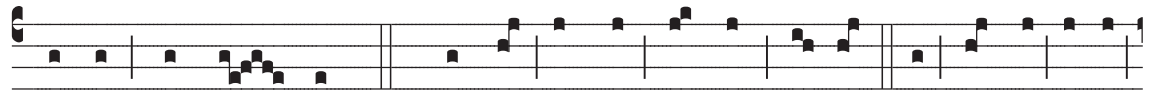
III

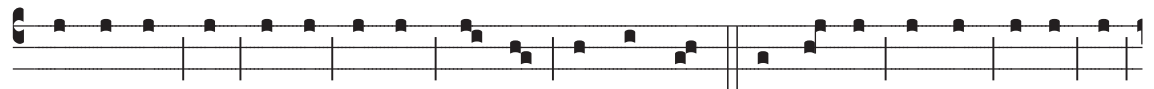
Kiit-tä-käät Her-raa, * te hä-nen en-ke-lins, te vä-ke-vät kem-pit,

jot-ka hä-nen käs-kyns u-los-toi-mi-tat-te, et-tä hä-nen sa-nans

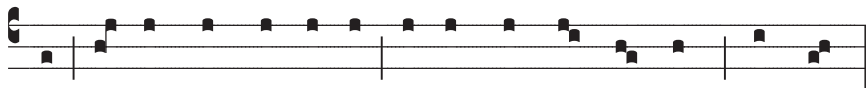
ää-ni kuul-tai-siin. Ver: Kii-tä Her-raa, mi-nun sie-lun ja kaik-ki mi-tä

mi-nus-sa on, kii-tä hä-nen py-hä ni-me-äns. Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja

Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ol-lut on al-gus-ta ja nyt ja ai-na

ja i-jan-kaik-ki-ses-ta i-jan-kaik-ki-suu-ßen. Aa-men.

Die festo Apostolorum Simonis &
Judæ officium ut supra *Mihi*
autem, cum cæteris.

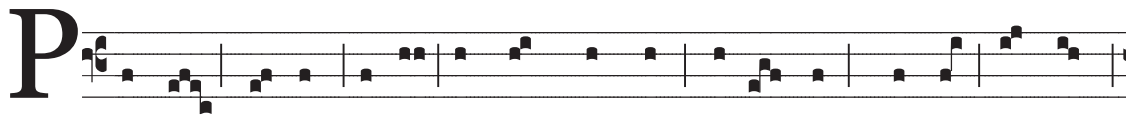
Pyhän Simonin ja Pyhän Juudaksen
muistopäivänä (28.10.) introitus
Kuinka kallihit (nro 78) ja myös sitä
seuraavat (nrot 79–80).

Die festo Omnium Sanctorum
officium ut festo Visitationis
Maria cum cæteris ibidem
sequentibus.

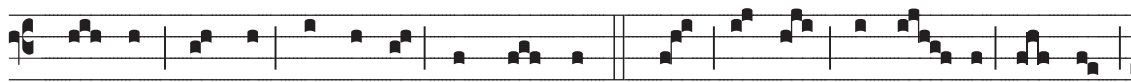
Kaikkien Pyhien muistopäivänä
(1.11.) Marian ilmestyspäivän
introitus *Iloitkaam nyt Herrasa*
(nro 90) ja myös sitä seuraava
(nro 91).

95.

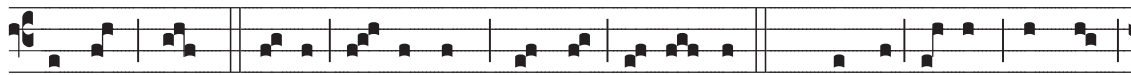
II

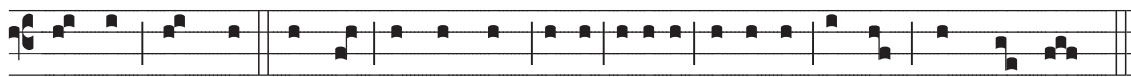
Pal-jo * pa-haa sil-le van-hurs-kaal-le ta-pah-tuu, mut-ta Her-ra

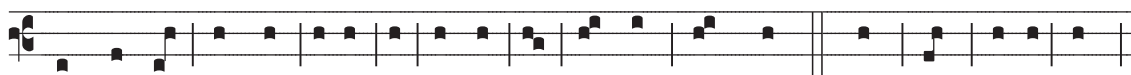
hä-nen niis-tä kai-kis-ta pääs-tää-pi. Hän kät-kee hä-nel-le kaik-ki

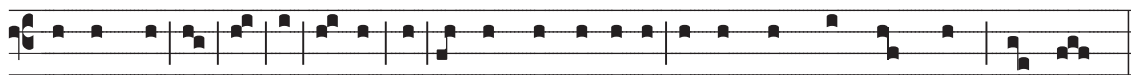
hä-nen luuns, et-tei yk-si-kään heis-tä mu-re-ta. *Ver:* Mi-nä kii-tän Her-raa

kai-kin ai-goin. Hä-nen kiitoksens pitää alati oleman mi-nun suus-sa-ni.

Kun-ni-a ol-koon I-säl' ja Po-jal' ja Py-häl' Hen-gel', niin kuin ollut on

al-gus-ta ja nyt ja ai-na ja i-jankaikkisesta i-jan-kaik-ki-suu-δen. Aa-men.

MICHAEL BARTHOLDI GUNNÆRUS JA OFFICIA MISSÆ

Michael Bartholdi Gunnærus kirjoitti *Officia Missæ* -introituslaulukokoelman vuonna 1605 toimiessaan Helsingin koulun opettajana.¹¹ Käsikirjoitus on päivätty elokuun iduksena eli 13.8. vuonna 1605. Kokoelmaa voidaan pitää yhtenä reformaatioajan merkellisimmistä ja omaperäisimmistä käsikirjoituksista sekä samalla eräänlaisena suomalaisen keskiaikaisen ainakin 500 vuotta kestäneen gregoriaanisen psalmilaulujatkumon päätepisteenä. Kokoelma sisältää 95 latinankielisten introitus-ten pohjalta laadittua suomenkielistä sovitusta koko kirkkovuoden ajalle. Gunnæruksen introitussävelmien esikuvana on ollut keskiaikainen Suomessa käytetty introitus-sävelmistö. Sävelmien osalta kokoelmassa ei ole muuhun kuin nykyisen Suomen alueella vallinneeseen keskiaikaiseen käytäntöön viittaavia piirteitä. Introitusten tekstit ovat pääosin Mikael Agricolan käännösten mukaisia. Gunnæruksen introitukset ovat vanhimpia tunnettuja suoraan Raamatusta tekstinsä saaneita suomenkielisiä lauluja. Gunnæruksen elämästä ennen Helsingin koulumestarin viran hoitoa (1598–1606) ei ole säilynyt tietoja. *Officia Missæ*en esipuheen perusteella voidaan kuitenkin olettaa, että hän kävi koulunsa Viipurissa. Ulkomailla Gunnærus ei ilmeisesti ole opiskellut missään vaiheessa.¹² Helsingin opettajakauden jälkeen Gunnærus toimi Vanajan kirkkoherrana vuosina 1606–1636. Hän kuoli todennäköisesti vuonna 1636.¹³

Introitus (intro = astua sisään; introitus = sisääntulo) on saanut nimensä laulun sijoittumisesta messun alkuun. Laulun aikana messupappi avustajineen saapuu sakaristosta kirkon kuoriin. Introitus on messun ensimmäinen varsinainen lauluosuus ja vaihtuvatekstisenä yksi messun ns. propriumlauluista ja liittyy näin vietettävän pyhäntä juhlapäivän aiheeseen. Gunnærus ei missään yhteydessä käytä muokkaamistaan lauluista introitus-nimitystä vaan keskiaikaisen dominikaanisen perinteen mukaisesti *officia missæ* -nimitystä.

Officia Missæ -kokoelman synty sijoittuu suomalaisen jumalanpalveluselämän kehityksessä reformaatioajan ja puhtasoppisuuden ajan väliseen murrosvaiheeseen. Uppsalan kokouksessa vuonna 1593 oli päätetty luopua Juhana III:n liturgiasta, mutta seuraava, kokouksen päätösten mukainen käsikirja ilmestyi vasta vuonna 1614. Uppsalan kokouksen jälkeen luterilainen kirkko pyrki erottautumaan katolisiksi mieliteyistä piirteistä. Kirkkolaulussa tämä merkitsi kansankielisen virren aseman vahvistumista ja introituksen poistumista vuoden 1614 käsikirjan myötä. Päätöksistä huolimatta latinankielisellä laululla oli kuitenkin vielä pitkään vahva asema. Koulujen latinankielen opetus piti yllä katoliselta ajalta periytyvien laulujen käyttöä, ja toisaalta vanhoista tavoista pidettiin mielellään kiinni. Näin myös latinankieliset introituslaulut säilyivät, erityisesti merkittävimminä juhlapäivinä, käytössä pitkälle 1600-luvulle.¹⁴ Introituskokoelman esipuheessa Gunnærus mainitsee, että introituksia oli siihen saakka laulettu vain latinaksi.¹⁵ Yhdeksän vuotta ennen vuoden 1614 käsikirjan käyttöönottoa Gunnærus suoritti laajan ja paljon vaivannäköä vaatineen introitusaineiston muokkaustyön.

*Officia Missæ*en mahdollisesta käytöstä ei ole säilynyt tietoja. Käsikirjoituksen esi-

11 Tämä *Officia Missæ* -käsikirjoituksen esittely perustuu edition toimittajan laatimaan tutkimukseen *Suomeksi suomalaisten tähden* (Hannikainen 2006), jossa käsikirjoitusta tarkastellaan yksityiskohtaisesti.

12 Ainakaan Jussi Nuorteva (1997) ei mainitse Gunnæruksen opinnoista suomalaisten ulkomaista opinkäyntiä käsittelevässä tutkimuksessaan.

13 Schalin 1946, 61.

14 Hannikainen 2006, 25–27, 40–43. Ks. myös Rimpiläinen 1980, 12–18 ja Knuutila 1997, 123–125.

15 GOM f. 6^R.

puheen mukaan käsikirjoitus on omistettu Hauhon seurakunnalle¹⁶ ja sinne se on aikanaan päätyntäkin. Vanhin säilynyt tieto käsikirjoituksen vaiheista on vuodelta 1811, jolloin Hauhon kappalaisen poika Fredrik August Grahn lahjoitti kokoelman Porvoon lukiolle. Käsikirjoitusta säilytetään edelleenkin Porvoon ruotsalaisen lukion kirjastossa.¹⁷

Kokoelman 95 introitusta on järjestetty keskiaikaisen perinteen mukaisesti *temporale-* ja *sanctorale-*osastoihin. Sisällöltään kokoelma noudattaa pääpiirteissään Missale Aboensen osoittamaa introitusohjelmistoa. Temporale-osasto on kuitenkin Missale Aboensen vastaaviin osastoihin verrattuna hieman laajempi ja sanctorale-osasto huomattavasti suppeampi. Gunnærus on täydentänyt temporale-osastoa uusilla introituslauluilla muutamien loppiaisen jälkeisten ja kolminaisuusajan loppupuolen sunnuntaipäivien osalta. Gregoriaanisen tradition mukainen tekstin ja sävelmän alkuperäinen yhteys on säilynyt 61 introituslaulussa. Muihin introituslauluihin Gunnærus on sijoittanut uuden, aikaisemmin sävelmään kuulumattoman tekstin. Uusi teksti on sijoitettu tavallisesti introitukseen, joihin Agricolan raamatunkäännökset eivät ole sisältäneet tekstejä, tai edellä mainittuihin, temporale-osaston täydennykseksi laadittuihin uusiin introituslauluihin tai erityisen merkillepantaviin, muutamille juhlapyhille laadittuihin vaihtoehtoisin lauluihin, jotka Gunnærus on keskiaikaisesta käytännöstä poiketen laatinut kyseisen pyhän perinteisen introituksen sävelmän pohjalta.

Gunnæruksen introituskokoelma näyttää liturgisessa mielessä liittyvän vahvimmin Paulus Juustenin messun (1575) osoittamaan käytäntöön. Kokoelman kirkkokuosirakenne seuraa varsin tarkasti Juustenin messun evankeliumikirjan mukaista rakennetta. Juustenin tavoin Gunnærus korostaa esipuheessaan seurakuntalaisille jaettavan ehtoollisen merkitystä, mikä mahdollisesti näkyy myös Kristuksen ruumiinjuhlan (*Die Corporis Christi*) mukana olossa.¹⁸ On mahdollista, että Juustenin messukirjaan sisältyvän evankeliumikirjan vaikutus on ulottunut myös joidenkin introitusten tekstivalintoihin. Juustenin evankeliumikirjan raamatuntekstien kieliasu on vaikuttanut myös Gunnæruksen introitustekstien kieliasuun. Yleensä Gunnærus seuraa Agricolan teoksiin sisältyviä tekstejä, mutta niissä introituksissa, joissa Gunnæruksella on ollut käytössään sekä Agricolan että Juustenin julkaisuihin sisältyvä raamatunteksti, voidaan havaita piirteitä molemmista lähteistä. Gunnæruksen kokoelma sisältää myös kahdeksan tekstijaksoa, joiden kääntäjää ei tunneta. On mahdollista, että Gunnærus on laatinut käännökset itse tai ne ovat syntyneet jo Viipurin koulussa oppilaiden käännösharjoitusten yhteydessä. Mahdotonta ei ole myöskään se, että vuonna 1602 asetetun raamatunkäännöskomitean työn tuotoksia olisi jo ollut käytettävissä.¹⁹

Gunnæruksen kansankielinen introituskokoelma lienee ainutlaatuinen reformaatioajan luterilaisissa kirkoissa. Kokoelman syntyminen osoittaa introituslaulun vahvaa asemaa vielä 1600-luvun alun jumalanpalveluselämässä. Reformaatioajalla laadittiin kansankielisiä introituslauluja Saksassa ja sen vaikutuspiirissä, mm. Unkarissa, mutta on mahdollista, että Gunnæruksen kokoelma on ainoa koko kirkkovuoden käsittävä gregoriaanisiin introituslauluihin pohjautuva kansankielinen introituskokoelma.²⁰ Suomalaisittain *Officia Missæ* on reformaatioajan käsikirjoitusten joukossa erityislaatuinen poikkeus. Muut tuon ajan suomalaiset liturgista musiikkia sisältävät käsikirjoitukset olivat ns. luterilaisia gradualeja, jotka *Een liten songbook* -laulukirjan (1553) antaman esikuvan mukaisesti sisälsivät yleensä suomen-, ruotsin- ja latinankielisiä messun ordinariumlauluja, sekvenssejä ja hetkipalveluslauluja,

16 GOM f. 3^v.

17 Hannikainen 2006, 77; Nohrström 1927, 232.

18 Hannikainen 2006, 94–106.

19 Emt. 106–117.

20 Emt. 44–56.

myöhäisemmät myös virsiä.²¹

Gunnæruksen introitussovitusten persoonallinen piirre on tapa, jolla sovittaja on muokannut latinalaisia introitusantifonien sävelmiä. Gunnærus on onnistunut säilyttämään sovituksissaan gregoriaaniselle introitussävelmistölle luonteenomaiset piirteet, vaikka sävelmiä on useinkin muokattu varsin vapaasti. Alkuperäisen sävelmän luonne ja tyypilliset sävelkuviot on pyritty säilyttämään. Antifoneja on muunneltu kielenmukaisuuden kannalta mielekkäiksi lisäämällä tai poistamalla yksittäisiä säveliä ja moodille tyypillisiä, joskus hyvinkin pitkiä sävelkuvioita. Antifonien perusrakenne on tavallisesti selvästi hahmotettavissa latinalaisten esikuviansa kaltaiseksi. Muutoksien myötä sävelmät ovat saaneet enemmän tai vähemmän uuden, toisinaan jopa aivan itsenäisen ilmeen. Osa sävelmistä on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan (esim. joulupäivän introitus *Pilti on meille syndynnyt / Puer natus*).

Antifoni *Halatca sen selkiän iärghelisen Rieskan iälkin* (nro 31) havainnollistaa Gunnæruksen työskentelytapaa ja sävelmämuoto tarjoaa tekstin sijoittelun kannalta mielenkiintoisen näkökulman (ks. s. 108). Vastaavan latinankielisen *Quasi modo geniti* -antifonin ensimmäisessä säkeessä on 10 tavua ja kaikkiaan 13 erillistä säveltä. Säkeessä on siis ainoastaan yksi kolmen sävelen ja yksi kahden sävelen ligatuuri. Vastaavan sävelmäkohtaan sijoitetussa suomenkielisessä tekstissä on 15 tavua. Sovittaja olisi voinut sijoittaa tekstin jakamalla ligatuurit ja lisäämällä sopiviin kohtiin kaksi säveltä. Näin ensimmäisen säkeen melodia olisi voitu säilyttää lähes alkuperäisessä muodossaan. Gunnærus on kuitenkin käyttänyt ensimmäisen *halatca*-sanana ensimmäiselle tavulle alkuperäisen melodian seitsemän säveltä ja tämän jälkeen laajentanut melodiaa sen omilla motiiveilla tekstin vaatimalla tavalla. Syynä ratkaisulle lienevät tekstin painopisteet. Latinankielisen tekstin esille tuotavat sanat ovat *geniti* ja *infantes*, kun taas Gunnærus on ehkä halunnut korostaa *halatca*-sanaa. Siinä hän onnistuikin erinomaisesti muotoillessaan sanalle pitkän nousevan melisman.

Officia Missæen introitussovitukset osoittavat Gunnæruksen merkittävää musiikillista taitoa. Gunnærus näyttää pitäneen ehdottoman tärkeänä sävelmän ja tekstin luontevaa yhteyttä. Tässä suhteessa Gunnæruksen sovitukset näyttävät poikkeavan edukseen niin muista suomalaisista reformaatioajan gregoriaanisista kansankielisistä sovituksista kuin myös muissa maissa tehdyistä vastaavista sovituksista. Gunnæruksen ansiokas työ näyttää valuneen jumalanpalveluselämän kannalta hukkaan introituksen jäätyä 1600-luvulla vähitellen kokonaan pois käytöstä. Kokoelmaa voidaan kuitenkin pitää merkittävänä suomalaisen kirkkomusiikin muistomerkkinä ja myös taitavasti laadittuna laulukirjana, sekä edelleenkin toimivana gregoriaanisen musiikin harrastajien ohjelmistolähteenä.

Nin caxi ia caxi Wersuns woroin / lukecan Papit / quin on Chorin Tapa ollut / ia oleman pite / Ah Jumalan Mies tee aina site. (Mikael Agricola)

21 Hannikainen 2006, 23–24.

**Käännös- ja sävelmävertailu /
Translation and arrangement in comparison**

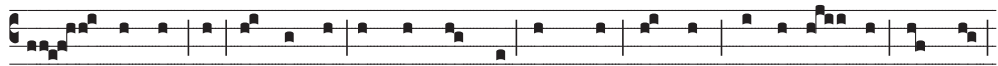
Quasi modo geniti -introituksesta laadittu sovitus /
Arrangement of the Introit *Quasi modo geniti*

HEN f. 61^v

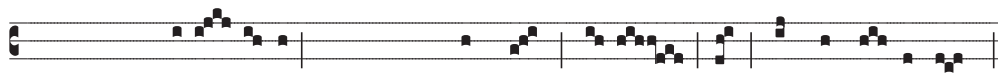

Qva-si mo-do ge-ni-ti in-fan-tes al-le-lui- a ra-ti-

GOM f. 27^v

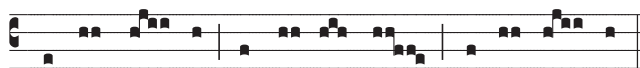
Ha - lat-ca sen sel-ki-än iär-ghie-li-sen Ries-kan iäl-kin. Ha-le-lu- jah. Nin-quin

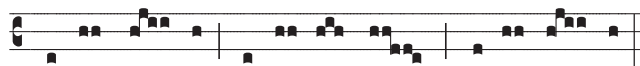
-o-na-bi-les si- ne do-lo lac con-cu-pi-sci-te

ne äs-ken syn-dy-net lap-su-cai-set il-man pe-tos- ta.

al-le-lu- ia al-le-lu- ia al-le-lu- ia.

Ha-le-lu- jah Ha-le-lu- jah Ha-le-lu- jah.

J: *lūnen lyyrylöns pyöpi yan carhifesta. Cūmia*
Dominica in Octava pas-
che off. quassimodocenti.
Ant. 1. pet. 2.
H *Halatca sen selkiän iärghelisen Rieskan*
iälkin, Halatjas. Niin qm on ästän syn.
Symet. lappäläiset ilman petosta Halat.
Halat. Halat. ias Halatjas. wassat
ilowast fūmalatet soia mēiden wälknyösten on. Halat.
Ant. Car Jacobi fūmalatet. Cūmia

Introitus *Halatca sen selkiän iärghelisen Rieskan iälkin* (GOM f. 27^v).

MICHAEL BARTHOLDI GUNNÆRUS AND THE OFFICIA MISSÆ

Michael Bartholdi Gunnærus wrote the *Officia Missæ* collection of Introits in 1605, while working as a school teacher in Helsinki. The manuscript is dated idus Augustus i.e. August 13th 1605. This collection of Introits can be considered both one of the most important and unique manuscripts from the time of the Reformation, and the culmination of an unbroken tradition of at least 500 years of Gregorian chant in Finland. The collection contains 95 Introits in Finnish, which are based on the Latin texts according to the entire Liturgical Year. Gunnærus's settings of the melodies of the Introits are based on the Introits used during the Middle Ages in Finland. The melodies composed by Gunnærus have features and traits which were common during the Middle Ages solely in the area encompassed by modern Finland. Most of the texts of the Introits are according to the translations of Mikael Agricola. Gunnærus's own introits are the oldest known melodies in the Finnish language, to have texts taken directly from the Bible.

No information remains about Gunnærus's life before he held the position of schoolmaster in Helsinki from 1598 to 1606. On the basis of the introduction to the *Officia Missæ*, it is quite possible that he attended school in Viipuri. Gunnærus does not however appear to have studied outside of Finland at any stage. Between 1606 and 1636 Gunnærus was the Parish Priest of Vanaja, and it is believed that he died in 1636.

The introit (intro = inwards; introitus = entrance) receives its name from its position at the beginning of the Mass. During the singing of the Introit, the Priest and his assistants process from the sacristy to the chancel of the Church. The Introit is the first official sung part of the Mass, and belongs to the Proprium section of the Mass. This means that the text varies according to the Holy days and Feast days of the Liturgical Year. Gunnærus himself did not use the name Introit, but preferred the name *Officia Missæ*, according to the Dominican tradition of the Middle Ages.

The *Officia Missæ* came into being at a time of great change in Finnish Liturgical life. This was the time between the Reformation and the coming of the Orthodoxy. At the council of Upsala in 1593, it was decided to end the use of the Liturgy of Johan III, King of Sweden from 1568 to 1592, but the following Liturgy was not officially brought into use until 1614. After the Council of Upsala, the Lutheran Church aspired to distance itself from the Catholic traditions and usages. For Church Music this meant more emphasis on the singing of hymns in the vernacular, and especially the removal of the Introit, by the time of the introduction of the Prayer book of 1614. Despite this decision, music set to Latin texts still held a strong position for a considerable length of time. In addition, the teaching of Latin in schools upheld the tradition of singing in Latin, and the old ways were adhered to. For these reasons the singing of Introits in Latin was continued in the Lutheran Church until quite late in the 17th century, especially on Feast days. Gunnærus mentions in the introduction to the Collection that, until that time, the Introits were sung only in Latin. Nine years before the Prayer book of 1614, Gunnærus completed his long and painstaking work on the *Officia Missæ*.

No information remains as to the possible usage of the *Officia Missæ*. According to the introduction of the manuscript, it is dedicated to the Parish of Hauho, and there it remained for over two hundred years. The earliest known mention of the collection is from 1811, when the son of the Chaplain of Hauho, Fredrik August Grahn, presented the manuscript to Porvoo High School. The manuscript still remains in the Library of Porvoo's Swedish High School.

The 95 introits of the collection are organized according to the principals of the Middle Ages into two sections: the *temporale* and the *sanctorale*. The contents follow the principles of the *Missale Aboense*. However, the *temporale* section is somewhat larger than the corresponding section in the *Missale Aboense*, and the *sanctorale* section slightly shorter. To the *temporale* section Gunnærus has added Introits from the period of Epiphany, and also from the Sundays at the end of Trinity. The original texts associated with each chant from the Gregorian tradition have been preserved in 61 of the Introits. With the other chants, Gunnærus has introduced new texts, which are foreign to the earlier Latin Introits. The new texts are for Introits, for which there are none available in the Agricola translation, and also for the aforementioned additions to the *temporale* section. In the case of some of the especially important Saints days and Holy days, Gunnærus has introduced alternative melodies and texts, which are exceptions to the traditions of usage in the Middle Ages.

From a liturgical point of view, Gunnærus's Introits are strongly associated with the Mass of Paulus Juusten (1575). The form of the Church Year follows almost exactly that according to Juusten's usage. The tradition of Juusten is emphasized in Gunnærus's introduction regarding the meaning of the Eucharistic bread and wine distributed to the congregation, which is taken to be the body and blood of Jesus Christ, according to the Feast of Corpus Christi. It is also possible that the liturgy of Juusten has had an effect on the choice of the additional texts. The linguistic forms used in the liturgy of Juusten can also be seen in the texts of Gunnærus. Usually, Gunnærus has followed the texts according to Agricola, but in those Introits where both the translations by Agricola and Juusten have been used, features can be seen from both sources. The translations of eight of the Introits appear to have no source. It is quite possible that Gunnærus himself translated them, or that he has used translations which he worked on while still at school in Viipuri. It is also not impossible that the translations of the Bible committee of 1602 were already in use at that time.

Gunnærus's collection of Introits in the vernacular holds a unique place in the Lutheran Church of the Reformation era. Its creation points to the especially strong position of the Introit in Liturgical life at the beginning of the 17th Century. Similar collections in the vernacular from the time of the Reformation can be found in Germany and the surrounding areas, for instance Hungary, but this is possibly the only Gregorian chant based collection that sets the whole Church year in the vernacular. Among the surviving manuscripts from the time of the Reformation that contain Liturgical Music in Finnish, the *Officia Missæ* is exceptional. Other Finnish manuscripts which contain Liturgical music from that era were so-called Lutheran Graduals, containing the ordinary of the Mass, sequences, occasional music, and later hymns. These were set in Finnish, Swedish and Latin, according to the model of *Een Liten songbook* of 1553.

One of the interesting features of Gunnærus's arrangements of these Introits is the way in which he has reworked the original antiphonal melodies to fit the new texts. Gunnærus has succeeded in retaining the features and characteristics of the original Gregorian chants, even though the melodies have been changed quite considerably. The original nature of the chants and their essential musical figuration have been retained. The Antiphons have been modified according to the needs of the language, meaning the addition or removal of individual notes. It has also meant that, in a similar way, sometimes quite long figurations have been added or removed. The basic structure of each Antiphon is quite clearly modelled on the preceding Latin version. With these changes the Introits have a different character to a greater or lesser extent. In some cases, a completely new character emerges. Some, however, are almost unchanged (for example, the Introit for Christmas Day *Pilti on meille syndynnt / Puer natus*).

The 31st Antiphon *Halatca sen selkiän iärghelisen Rieksan iälkin* provides an interesting perspective on Gunnærus's method of integrating the Finnish text into the original chant. The first verse of the corresponding Latin Introit *Quasi modo geniti* contains ten syllables and thirteen notes in total. Thus this verse has only one ligature of two notes, and one of three. The corresponding Finnish translation contains fifteen syllables. The arrangement could have been done in such a way that the ligatures were removed, and two extra notes included at suitable places. In this way the melody of the first verse could have been retained, almost in its original condition. However, Gunnærus has used the first seven notes for the word *Halatca*, and introduced his own motifs into the melody according to the demands of the remaining text. The reason for these changes is the differences in emphasis in the texts. The words *geniti* and *infantes* are brought out in the Latin text, whereas Gunnærus perhaps wishes to stress the word *Halatca*. In this endeavour he has succeeded exceedingly well, with the long rising form of the melisma on the word *Halatca*.

The arranging of the *Officia Missæ* brings to the fore Gunnærus's musical skills. Gunnærus has been very careful in retaining the natural synthesis of the words and music. In this respect, his work appears to be a great exception, both among similar Finnish translations of Gregorian chant, and those from abroad. From a Liturgical point of view, Gunnærus's work sheds light on an aspect of the mass, the use of which was to be completely discarded by the end of the 17th century. However the collection must be considered both as an important memento of Finnish Church Music, and a skilfully created work. It is also an important source for current practitioners of Gregorian Music.

(Translated by Richard Nicholls)

Julkaisuun on tehty seuraavat alkuperäisestä käsikirjoituksesta poikkeavat muutokset:

1) Käsikirjoituksen tekstien kirjoitusasulle on omalleen ajalleen tyypillistä vakiintumaton ortografia. Editiossa laulutekstien kirjoitusasua on muunnettu alkuperäisestä siten, että se vastaa mahdollisimman hyvin sanojen ääntämyksen mukaista kirjoitusasua. Sanat voidaan näin ääntää aivan kuin ne on kirjoitettu. Pisteiden, pilkkujen ja muiden välimerkkien käyttöä on myös nykyaikaistettu. Tässä yhteydessä on todettava, että suomenkielessä ei 1600-luvulla ollut nykyisen kaltaista d-kirjainta, vaan sitä vastasi t-kirjaimen astevaihtelupari soinnillinen dentaalispiranti δ (sama äänne kuin nykyenglannin soinnillinen th, esim. sanoissa mother ja this). Editioon δ -merkillä on merkitty ne kirjaimet, jotka käsikirjoituksessa ovat t-kirjaimen astevaihteluparina merkitty d- tai dh (esim. meiden tai meidhen). Vierasperäisissä sanoissa, kuten esimerkiksi 'duomio', d-kirjain saattoi ääntyä nykyiseen tapaan.²² Edition loppuosaan on vertailun vuoksi liitetty myös Officia Missæen alkuperäistekstit.

2) Latinankielisten ohjetekstien eli rubriikkien kirjoitusasua on pyritty standardisoimaan ja sanalyhenteet on avattu. Latinankieliset ohjetekstit on myös käännetty vapaasti suomeksi.

3) Pisteiden, pilkkujen ja muiden välimerkkien käyttöä on nykyaikaistettu.

4) *Kunnia olkoon* -doksologiasäkeet on kirjoitettu kokonaisuudessaan jokaisen introituksen yhteyteen. Alkuperäisessä käsikirjoituksessa doksologiat on kirjoitettu kokoelman alkuun kahdeksan moodin sävelmillä erilliseen osastoon, ja introitusten yhteyteen on yleensä merkitty vain doksologian aluke ja lopuke.

5) Antifonien aloittavan, solistisesti laulettavan intonaation päätös on merkitty asteriskilla (*). Gunnærus ei ole merkinnyt käsikirjoitukseen lauluohjeita. Ilmeisesti laulut laulettiin keskiajalta periytyvään vuorokuoroiseen tapaan. Introitukset voidaan laulaa esimerkiksi seuraavasti. Esilaulaja laulaa antifonin alun antifonin alkupuolelle lisättyyn asteriskiin saakka. Tämän jälkeen koko kuoro jatkaa asteriskista antifonin loppuun. Antifonin jälkeen esilaulaja laulaa psalmin esisäkeen ja kahteen ryhmään jakautuneen kuoron toinen ryhmä psalmin jälkisäkeen. Psalmia seuraavan *Kunnia olkoon* -doksologian laulaa kuoron toinen ryhmä. Kunnian jälkeen koko kuoro kertaa antifonin alusta lähtien yhdessä.

6) Tavutuksella on tarkennettu tavujen sijoittumista sävelmään. Alkuperäisessä käsikirjoituksessa tavutus ei kaikilta osin ole yksiselitteinen ja toimitustyössä onkin usein jouduttu valitsemaan yksi tapa monien mahdollisten joukosta. Tavujakojen tulkinnassa on käytetty apuna myös latinankielisiä lähteitä (esim. *Henricus Thomæ* -käsikirjoitusta).

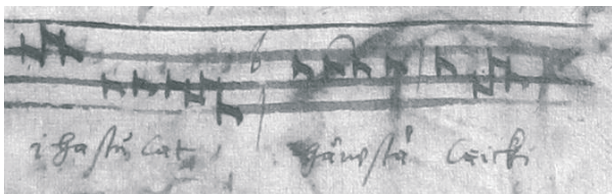
7) Kokoelman alkupuolella käsikirjoituksen repeytyneiden sivujen puuttuviin kohtiin toimittajan tekemät täydennykset on merkitty hakasulkein.

8) Käsikirjoituksessa on joihinkin kohtiin samalla sävelellä ja tavulla laulettavien nuottien yläpuolelle merkitty yhdistävä kaari. Julkaisussa näiden ns. reperkusiosävelien yläpuolelle ei ole merkitty kaaria. Reperkussiosävelet voidaan lauletaessa erottaa toisistaan kevyellä alukkeella.

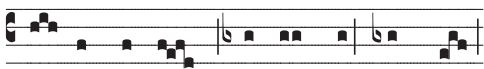
²² Tarkemmin 1500–1600-lukujen suomen kielen oikeinkirjoituksesta ja ääntämisestä, ks. esim. Häkkinen 2005, 27–31 ja 2007, 62–92.

9) Officia Missæ -käsikirjoitukseen ei useinkaan ole merkitty, milloin h-sävel (b quadratum) tulee alentaa b-säveleksi (b rotundum). Gunnæruksen aikalaiset tiesivät ilman tarkempia ohjeita, minkälaisissa tapauksissa h-sävel tuli alentaa. Sama koskee myös muita esitysohjeita, joita käsikirjoitus ei lainkaan sisällä. Editiossa nuotteihin on lisätty alennusmerkit Graduale triplexin käytäntöjä noudattaen ja julkaisumme ei tässä kohtaa pyri ottamaan kantaa siihen, minkälaiset käytännöt h-sävelen alentamisesta ovat todellisuudessa 1600-luvun alun suomalaisissa laulukäytännöissä olleet. Alkuperäisessä käsikirjoituksessa alennukset on merkitty satunnaisesti, ainoastaan viidessä kohdassa: nro 20 'hänestä', nro 52 'Jumala' (ensimmäinen, introituksen aloittava Jumala-sana), nro 70 'pahasta', nro 77 'heidhät' ja nro 81 'halajan'.

Seuraava esimerkki on introituksesta *Iloitkaa Jerusalemin kanssa* (nro 20), jossa alennusmerkki on merkitty ennen *hänestä*-sanaa ja *nes*-tavulla laulettavat kaksi b-säveltä on yhdistetty yläpuolisella kaarella.

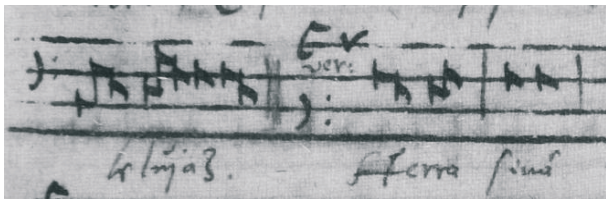

GOM f. 22^R

i- has-tu-kaat hä-nes-tä kaik-ki

10) Klaavimerkintöjä on muutettu alkuperäisestä luettavuuden helpottamiseksi. Avainten vaihtumisten yhteydessä kustos-merkit on merkitty Gunnæruksen merkin-tätävällä ja näin esim. Graduale triplexistä poikkeavalla tavalla. Kuten seuraavan ku- van esimerkissä, Gunnærus on merkinnyt kustoksen uuden avaimen jälkeen ja kustos osoittaa seuraavan sävelen edellisen avaimen mukaisen säveltason. Graduale triple- xissä kustos on merkitty ennen avainta ja myös tässä tapauksessa kustos osoittaa seu- raavan sävelen säveltason edeltävän avaimen mukaisena.

GOM f. 25^R

Officia Missæ (esim. GOM f. 25^R):

ha-le-lu-jah. Ver: Her-ra sinä

Graduale triplex (esim. s. 312):

-li. V. Ad te, Dó-

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Painamattomat lähteet:

Borgå lyceums bibliotek: Gunnærus, Michael Bartholdi: Officia Missæ.
Kansalliskirjasto, Helsinki: Gunnærus, Michael Bartholdi: Officia Missæ. Kopio HYK AA IV I.
Skara stifts- och landsbibliotek: Ms. musikhandskrift nr. 5 (Henricus Thomæ -käsikirjoitus).

Kirjallisuus:

Agricola, Mikael: Mikael Agricolan teokset I–III. Näköispainos 1931. Uudistettu näköispainos 1987. Helsinki.

Juusten, Paavali 1575: Se Pyhä Messu. Somen kielen ei Pauin Mutta pyhän Euangeliumin ia Christilisen Seuracunnan tauan iälken. Stocholmis 1575. Toimittanut ja jälkikirjoituksella varustanut Martti Parvio. Näköispainos. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki 1978.

Graduale triplex 1979. Abbaye Saint-Pierre de Solesmes, Sablé sur Sarthe, France.

Hannikainen, Jorma 2006: Suomeksi suomalaisten tähden. Kansankielisen tekstin ja sävelmän suhde Michael Bartholdi Gunnæruksen suomenkielisessä Officia Missæ -introtuskokoelmassa (1605). *Studia musica* 29. Sibelius-Akatemia. Diss. Kuopio.

Häkkinen, Kaisa 2005: Soukat sanat maistaa suu. Maskun Hemmingin kieli. Hemminki Maskulaisen virsikirja 400 vuotta. Hymnologian ja liturgiikan seuran vuosikirja Hymnos 2005. Toimittanut Reijo Pajamo. Helsinki. S. 27–38.

Häkkinen, Kaisa 2007: Suomen kieli Mikael Agricolan Abckiriassa. Mikael Agricola. Abckiria. Kriittinen editio. Toim. Kaisa Häkkinen. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. S. 62–92.

Knuutila, Jyrki 1987: Liturgisen yhdenmukaistamisen toteutuminen Suomessa reformaatiokaudella 1537–1614. Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran vuosikirja 77. Helsinki. S. 9–40.

Nohrström, Holger 1927: Borgå gymnasie bibliotek och dess föregångare bland Finlands läroverksbibliotek. Ett bidrag till Finlands biblioteks- och kulturhistoria. Helsingfors.

Nuorteva, Jussi 1997: Suomalaisten ulkomainen opinkäynti ennen Turun akatemian perustamista 1640. Suomen Kirkkohistoriallisen Seuran toimituksia 177. Diss. Helsinki.

Rimpiläinen, Olavi 1980: Päiväjumalanpalvelus Viipurin hiippakunnassa puhdasoppisuuden aikana. Suomalaisen teologisen kirjallisuusseuran julkaisuja 117. Helsinki.

Schalin, Olav D. 1946: Kulthistoriska studier till belysande av reformationens genomförande i Finland I, Svenska litteratursällskapet, Helsingfors.

LYHENTEET

- A. = antifoni
f. = folio
GOM = Gunnærus, Michael Bartholdi: Officia Missæ
HEN = Henricus Thomæ -käsikirjoitus
HYK = Helsingin yliopiston kirjasto (Kansalliskirjasto)
R = recto
V = verso
V. = versus

OFFICIA MISSÆ -KÄSIKIRJOITUKSEN TEKSTIT

Esipuheen (2^R–10^R) transkription ovat laatineet ja kääntäneet Jukka Thurén ja Jouko N. Martikainen. Hakasulkeet ja kolme pistettä [...] merkitsevät kohtaa, joka on ollut liian korruptoitunut luettavaksi. Puuttuvan tai epäselvän tekstiosuuden sijaan on sijoitettu hakasulkeisiin rekonstruktio todennäköisellä tekstillä. Introituslaulujen osalta hakasulkeisiin on saatettu merkitä myös joko introituskokoelman muista kohdista siirretty tai Agricolan teoksiin sisältyvä vastaava teksti. Välimerkitys on lähes alkuperäisen mukainen. Isojen alkukirjaimien käyttöä on nykyaikaistettu. Lehdet on numeroitu Kansalliskirjastossa säilytettävän kopion mukaisesti.

2^R

Ne Latinan kieliset Officia Missae nimitetut iocaitzen sunnuntain, säkä pyhä päivän, nin mös corkeain juhlain päällä ymbäri ajastajan, Soomexi, Soomalaisten tehden, sijnnä Christilises seuracunnas, veisattavaksi käätyt.

Helsingfors:

Anno Salutis humanae MDCV

Sermo Dei ignitus penetrantior quovis gladio ancipiti. Ad Hebr: cap. 4

Ihmisten autuuden vuonna 1605.

Jumalan tulinen sana on läpitunkevampi kuin mikä tahansa kaksiteräinen miekka. Hepr. 4.

2^V

Rom 15. v. 2

Hekastos gar heemoon too pleesion aresketoo eis to agathon pros oikodomeen (kr.)

H(oc) E(st) Unusquisque. n(am) nostrum proximo placeat in bonum ad Aedificationem.

psalm: 121 Auxilium meum a Domino, qui fecit caelum & terram.

Tämä merkitsee:

Sillä kukin meistä olkoon lähimmäiselle mieliksi (hänelle) hyväksi (ja) rakennukseksi.

Apuni tulee Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan.

3^R

[ylhäällä vas.]

Sicut Moses exaltavit serpentem

Niin kuin Mooses ylensi käärmeen

[ylhäällä oik.]

Consummatum est. Et inclinato cap(ite)

Se on täytetty. Ja taivutettuaan pää(nsä)

[alhaalla vas.]

Psallite, psallite Deo, Psall(ite) D(omi)no

Laulakaa, laulakaa Jumalalle, Laula(kaa) H(erra)lle

[alhaalla oik.]

Sicut [homines in diebus Noe ed]ebant

Niin kuin (ihmiset Nooan päivinä sö)ivät

[ylhäällä]

Jesus Nazareus Rex Judaeorum

Jeesus Nasaretilainen juutalaisten kuningas

[alhaalla]

Vespera jam venit nobiscum Chr(ist)e maneto

Ilta on jo tullut. Jää, Kristus, luoksemme

[vasemmalla]

Sic dilexit Deus mundum ut filium suum unigenitum

Niin on Jumala rakastanut maailmaa, että ainutsyntyisen poikansa

[oikealla]

Et sua riserunt tempora Maeoniden

[keskellä]

Peculium Ecclesiae Dei, quae est in H[au]go

Ja omat aikalaiset pitivät pilkkanaan Maionidesta (tark. Homerosta)

Kuuluu Jumalan seurakunnalle, joka on Hauhossa

Abalienatori hanc S[criptionem/cripturam] Nil
[nisi] funest[um] precor

[...] inter [...] ve nisi olim Ambiat ut collam lon-
ga catena ...

M. B. Gunnaerus A[nno] D[omini] 1605

3^v

REVERENDO, Eruditionis splendore, Authori-
tatis, pietatis, prudentiae caeterarumque virtu-
tum excellentissimo viro, Domino THOMAE
pastori Haugoensium fidelissimo dignissimo-
que. Maecenati patrique fide et benevolentia
unice venerando:

Multi-jugae doctrinae, Religiosae pietatis,
praestantis integritatis viro, Domino Thomae A.
amico probato & syncero: Celeberrimo, com-
memorabilis pietatis, eruditionis probatae viro,
Domino Christophoro, Harchapeo condiscipulo
suo *too palaioo* (kr.), quo cum mihi cum amici-
cia olim arctissima, tum sensus conjunctissimi:
Symmystis et cooperarijs in Hauho fidelissimis
fautoribusque imo fratribus in Christo
dilectissimis

4^R

Nec-Non Generosae Nobilique Prosapiae in
Schyttelae *tois fiolois skhedon tois agnosois* (kr.)
Item: Toti honestissimae familiae Juttelensi,
aliisque pijs tam Nobilibus quam plebeijs pa-
roeciam eandem inhabitantium viris, Salutem
Annosque cum plurimos tum prosperrimos
exoptat M. B. Gunnærus.

4^v

prologos (kr.)

Admodum prudenter (in sua generatione ut
Christi verbis utar) Regno suo cavere voluit
Sathanas, dum laicis Hoc est iis omnibus qui
non ex clero pontificio erant adeoque etiam
personis Caesarea Regiaque Majestate subli-
mibus scripturae sacrae interdixit lectionem:
Sic enim, pie lector, totum negotium Religionis
ad omne suum libitum Diabolus inflectere,
cuncta evolvere & versare ut volebat, licentius
potuit atque adeo caelum terrae & summa imis
miscere.

Sille, joka tämän kirjoituksen vie, toivotan pelk-
kää pahaa [?]

KUNNIOITETTAVALLE, oppineisuutensa ynnä
arvovallan, hurskauden, ymmärryksen ja kaik-
kien muiden hyveittensä loiston vuoksi ylen
maineikkaalle Herra TUOMAALLE, hauholais-
ten mitä uskollisimmalle ja arvollisimmalle pai-
menelle, mesenaatilleen ja isälleen, joka uskol-
lisuudellaan ja suopeudellaan on ansainnut
ainutlaatuisen kunnioituksen,

Monipuolisesti oppineelle, uskossa hurskaalle,
oivallisen nuhteettomalle Herra Tuomas A:lle,
koetellulle ja vilpittömälle ystäväälle,
Sangen kuuluisalle, muistettavan hurskaalle
Herra Kristoffer Härkäpäälle, *vanhalle* opiske-
lutoverilleni, jota minuun yhdistää sekä vanha,
mitä läheisin ystävyys että yhteiset näkemyk-
set, mitä uskollisimmille virkaveljilleen, Hau-
hossa palveleille työtovereilleen, suosijoilleen,
niin, omille rakkaille veljilleen Kristuksessa.

Sekä myös jalosukuiselle Skyttelän aatelissu-
vulle *lähes tuntemattomille ystävilleen* [kr.].
Samoin: koko kunnialliselle Juttelan talonväelle
sekä muille samassa seurakunnassa asuville
hurskaille, niin aatelisille kuin rahvaallekin toi-
vottaa terveyttä sekä monilukuisia, menestyk-
sellisiä vuosia M.B.Gunnærus.

Johdanto.

Sangen älykkäästi (omaa sukukuntaansa koh-
taan, käyttäkseni Kristuksen sanoja), on Saa-
tana tahtonut varjella valtakuntaansa, kun hän
on kieltänyt Pyhän Raamatun lukemisen maal-
likoilta, se on, kaikilta niiltä, jotka eivät olleet
paavilaista papistoa, vieläpä ylhäisiltä keisaril-
lisen ja kuninkaallisen majesteetin omaavilta
henkilöiltäkin. Sillä näin, hurskas lukijani, Per-
kele pystyi ihan mielivaltaisesti vääristämään
koko uskonnonharjoituksen täysin oman mie-
lensä mukaiseksi, kääntämään ja vääntämään
kaiken nurin niskoin niin kuin tahtoi, niin, jopa
sotkemaan taivaan maahan ja korkeudet sy-
vyysiin.

Verum de scriptura sacra longe aliud Dei quam papistarum est iudicium. Ideo namque mandat legem suam a parentibus diligenter legi [?] & inculcari posteris. Ipsis quoque regibus tradi voluit ut ex eius quotidiana lectione Deum [...] Et David non solos Clericos sed indifferenter [omnium] virorum coetu[s] praedicat: Beatos qui meditantur in le[ge eius die] ac nocte. Christus ipse ad promiscuam

5^R

multitudinem & turbam *erorate* (*p.o. ereunare*) *tas grafas* (kr.) scrutamini scripturas ait. Pii quoque Reges Josaphat Hischias & Josias iuxta legem Domini Religionem reformandam cultum[que] Sacrorum instituendam curabant.

Ad hanc Tyrannidem Barbaricam pontificiorum & hoc accedit ut cum latinae linguae usus iam vernaculus esse desiit & popularis, Translationem ex fontibus ipsis in illas linguas quae hoc tempore in nostris Regionibus usitatae sunt, ac late patent ferro flammae tantum pro latina translatione eaque vulgari dimicantes persequuntur.

Sed Deus Doctrinam suam, Legem & Evangelium non Latinis tantum, de quo dimicant papicolae, verum linguarum gentium cunctarum notam & annunciandam vult esse hominibus. Et Hebraicae Graecaeque linguae in quibus Sacri libri originaliter scripti sunt linguis Maiorem esse dignitatem nemo non videt. Quare igitur in his solis linguis originalibus Homunciones (sive Homillos dicas istos) Sacram Scripturam potius esse legendam non contendunt. Sed forsitan ideo hoc fit quia maior ipsorum pars cum accur[atione] dicit: Graeca sunt, legi non possunt.

5^V

Praetendunt etiam hi male-feriati Majestatem Scripturae, si in barbaras transferant linguas, coinquinari. Verum hae nugae sunt merae: Non enim violata fuit Doctrinae caelestis Majestas quando in Pentechoste variis Barbariis linguis ab Apostolis tradita & proposita fuit. Ergo nec versione in quamcumque linguam quantumvis Barbara habeatur (modo vera sanae sit versio) inquinabitur omnium enim gentium linguae a Spiritu Sancto ut Magnalia sonent Dei sunt dedicatae.

Mutta Jumalan arvio Pyhästä Raamatusta on aivan toinen kuin paavilaisten. Sillä sitä varten hän käskää vanhempien huolellisesti lukea [?] hänen lakiaan ja painaa sitä jälkeentulevaisten mieleen. Sitä varten hän tahtoi, että se annettaisiin myös kuninkaiden käteen, jotta nämä sen jokapäiväisestä lukemisesta [oppisivat oikein palvelemaan] Jumalaa. Eikä Daavid ylistä autuaiksi ainoastaan kleeerukseen kuuluvia vaan erottelematta [kaikkien] miesten seurakunna[t], jotka mietiskelevät Jumalan lakia päivin ja öin. Kristus itse lausuu sekalaiselle

väenpaljoudelle ja kansanjoukolla: "Tutkikaa kirjoituksia!" Myös hurskaat kuninkaas Josafat, Hiskia ja Joosia huolehtivat siitä, että uskonto reformoitiin ja pyhien toimitusten kultti järjestettiin lain mukaiseksi.

Tähän paavilaisten barbaariseen tyranniaan tulee lisäksi vielä tämäkin. Kun latinan kielen käyttö on jo lakannut olemasta jokapäiväistä ja kansanomaista, he vainoavat (Raamatun) kääntämisestä alkulähteistä niihin kieliin, joita tähän aikaan miedän seuduillamme käytetään ja laajalti ymmärretään. Ainoastaan latinalaisen, kaiken kukkuraksi vulgaarilatalalaisen käännöksen puolesta he taistelevat tulella ja miekalla.

Mutta Jumala tahtoo, että hänen oppinsa, laki ja evankeliumi, on tuttu ja sitä julistetaan kaikkien kansojen kieliä, ei yksin latinaa puhuville ihmisille, mistä paavin palvojat taistelevat. Mutta jokikinen näkee, että suurempi arvo on heprean ja kreikan kielellä, joilla pyhät kirjat on alun perin kirjoitettu. Miksi nuo ihmisparat (vai ihmisrukiksiko heitä sanoisi) eivät siis vaadi, että Pyhää Raamattua on mieluummin luettava ainoastaan alkukielillä? Ehkäpä se johtuu siitä, että suurin osa heistä sanoo tarkkaan lainaten näin: "Se on kreikkaa, ei sitä voi lukea."

Esittävätpä nämä pahasti tärhtäneet vielä tekosyyksi, että Raamatun Majesteetti saastuu, jos se käännetään barbaarikielille. Mutta moinen puhe on pelkkää hölynpölyä. Eihän taivaallisen opin majesteetti yhtään kärsinyt siitä, kun apostolit helluntaina välittivät ja esittivät sitä monenlaisilla barbaarikielillä. Ei se siis saastu siitäkään, että se käännetään mihin tahansa kieleen, pidettäköön sitä kuinka sivistymättömänä tahansa, kunhan käännös on totuudenmukainen ja oikea. Sillä Pyhä Henki on vihkinyt kaikki kielet kaiuttamaan Jumalan suuria tekoja.

Addo quod Sacra / lingua nostra vulgari popularique sub fulmine excommunicationis (Anathema sit) peragenda prohibeant. Hoc quid aliud quam ipsissima Tyrannis ipsissimi est Anti-Christi, homines innocentes tantum ob hanc causam quod lingua sibi nota Magnalia sonent Dei cultumque Deo praestent debitum Tyrannice Anathematizare atque necare.

Lectiones enim ideo recitantur u[t] erudiatur populus, psalmi & hymni canuntur ut per verbum devotio populi excitetur. Publi[cae] preces & Eucharistiae debent Sacerdoti communes esse non tantum cum clericis sed cum omni fideli populo.

Salvator celebrationem coenae mandavit expresse fieri [in suam] commemorationem ita ut mortem Domini simul annunciant: [...] Christus ea usus est lingua quae tunc erat

6^R
popularis & ab omnibus intelligi poterat. Et Ambrosius ait: Si utique ad aedificandam Ecclesiam convenitis ea debent dici quae intelligent audientes. Nam quid prodest, ait, ut quis lingua loquatur quam solus scit ut qui audit nihil proficiat. Hanc Doctrinam Antiquitas tota consensu magno observavit diligentissime in sacris ea lingua, quae singulis in locis si non popularis erat, tamen ab Ecclesia intelligebatur utens.

Quo itaque incitatori ludio (?) Satanam in theatrum Ecclesiae suos Histriones falsos doctores, producere videmus, audimus, eo impensius ipsis Diabolicis conatibus oblutemur. Quod fit: cum piis ad Deum precibus tum veritatis asserendae ac retinendae pio sanctoque zelo.

Idcirco & ego, licet insufficiens servusque inutilis ob causas commemoratas Officia ut vocant Missae quae hactenus in congressibus sacris Latine decantata passimque in p[atria] nostra charissima trita sunt Suecicae & Finicae ex textu inquisitis notatisque locis verba desumens Biblico horis successivis ad tonos priores accommodando coaptavi:

(Non ut Latina ex templis eliminarem aut e manibus excuterem, quod absit si quidem nihil ad me, sed ut Suecica Finnonicaque cum iis coniungam.) Ad tonos inquam familiariter

Mainitsen vielä, että he koettavat estää kirkonkirouksen salamalla ("Kirottu olkoon!") suorittamasta pyhiä toimituksia meidän tavallisella kansankielellämme. Mitä muuta se on kuin itsensä Antikristuksen ominta hirmuvaltaa, että tyrannin tavoin kirotaan ja tapetaan viattomia ihmisiä yksinomaan siitä syystä, että he tuntemallaan kielellä julistavat Jumalan suuria tekoja ja suorittavat Jumalalle palvelusta, johon ovat velvoitettuja.

Lukukappaleitahan resitoidaan kansan opettamiseksi, psalmeja ja hymnejä lauletaan, jotta sanalla herätettäisiin kansassa hurskasta mieltä. Julkisten rukousten ja ehtoollisliturgian tulee olla yhteisiä liturgiaa toimittavalle papille ja koko uskovalle kansalle, ei vain hänelle ja muulle papistolle.

Vapahtaja käski nimenomaan viettää ateriaa hänen muistokseen niin, että kaikki yhdessä julistaisivat Herran kuolemaa. [...] Kristus käytti sitä kieltä, joka silloin oli

kansankieltä ja jota kaikki voivat ymmärtää. Ja Ambrosius sanoo: "Jos kerran olette kokoontuneet rakentamaan seurakuntaa, on puhuttava sitä, mitä kuulijat ymmärtävät. Sillä mitä hyötyä siitä on, hän sanoo, että joku puhuu kielellä, jota hän yksin osaa, niin että kuulija ei siitä mitään hyödy?" Tätä oppia on koko vanhan ajan Kirkko täysin yksimielisesti noudattanut käyttäen mitä huolellisimmin pyhissä toimituksissa kieltä, jota kussakin paikassa seurakunta ainakin ymmärtäisi, vaikkei se olisi kansan kieltä ollutkaan.

Kuta kiihoitetummalla miiminäyttelijällä (?) me siis näemme ja kuulemme Saatanan tuovan Kirkon teatteriin omia näyttelijöitään, vääriä opettajia, sitä innokkaammin torjukaamme juuri niitä perkeleellisiä yrityksiä. Se onnistuu sekä rukoilemalla hurskaasti Jumalaa, että varsinkin todistamalla hurskaalla ja pyhällä kiivaudella totuuden puolesta ja pitämällä siitä kiinni.

Siksi myös minä, vaikka olen vajaamittainen ja palvelijana kelvoton, olen mainituista syistä (ottanut työstäkseni) ns. *Officia Missae*, joita tähän saakka on pyhissä kokoontumisissa laulettu latinaksi ja aivan yleisesti rakkaassa isänmaassamme uupumukseen saakka käytetty. Etsittyäni ja merkittyäni paikat ruotsiksi ja suomeksi käännetystä Raamatun tekstistä olen säännönmukaisia rukoushetkiä varten muokannut ja mukauttanut ne aikaisemmin käytettyihin moodeihin. (Tarkoitukseni ei ole karkottaa latinaa kirkoista tai poistaa sitä käytöstä, pois se minusta, vaan liittää latinalaisiin teksteihin ruotsalaiset ja suomalaiset.) Tarkoiton

6^V

tantum octo cum re vera duodecim ut & hoc *parergoos* (kr.) addam (decimo tertio decimoque quarto, tonis propter intervalla prohibita exclusis) praestantissimorum Musicorum calculo comprobato numerentur. Considerata enim Arte & septem speciebus Diapaswn toni duo ex singulis oriuntur speciebus. Quem numerum nemo mentis sanoe qui Artem usum & exempla considerabit veterum reiciet quod ex tabula sequenti patet dilucide.

[Margin.:] Typus octo vulgarium modorum seu tonorum. [Margin.:] Toni [...]

Reliquorum sex modorum typus inter quos duo (ultimi) propter vinosam mediationem Norgi ideoque reiecti appellantur.

7^R

Ad Modos itaque seu Tonos haec officia accommodavi Latinorum. Absque his enim nemo cum iudicio harmoniam aliquam bene canere ne dum absque horum cognitione cantum artificiose constituere aut componere potest. Hinc Ornithoparchus in suis mandatis omni canenti necessariis primum hoc ponit: cupiens quicquam decantare, ait, prae omnibus Tonum & repercussionem eius diligenter animadvertat. Non itaque temere ut in proverbio dicitur quo pedes ferunt instar caecorum ad scopum iaculantium quo Arcus sit dirigendus nescientium est eundem. Sed de his satis.

Ad has rationes propositi suscepti commemoratas accedit, cum honesta & pietum taediosa quasi virorum amicorum circumspectorumque quorundam in diversis paroeiis habitantium petitio quibus reluctare officiumve denegare aequum esse non iudicavi ut enim publici iuris (cum hactenus intra parietes privatos quasi delituerunt) *poieemation* (kr.) opusculumque fieret petiverunt, suntque cohortati. Horum petitioni instanti annuens commune volui esse petentibus. Non enim nobis solum nati sumus sed ortus nostri partem patriae partem amici venditant.

Me vero viri magnifici venerandique quod attinet Deum *kardiognoosten* (kr.) qui corda scr[utatur]

ainoastaan kahdeksaa tuttua ja tavallista *tonusta*, vaikka niitä todellisuudessa etevimpien musiikkimiesten hyväksytyin laskutavan mukaan luetellaan kaksitoista, lisätäkseen sivumennen tämänkin (kolmastoista ja neljästoista ovat kiellettyjen intervallien vuoksi poissuljettuja). Kun näet otetaan huomioon *Ars* ja oktaavin seitsemän säveltä, lähtee kustakin sävelestä kaksi tonusta. Tätä lukumäärää ei kiistä kukaan tervejärkinen, joka ottaa lukuun vanhojen *Arsin*, käytännön ja esimerkit. Tämä käy selvästi ilmi seuraavasta taulukosta:

Kahdeksan tavallisen moduksen eli tonuksen kaava.

Kuuden jäljellä olevan moduksen kaava. Näiden joukossa kahta viimeistä kutsutaan niiden huumaavan vaikutuksen vuoksi Norguksiksi ja sen täden hylätyiksi.

Siksi olen sovittanut nämä introitukset (officia) latinalaisiin moodeihin eli tonuksiin. Sillä ilman näitä ei kukaan arvostelukykyinen pysty laulamaan mitään harmoniaa, saati näiden tuntemusta vailla laatimaan tai muodostelemaan laulua taiteellisesti. Tästä syystä Ornithoparchus asettaa ensimmäiseksi jokaiselle laulajalle välttämättömistä käskyistään: Ken haluaa jotakin laulaa, ottakoon ennen kaikkea tarkoin huomioon sen sävellajiin ja repercussion [= moodille tyypillinen sävelkuvio]. Siksi ei ole kuljettava umpimähkään, minne jalat vievät, kuten sanonta kuuluu, (eikä meneteltävä) sokeiden lailla, jotka ampuvat maaliin tietämättä, mihin jousi on suunnattava. Mutta tästä on jo puhuttu kylliksi.

Näiden mainittujen toimeen tarttumisen perusteiden lisäksi tuli eräiden ystävällisten, tunnettujen, eri seurakunnissa elävien miesten kunnias ja hurskas anominen, joka alkoi jo olla kiusallinen, niin etten katsonut kohtuulliseksi enää hangoitella vastaan enkä kiistää velvollisuuttani. He näet pyysivät ja kehottivat, että tämä teelmä ja kirjanen julkaistaisiin, ne kun ovat tähän saakka ikään kuin piileskelleet neljän seinän sisällä. Myöntyen näiden hartaan sinnikkääseen pyyntöön tahdoin antaa (näme) pyytäjien käyttöön. Emmehän me ole syntyneet vain itseämme varten, vaan meidän syntymistämme kiitellen hyödyntävät osaksi isänmaa, osaksi ystävät.

Jalot ja kunnian arvoiset miehet! Mitä minuun tulee, kutsun todistajaksi Jumalan *sydänten tuntijan*, joka [tutkii] syd[ämet ja]

7^v

omnium conscientiam propriam cum Horatiano illo. Non ego ventosae plebis suffragia venor, occino contestorque sed cum causis supra commemoratis tum apostolico *panta eis doxan theou poieite* (kr.) adductus permotusque. Res etsi vilis momenti inutilisque Momis quibus nihil praeter sua placent videatur aliquidque in his studii collocare infrugiferum tamen cum summa ecclesiae nomina Moses David Simeon aliique Sancti Dei in IsraEl multum operae in huiusmodi studium impendere, a proposito me deterrere non sum passus. Hoc itaque qualicumque officio Altare Domini ornare sum conatus. Ut enim apes singulae in Alveolis conferunt labores suos ad communem utilitatem, ita singuli qui a Christi nomine nomen habent omnia studia & labores suos, quantum in ipsis est, ad gloriam Dei reipublicaeque utilitatem impendere debent. Ego meo loco facio quantum possum: in magnis enim voluisse sat est.

[Margin.:] Zoilo nil pulcrum.

Et ut apertius dicam, ita iam mores sunt hominum atque haec tempora plurimos aliorum, quantumvis honesta carpere potius facta quam imitari, videmus utque cum comico dicam:

- - - ut qui tantummodo sua Admirantur sua praedicant sibi placent Solis neque quicquam nisi quod sibi placet probant. Nam ut vulgo fit cuique suum, ut sit pulcerrimum

8^R

Evanidis itaque malevolorum cogitationibus praematuris iniquis temerariisque judiciis hominum in hunc modum oggannientium (quod de malis dictum puta).

Hominis vide vanitatem, quam in rebus nihili vilissimisque imo fervolis evulgandis nominis sui celebritatem quaerit. Non meis sed virorum clarissimorum, disertissimorum praestantissimorumque, imo ipsius Salvatoris, rationibus his respondere collibet. Ait enim inprimis orator: Quo quisque animo studio, benevolentia fecerit ponderandum est: multi enim multa faciunt temeritate quadam, sine iudicio vel modo in omnes vel repentino quodam quasi vento impetu animi incitati.

jokaisen omantunnon, tuon Horatiuksen sanan mukaisesti: ”En kalastele haihattelevan rahvaan ääniä” en sille hirnu, en kutsu sitä apuun (vaan toimin) sekä mainituista syistä että varsinkin tuon apostolin sanan taivuttamana ja pakottamana: ”Tehkää kaikki Jumalan kunniaksi”. Vaikka asia näyttää mitättömältä ja hyödyttömältä Momoksista (=niuhottajista), joille ei kelpaa mikään muu kuin heidän omat aikaansaannoksensa, ja vaikka näyttää hedelmättömältä panna melkoisesti vaivaa näihin tutkimiin, en ole kuitenkaan antanut sen karkottaa itseäni puuhasta. Ovathan Kirkon suurimmat nimet Mooses, Daavid, Simeon ja muut Jumalan pyhät Israelissa, uhranneet paljon vaivaa tällaiseen harrastukseen. Niinpä olen tällä palveluksella – millainen se sitten onkaan - koettanut kaunistaa Jumalan altaria. Sillä niin kuin yksittäiset mehiläiset kokoavat kennoihin töittensä tulokset yhteiseksi hyödyksi, niin on jokainen, joka on saanut kristityn nimen Kristuksen nimestä, velvollinen uhraamaan kaikki harrastuksensa ja vaivojensa hedelmät mahdollisuuksiensa mukaan Jumalan kunniaksi ja valtion hyödyksi. Omalla paikallani teen, mitä voin: Suurissa asioissa riittää sekin, että on yrittänyt.

Zoilokselle mikään ei ole kaunista.

Ja puhuakseni avoimemmin: tällaisia ovat jo ihmisten tavat ja ajat: näemme useimpien mielummin näykkien halventavan toisten tekoja, olkoot kuinka kunniallisia tahansa, kuin jäljittelevän niitä. Eli koomikon sanoin: ”- kuten ne, jotka ainoastaan omaansa ihailevat, omia tekojaan ylistävät, itse yksin itseään miellyttävät eivätkä hyväksy mitään muuta kuin sen, mikä heitä miellyttää.” Sillä niinhän yleensä käy: itse kustakin hänen omansa [näyttää] kauneimmalta.

Kun siis pahansuopaisten ihmisten epäkypsät ajatukset ovat turhanpäiväisiä, kohtuuttomia ja umpimähkäisiä, ja kun niiden ihmisten arvostelut, jotka tähän tapaan hirnuvat – katso tämä sanotuksi pahoista ihmisistä...

Katso ihmisen turhanpäiväisyyttä, kun hän etsii nimelleen mainetta julkaisemalla mitätöntä, aivan arvotonta ja jopa myrkyllistä tavaraa. Moisille sopii vastata seuraavin, ei minun itсени, vaan kuuluisimpien, kaunopuheisimpien ja etevimpien miesten, jopa itsensä Vapahtajan esittämin perustein. Ensiksi lausuu puhuja: ”On punnittava sitä, millä mielellä, millä innolla ja millä hyvällä tahdolla kuka mitäkin tekee. Sillä monet tekevät monia (hyviä tekoja) umpimähkään, vailla arvostelukykyä tai kohtuutta, joko kaikille tai ikään kuin mielensä äkinäisen tuulenpuuskan yllyttäminä.

Quae beneficia aequae magna non sunt habenda, atque ea quae iudicio considerate constanterque delata sunt. Beneficia itaque potissimum animo dantis metienda sunt. Et poëta inquit:
Ut desint vires tamen est laudanda voluntas, /
Hac ego contentos auguror esse Deo / Haec facit ut venit pauper quoque gratus ad aras / Et placeat caeso non minus agna boue.

Placet itaque voluntas aequaliter eorum qui inaequaliter offerunt. Sed quid profana - - -

Salvatorem ipsum apud Gazophylacium sedentem concionantemque audiamus:
Aspiciebat (cordium scrutator Christus) quomodo turba aes iactabat & multi divites iactabant multa. Cumque venisset vidua quaedam pauper misitque minuta

8^v

duo. Accersitisque ad se discipulis suis dicit illis: Amen dico vobis, quod vidua haec, pauper *pleion* (kr.), plus, misit, quam omnes qui miserunt, nam omnes ex eo quod ipsis supererant miserunt, at haec e penuria sua, omnia quaecumque habebat, misit, totam substantiam suam. *Leviusculum* itaque licet hoc munus esse videatur, bonos tamen & synceros probaturos non diffido.

Magnos vero magna decent. Sed de Magnis istis Magnatibus [...] quibusdam, (probis, honestis, piis, patriaeque patribus semper exclusis) hoc commune Germanorum proverbium *Pfaffengut Raffengut* verissimum, non sine malo maximo quorundam nostrum esse testatur. Innuunt enim verba, ecclesiarum bona rapinis ubique exposita esse. Unde non immerito maloque suo edoctus quisquis is fuerit, haec rhythmica post se nobis ruminanda reliquit:

Quas aedes sacras pietas construxit avorum, has nunc haeredes devastant more luporum.

[Margin.:] Eheu, quam prisca nobilitas a praesenti multum diversa.

Hinc & magnus ille Theander:
Die Armen müssen das Crossen tragen.
Die Reichen geben nichts, Taus es hat nicht,
Dess Zinck gibbt nicht,
Quater Drey helfen frey.

Niitä hyviä tekoja ei sovi pitää yhtä suurina kuin niitä, joita on tehty arvostelukykyisesti, harkitusti ja kestävästi. Siksi hyviä tekoja tulee mieluiten mitata lahjoittajan mielen mukaan.”
Ja runoilija lausuu:
- Vaikka voimia puuttuukin, tahtoa on silti ylis-tettävä. Ennustan, että jumalat ovat siihen tyy-tyväisiä.

Tästä johtuu, että köyhäkin tulee alttareiden eteen mieluisna ja karitsainen on ainakin yhtä otollinen (uhri) kuin teurastettu härkä. Siksi niiden tahto, jotka uhraavat eriarvoisia uhreja, miellyttää Jumalaa yhtäläisesti. Mutta miksi (esittäisin) epäpyhiä (todisteita)? Kuulkaamme itseään Vapahtajaa, joka istuu aarekkammion luona puhumassa kansalle: Hän (Kristus, sydänten tutkija) katseli, kuinka kansanjoukko heitteli kolikoita (uhritorveen) ja monet rikkaat heittelivät paljon. Mutta kun eräs köyhä leski-vaimo tuli ja heitti kaksi ropoa

niin kutsuen luokseen opetuslapsensa, hän sanoi heille: ”Totisesti, minä sanon teille, että tämä köyhä leskivaimo heitti *enemmän* (kr.), enemmän, kuin kaikki jotka heittivät, sillä kaikki heittivät siitä, mitä heille oli jäänyt yli, mutta tämä heitti puutteestaan, kaiken mitä hänellä oli, koko olemisensä.” Siksi luotan siihen, että vaikka tämä lahja näyttää ylen vähäpätöiseltä, tulevat vilpittömät kunnon ihmiset kumminkin ottamaan sen hyväksyen vastaan.

Suurten miesten sopii kuitenkin (antaa) suuria (lahjoja). Mutta tietyistä Suurista Mahtimiehistä (kunnollisia, kunniallisia, hurskaita ja Isänmaan Isiä tämä ei tietenkään koske) todistaa kaikkien saksalaisten tuntema peräti totuudenmukainen sananpars: *Papin leipä, riistoleipä* – mikä on koitunut erälle meistä mitä suurimmaksi vahingoksi. Sillä nuo sanat antavat ymmärtää, että kirkkojen omaisuus on kaikkialla alistettu ryöstelylle alttiiksi. Niinpä on joku – kuka lie-neekään – täydellä syyllä, oman onnettomuutensa opettamana, jättänyt jälkeensä nämä säkeet meille märehdittäväksi:
”Pyhiä tempeleitä, jotka isovanhempien hurs-kaus rakensi, niitä nyt susien lailla perilliset raastavat”

[margin.:] Voi kuinka erilaista olikaan entisajan aatelisto kuin nykyinen!

Tästä syystä lausui myös tuo suuri Theander [Jumalan mies]:
Die Armen müssen das Crossen tragen.
Die Reichen geben nichts, Taus es hat nicht,
Dess Zinck gibbt nicht, Quater Drey helfen frey.

9^R

Sed qui ecclesiarum bona per fas & nefas rapta, suis bonis admiscent, isti & quod rapuerunt, perdunt, & iis quae ante habuerunt, bonis, perniciem afferunt.

Solatur autem nos, Deum clementissimum, aliquot Reges, nutritores, reginasque nutrices etiam nunc suscitaturum nobis, de quo etiam sequens non invenusta illepidave notetur narratio. In pago quodam rustici decimas parochi offerre gravabantur, quos comes eius pagi Dominus, cum ad se accersivisset eorumque causas, quas praetendebant, audivisset, liberi, inquit, eritis a decimis parochi offerendis eas enim a me accipiet, vos autem eas mihi duplicatas exhibebitis. Ea iustissima fuit principis severitas.

Cum vero huismodi *pragmatio* (kr.), opuscula in publicum prodire soleant, calumniatorum Zoilorumque (quibus nihil pulcrum) plerumque iniuriis exposita esse consueverunt: ideo necessum patronos mihi defensoresque quaerendos censui. Vos itaque viri magnanimi eruditi, generosi, ecclesiaeque praefatae cives, tam docentes quam discentes & auditores supra notati, cum plurimis aliis, me a malevorum quorumcumque insultibus oblocutibusque ut fortiter tueamini, flagito, peto, posco

9^V

Vobis enim coetuique vestro Hauhoensi, hoc quodcumque est officii, in peculium, dono, dedico, inscribo, adorno, destino &c.

Demisse orans & obsecrans ut chartarem levitenseque hoc munus placido vultu & clementi animo accipere non dedignemini, recusetisve. Faxit deus cunctipotens, ut hic conatus non sit irritus in Domino, sed ut cedat ad nominis sui gloriam & multorum utilitatem, vosque quam diutissime florentes conservet, amen.

Helsingforsiae Idib. Augusti Anno seculi ultimi 1605.

V.V.V.O. [vestrum, vestrum, vestrum, omnium] *eumenees kai ho spoudaios* (kr.)

MichaEL Bartholdi Gunnærus

10^R

Psalmi ultimo, v(ersu) ultimo:

kol ha-neshamah tehallel Jah Halelujah (hepr.)

Hoc est: Omnis spiritus, laudet Dominum, Halelu-jah.

Mutta ne, jotka liittäivät oikein, väärin ryöstämänsä kirkkojen omaisuuden omaansa, ne sekä menettäivät sen, mitä ovat ryövänneet, että tuottavat turmion sillekin omaisuudelle, mitä heillä ennestään oli.

Mutta meitä lohduttaa se, että sängen lempeä Jumala on nytkin herättävä meille muutamia kuninkaita ja kuningattaria, jotka pitävät elätuksestamme huolta. Siitä huomattakoon myös seuraava soma ja nokkela kertomus: Eräässä kylässä maalaiset olivat kovin vastahakoisia maksamaan papinkymmenyksiä. Kreivi, sen kylän herra, kutsui heidät luokseen, kuunteli, mitä verukkeita heillä oli esitettävänä, ja lausui: ”Te olette vapaat papinkymmenyksistä – minä maksan ne hänelle. Mutta te tulette maksamaan ne minulle kaksinkertaisina.” Ruhtinaan ankaruus oli heille ihan oikein.

Mutta aina kun tällaisia pragmatia (kr.) so. kirjasia julkaistaan, ne tavallisesti, enimmäkseen, joutuvat panettelijoiden ja zoilosten (vikoilijoiden) väärämielisen arvostelun kohteeksi. Siksi olen katsonut välttämättömäksi etsiä itselleni suojelijoita ja puolustajia. Teitä siis, jalomieliset, oppineet, jalosukuiset mainitun seurakunnan täysivaltaiset jäsenet, niin opettajat kuin oppijat ja kuulijatkin, jotka on yllä mainittu, ynnä mahdollisimman monta muuta, minä anon, pyydän ja vaadinkin urheasti suojelemaan minua pahansuopaisten ihmisten pilkalta ja vastaväitteiltä, keitä he siten ovatkaan.

Sillä lahjaksi teille ja seurakunnallenne, Hauholle, minä tämän palveluksen, mitä ikinä se onkaan, lahjoitan, vihin, omistuskirjoituksella varustan ja määrään, jne...

Nöyrästi rukoillen ja hartaasti anoen, ettette halveksisi ettekä torjuisi tätä ohkaista paperista lahjaa, vaan ottaisitte sen vastaan suopein kasvoin ja lempein mielin. Suokoon kaikkivoipa Jumala, että tämä yritelmä ei olisi turha Herrassa, vaan koituisi hänen nimensä kunniaksi ja monien hyödyksi. Varjelkoon hän teitä hyvin kauan kukoistavina. Aamen.

Helsingissä 13.8. viimeisen vuosisadan vuonna 1605.

T(eidän) k(aikkien) aulis ja uuttera

Mikael Bartolduksenpoika Gunnærus.

Viimeisen psalmin viimeisessä jakeessa:

kol ha-neshamah tehallel Jah Halelujah (hepr.)

Mikä merkitsee: Jokainen henki ylistäköön Herraa. Halleluja.

- 10^V [tyhjä]
- 11^R CUnnia olcon Isäl' ia pojal' ia Pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on algusta²³ ia nyt(t)²⁴ ia aina / Ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
2 Toni
 Cunnia olcon Isäl' ia pojal' ia Pyhäl' He[n]gel' / Ninquin ollut on alghusta ia nytt ia aina / [Ia ijancaickisesta ijancaickisu]dhen [Amen.]²⁵
- 11^V **3 Toni**
 Cunnia olcon Isäl' ia Pojal' ia Pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on alghusta ia nytt ia aina / Ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
4 Toni
 Cunnia olcon Isäl' ia pojal' ia Pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
- 12^R gel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
6 Toni
 Cunnia olcon Isäl' ia pojal' ia Pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
7 Toni
 Cunnia olcon Isäl' [ia pojal' ia] Py[häl']
- 12^V Hengel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
8 Toni
 Cunnia olcon Isäl' ia pojal' ia Pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.
De Nono, Decimo, Undecimo, Duodecimo, Decimo Tertio & Decimoquarto, Tonis, alias alibi.
- 13^R **PARS HYBERNA**
Officiorum, ut nominantur, Missa cum de tempore agitur.
Dominica I Adventus, off. psalm:25
 Sinun jälkes Herra minä ikäwöitzen, Minun Jumalain sinun pälläs minä turwan, älä salli minua häwäistä, ettei minun wiholiseni iloitzisi minun ylitzeni sillä ej yxikän häpiän ala tule [ioca sinua]
- 13^V odhotta. **Ver:** Herra osota minulle sinun ties, Ja opeta minulle sinun polghus. Cunnia^{8ton} olcon Isäl' ijancaickisudhen.Amen.
Dominica 2da Advent off. Esai: 62
 Catzos Herra andapi izens culutta haman Mailman ärin asti: Sanocat Zionin Tyttäreille: Catzo sinun wapactaias tulepi ja pitä hänen Cansans turwan oleman ja Herran [...]suman. **Ver:** Cuule sinä Isra-
- 14^R Elin paimen, iocas saatat Josephin ninquin Lambat. Ilmoita sinus ioca istut Cherubin päällä. Cunnia^{7toni} olcon Isall' ijancaickisudhen. Amen.
- 13^R **PARS HYBERNA**
Officiorum, ut nominantur, Missa cum de tempore agitur.
Dominica I Adventus, off. psalm:25
 Sinun jälkes Herra minä ikäwöitzen, Minun Jumalain sinun pälläs minä turwan, älä salli minua häwäistä, ettei minun wiholiseni iloitzisi minun ylitzeni sillä ej yxikän häpiän ala tule [ioca sinua]
- 13^V odhotta. **Ver:** Herra osota minulle sinun ties, Ja opeta minulle sinun polghus. Cunnia^{8ton} olcon Isäl' ijancaickisudhen.Amen.

²³ Jäljempänä kirjoitettu ”alghusta”.

²⁴ Muut Gloria-säkeiden nytt-sanat kirjoitettu kahdella t-kirjaimella.

²⁵ Hakasulkeisiin [] täydennetyt alueet ovat repeytyneet alkuperäisestä käsikirjoituksesta pois.

Dominica 2da Advent off. Esai: 62

Catzos Herra andapi izens culutta haman Mailman ärin asti: Sanocat Zionin Tyttärelle: Catzo sinun wapactaias tulepi ja pitä hänen Cansans turwan oleman ja Herran [...]suman. **Ver:** Cuule sinä Isra-

- 14^R Elin paimen, iocas saatat Josephin ninquin Lambat. Ilmoita sinus ioca istut Cherubin päällä. Cunnia ^{7 toni} olcon Isall' ijancaickisudhen. Amen.

Dominica 3 Advent. off. Philip.4

Iloitcat aina Herrassa Ja taas minä sanon iloitcat. Olcon teidhän siveys caickein Inhimisten tietävä. Herra on läsnä, älkät hoolico, wan teidän anomus caikes rucouxes ja pytämises kiitossanan canssa olc[on caikissa asi]-

- 14^V oissa tiettävä Jumalan edhessä. **Ver:** Ja se Jumalan Rauha, ioca caiken ymmärdhyxen ylitze-käypi, warielcon teidhän sydhämmen ja taidhon Christuxes Jesuxes.Cunnia ^{1 toni} olcon Isäl ia ijancaickisudhen. Amen.

Domin. 4 Advent. off: Rorate ut festo Annuntiationis Mariæ Virginis.

Die festo Nativitatis D(omi)ni nostri Jesu Chri(ste):

off: ad Auroram.

Yxi suuri walkeus ja kirkas paiste kirckasti walaisi meitä. Sillä meillä [...]t Herra, Ja hänen Nimens cutzutan

- 15^R Ihmelinen, Jumala, Rauhan päämies, ijancaickinen Isä, Jonga Herraus pisy aina loppumata. **Ver:** Psal. 93. Herra ombi kuningas ja jalost kaunistettu Herra ombi kaunistettu ja on alcannut yhden waldacunnan.Cunnia ^{8 toni} ij. Amen.

Aliud ad Summam Missam: Puer natus: Esai:9.

Pilti on meille syndynnyt la Poic(a) ombi meill' annettu longa hartioss` Herraus ombi la hänen Nimens cutzutan Ih[melinen]

- 15^V Rauhan päämies. **Ver:** Psal. 98 Weisacat Herralle yxi usi weisu / Sillä hän tekepi ihmeitä. Cunnia ^{7 toni} ij. Amen.

Dominica post Nat: Christi off. Matth. 2

Catzo Herran Engeli ilmestyi Josephil unessa sanodhen. Ylesnouse ia ota lapsi ia hänen äitins` ia pakene Ægyptin ja ole siellä siihen asti minä sanon sinulle. **Ver:** psal.93. Herra ombi Kuningas, [ja] jalost kaunistettu Herra ombi kaunistettu ja on

- 16^R alcannut yhden waldacunnan. Cunnia. ijancaickisudhen. Amen.

Die festo Circumcisionis Domini ut festo Nativitatis Christi: Puer natus.

Dominica post Circumcisionis Domini ut Dominica 24 post Trinitatis

Die festo Epiphania officium psalmi 72

Ne Kuningat meren tykenä ia lootoin päällä, pitä lahioia edhescandaman Ne kuningat sijtä rickast Arabiast ia Sebast pitä annot tygetoman. **Ver:** Jumala anna sinun Domios sille kuningalle la sinun wanhurskaudhes Kuningan [Poialle.]

- 16^V Cunnia olcon Isäl'. ij. Amen.

Dominica post Epiphan: off: Apoc: 19

la yxi äni vloskäwi stolista sanodhen: kijttäkät meidän Jumalatan caicki hänen palwelians`, Ja iotca händä pelkätte sekä pienet että suuret. Sillä meidhän Herran on alcannut yhden waldacunnan. **Ver.** Psal. 100 lhastucat Herralle caicki mailma Palwelcat Herra ilon canssa. [Cunnia] olcon Isäl' ia pojal': ijancaickisudhen Amen.

- 17^R *Dominica 1. post oct. Epiphan: off. psalm.66*

Caicki maa cumartacon sinua ja kijtos weisacan sinun Nimes, sinä se caickein ylin. **Ver:** lhas-tucat Jumalalle caicki maa, Kijtos weisacat hänen Nimens Cunniaxi. Ylistäcät händä herraten. Cunnia ^{4 toni} olcon Isäl' ia pojal'. ij. Amen.

Domin. 2da post oct. Epiphan: off. psalm.97

Cumartacat Herran ethen te caicki jumalat. Zion sitä cuule ja iloitze ja

17^V ne Judan Tytteret owat riemusans. **Ver.** Herra on kuningas sitä maa iloitkan. Ja olcon riemuisat ne Saaret nin monda quin he owat. Cunnia ^{7 ton.} ij Amen.

Pro Dominicis sequentib. us(que) ad Septuagesim(am): aut præcedentia off. aut f(e)r(iæ) majoris sequentia.

Dom. 3 post octa: Epiphan: off. psalm: 25

Muista Herra sinun laupiudhes päällä ja sinun hywydhes päällä, ioca mailman algusta on ollut. Älä muista minun noorudheni syndiä. Ja minun ylize-

(Vasen marginaali:) *Vel ut Dominica 8 post Trinitatis.*

18^R käymisetäin, mutta muista minun pälleni Sinun laupiudhes iälken, sinun hywydhes tädhen, Herra. **Ver.** *Psalm: 57* Jumala ole minulle armollinen, ole minulle armollinen, sillä sinun pälles minun sieluin uscalda ja sinun sipeis warion ala minä turwan. Cunnia ^{1 to-} ij Amen.

Domi. 4²⁶ post oct: Epiphan: psal: 17

Minä huudan sinun tygges että sinä Jumala minua cuulisit, cumardha sinun korwas minun [pole]-

18^V ni cuule minun puheni Wariele minua ninquin silmämuna, sooiele minua sinun sipeis warion ala. **Ver:** Hallize Herra minun keundöin sinun polghuilles Etti minun askeleni liukadhaisi. Cunnia ^{3.toni} ij Amen.

Domin. 5 post oct: Epiph. officiu(m) Coll. 3.

Asucan Jumalan sana runsasti teissä caicen wijsaudhen canssa, opettacat ia manacat teitä käskenän psalmille [ja] kijtoswirsille ja hengeliselle lauluilla weisaten

19^R armon cautta Herralle teidhän sydhämisen. (:Halelujah.:) **Ver:** Ja se Jumalan Rauha hallitcan teidhän sydhämisen, johonga te mös cutzutut oletta. Cunnia ^{6. to-} olcon Isäl. ij Amen.

Dominica 6 post Epiphantias si evenerit officium ut festo Matthiæ Apostoli vel ut Dominica 26 post Trinitat.

Dominica in Septuagesima off: psal: 18. Circumded:

Coleman siteet owat minun ymbärikärinnet, ia ne helwetin sitet kiedhoit minun, coska minä ahdistoxes o-

19^V len nin minä Herra auxeni huudhan ia parghun minun Jumalani tyge nin hän cuule minun äneni. **Ver:** Minä racastan sydhämestäni sinua Herra, minun woimain / Herra ombi minun kallioin minun linnain jaminun wapachtajani. Cunnia ^{5 to-} ij Amen.

Dom. in Sexagesima off: psalm: 44.

Ylösheräitze Herra mixis macat. Walwo ja älä meitä poissysä caiketicka. Mixis peität sinun cauos ja vnhodat meidhän

20^R radholisudhen ja ahdistoxen. Sillä meiden sielun ombi alas painettu mahan asti, meiden watzan maassa kijnirippu. Ylösnouse auta meitä ja lunasta meitä sinun laupiudhes tehden. **Ver:** Jumala me olemma corwillam cuulluet / meidhän isäm owat meille luetelluet. Cunnia ^{1 to-} ij Amen.

Dom: in Quinquag: off: Esto mihi: psalm: 31

Ole minulle wahwa Callio, ja yxi linna, että minua auttaisit. Sillä sinä

20^V olet minun callion ja minun linnan että sijs sinun nimes tedhen minua taluttaisit ia weisit. **Ver:** Herra sinun pälles minä vskalsin, älä minua ikänäns häpiähän laske, pätä minua sinun wanhurskaudhes cautta. Cunnia ^{6 to-} ij Amen.

Carmina Dies Dominicas & cæteras ante & post festum SS. Pascha us(quæ) ad festum corporis Christi inclusive [...antia] Invora Rem, Oculi, Læ, Judica, Do. Resurrexi, Quasi Miser, Jubilat, Cantat, Rogationibus, Triumphat. Exaudit spiritum mittit Trinitas panis Almus.

²⁶ Käsikirjoituksessa on virheellinen merkintä: *Domi. 5 post oct: Epiphan: psal: 17.*

Dominica Inuocauit off. psalm: 91

Hän minua auxsens huuta sillä minä

- 21^R hendä culdelen, hänen tykenäns minä olen tuskassa. Minä tahdon rawita hänen pitkällä ijällä ja osotan hänellä minun terweyteni. **Ver:** Joca sen corkeiman wareluxis istupi Ja sen Caickiwaltian warion alla wijpyi. Cunnia ^{8to-} ij Amen.

Dom. Reminiscere off. psalm: 25

Muista Herra sinun laupiudhes pälle Ja sinun hywydhes pälle joca mailman algusta on ollut. Älä muista

- 21^V minun noorudheni syndiä ia minun yltzekäymiseteini. Mutta muista minun pälleni sinun laupiudhes tädhen. **Ver:** Sinun iälkes Herra minä ikäwöitzen. Minun Jumalain sinun pälles minä turwan älä salli minua häwäistä. Cunnia ^{4to-} ij Amen.

Dominica Oculi officium psalm: 25

Minun silmeni Herran päin alati catzowat sillä hän kirwotta werkosta minun jalkani. Käännä sinuas minun

- 22^R pooleni ia ole minulle armolinen, sillä minä olen yxinäinen ia Radholinen. **Ver:** Sinun iälkes Herra minä ikäwöitzen. Minun Jumalain sinun pälles minä turwan älä salli minua häwäistä. Cunnia ^{7to-} ij Amen.

Dominica Lætare officium Esai. 66

Iloitca Jerusalemin canssa ia ihastucat hänestä caicki te jotca händä racastat. Iloitca hänen

- 22^V canssans caicki te jotca tähenasti oletta hänen tedhens murheliset ollet. Sillä sentedhen pitä teidhän imemän ia Rawittaman hänen lohdutoxens Nisistä. **Ver:** Ps. 122 Minä iloitzen nijstä quin minulle sanotut owat Että meidhän pitä sijhen Herran hoonesen sisälkäymän. Cunnia ^{5to-} ij Amen.

Dominica Judica off: Psalm: 43

Domitze minua Jumala ia ratcaise minun asian

- 23^R watan sitä pyhätöind cansa ia pästä minua nijstä wärist ia cawaloist Inhimisist. Sillä sinä olet Jumala minun wäkwedydhen. **Ver:** Lehdetä sinun walkeudhes ia sinun totudhes. Että he minun saattaisit ia toisit sinun pyhän woress tyge ia sinun asumises tyge. Cunnia olcon ^{3to-} ij Amen.

Dominica in Ramis palmarum off. psalm: 22 Domine ne longe

Sinä Herra älä caukanna ole minun wäkwedydhen. Riennä minun auxeni

- 23^V Pelasta minun sielun miekasta ia koirain käsistä minun ainocaisen. **Ver:** Minun Jumalain, minun Jumalain mixis minun ylenannoit? Minä tosin parghun wan minun apun on caukanna. Cunnia olcon ^{8to-} ij Amen.

Feria 5sen Die coena D(omi)ni Off. Esai: 55

O te caicki janowaiset tulcat wetten tygge. Tekin mös ioilla ei ole penningitä tulcat ostacat ia söökät. Tulcat (ma minä) ostacat ilman rahata ia ilman caiketa hinnata wina

- 24^R ia rieska. **Ver:** Callistacat teidhän korwan ia tulcat minun tykeni cuulcat (ma minä) Nin teiden sielunna elämän pitä. Cunnia ^{3to-} olcon. **Alius versus** Eitzikät Herra coska hän taita leutta. Auxenne huutacat händä coska hän lässä ombi. Cunnia olcon. ij. Amen.

Feria Crucifixionis Christi Off. Gal: 6. Nos autem.

Kerskacam ainoastans meiden Herran Jesuxen Christuxen Rististä, Jonga hawain cautta me olemma läkitudh. Sillä

- 24^V ainoass häness seiso caicki meiden terweys Elämä ia Autuus. **Ver:** psal.67. Jumala olcon meillen Armolinen ia siugnatcon meitä. Hän walistacon aina caswonsa meidhän pällem. Cunnia ^{4to-} olcon Isäl ij Amen.

*Die parasceves officium
vel ut Dominica 6 post Trinitatis
aut ut Dominica 17 post Trinitatis
vel ut festo Stephani prothomartyris*

Die festo S. paschæ officium psalm 139.

Sinä Herra sitä toimitat mitä minä ennen eli iälkin teen. Halelujah. Ja pi-

- 25^R dhät sinun kädhes minun ylitzeni. Halelujah. Sencaltainen Tieto ombi minulle ylenihmelinen ia ylen corkia. Eipä minä woj sitä käsittä. Halelujah, Halelujah. **Ver:** Herra sinä vlostutkit minua ia tunnet minun waicka minä istun eli ylesnouden nin sinä sen tiedhät. Cunnia ^{4 toni} olcon ij Amen.

Aliud Esai: cap:53

Minun palwelian ombi ahdistoxest ia doomiosta poisotettu. Halelujah.

- 25^V Cuka hänen elämäns pitudhen vlospuhupi Halelujah. Ja Herran Aiwotus pitä hänen kädhessäns menestymän. Halelujah, Halelujah. **Ver:** Hän on meidhän syndien tedhen vlosannettu, Ja meidhän wanhurskauden tedhen yles herätettu. Cunnia ^{4 toni} ij Amen.

Aliud i Pet: 1

Kijetty olcon Jumala ia meidän Herran Jesuxen Christuxen Isä. Halelujah. Joca on meitä hänen suuren laupiudhens cautta jällens

- 26^R synnyttänyt yhten elävän toiwon Halelujah. Sen Jesuxen Christuxen ylesnousemisen cautta nijltä coolleilta. Halelujah, Halelujah. **Ver:** Coolema minä tahdon sinulle yxi myrcki olla. Helwetti minä tahdon sinulle yxi surma olla. Cunnia ^{4 toni} olcon ij Amen.

Feria 2da paschæ offi. Exod: 2.

Herra ombi alasastunnut iodhattaman meitä yhtän hywän ia awaran mahan ioca wo-

- 26^V tawa on Rieskast ja hoonast. Halelujah. Sillä hän on nähnyt Hänen cansans tuskan. Halelujah, Halelujah. **Ver:** Psal. 106 Kijttäkät Herra sillä hän on Armachtaja. Ja hänen laupeudhensa pypsypi ijancaickisesta. Cunnia ^{8 toni} ij Amen.

Feria 3 pasch. officium Esai. 43.

Minä tahdon walmista ydhen tien Korpehen sano Herra Ja wesikosket Erämahan Halelujah. Ja tahdon anda minun can-

- 27^R sallen minun vloswalittududhein iodha. Halelujah, Halelujah. **Ver:** Esa. 11 Maa ombi täynnäns Herran tunnosta Ninquin meri wedhellä peitetty. Cunnia ^{7 toni} ij Amen.

Feria 4 paschæ Off. Matth. 25

Tulcat minun Isäni hywästisiugnatut omistacat se waldacunda Halelujah ioca teille on walmistettu mailman algusta. Halelujah, Halelujah, Halelujah. **Ver:** Psal. 136 Kijttäkät Herra että hän on Armachtaja / Sillä

- 27^V hänen hywydhens pypsypi ijancaickisesta. Cunnia ^{7 toni} ij Amen.

Dominica in Octava paschæ off. quasimodegenti. 1. Pet:2.

Halatca sen selkiän iärghielisen Rieskan iälkin. Halelujah. Ninquin ne äsken syndynet lapsucaiset ilman petosta. Halelujah, Halelujah, Halelujah. **Ver:** Weisacat iloisast Jumalalle ioca meiden wäkewydhen on / Ihastucat Jacobin Jumalalle. Cunnia ^{6 toni} ij Amen.

- 28^R *Dom. 2da post pascha officium Misericordia: ps.33.*

Maa ombi täynnäns Herran laupiutta. Halelujah. Herran sanalla owat Taiwaat tedhyt Halelujah, Halelujah. **Ver:** Riemuitca Herrasa te wanhurskat Ne toimeliset pitä hendä kaunist kijttämän. Cunnia ^{4 toni} ij Amen.

Dom. 3 post pascha. Off: Jubilate: psal: 66.

Ihastucat Jumalalle caicki maa, Halelujah. Kijtos weisacat hänen Nimens Cunniaxi

28^V Halelujah ylistäkät händä herraten Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Sanocat Jumalalle quinga Ihmeliset owat sinun Töös / Sinun wiholisilles pitä puuttuman sinun suuren wäes tedhen. Cunnia ^{8 toni} olcon ij Amen.

Dominica 4 post pascha. Off: Cantate: psalm: 98

Weisacat Herralle yxi usi weisu Halelujah. Sillä hän teke Ihmeitä Halelujah. Cansain ethen andapi hän ilmoitta

29^R hänen wanhurskauttans Halelujah, Halelujah. **Ver:** Hän woittapi oikealla kädhelläns woiton / Ja hänen pyhän Käsiwartens kanssa. Cunnia ^{6 toni} ij Amen.

Dominica 5 post pascha: Vocem jucunditatis: Esa 48. Apoc. 19.

Kijttäkät meidhen Jumalatan caicki hänen palwelians ja weisacat alelujah. Ja iotca händä pelkätte sekä pienet että suuret. Sillä hän on etzinnyt ia lunastanut hänen canssans Halelujah.

29^V Halelujah. **Ver:** Psal. 66 Ihastucat Jumalallen caicki maa Kijtos weisacat hänen Nimens Cunniaxi. Ylistäkät händä herraten. **Alius vers:** Caickiwaldias Jumala meidhen Herran ombi waldacunnan omistanut / Iloitcam ia riemutcam ja andacam Cunnia ^{3 toni} ij Amen.

In die Ascensionis Domini Off. Act. 1:

Te Galilean Miehet mitä te seisotta ia catzotta Taiwaisen Halelujah. Hän ombi

30^R nin tulewa quin te näittä hänen menewän Taiwaisen Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Ja quin he catzelit Taiwaisen hänen menessäns Catzo nin seisoi heidhen tykönäns caxi miestä walkeis waatteis. Cunnia ^{7 toni} ij Amen.

Aliud officium Omnes gentes plaudite infra Dominica Septima post S Trinit:

Domi: 6 post pascha off. Exaudi psalm 27.

Herra cuule minun änen coska minä hudhan sinun tyges Halelujah Minun sydhemmen sinulle sanopi

30^V tämän sinun sanas. Kysykät minun casvoni jälkeen. Sentehden minä mös etzin sinun casvos jälkeen. Älä poispeitä sinun caswoas minulda. Halelujah Halelujah. **Ver:** Herra on minun walistoksen ja minun Terweydehin. Ketä minä pelkän? Cunnia ^{1 toni} olcon ijancaickisudhen. Amen.

In Die S. Pentechostes Off. Spiritus Domini. Sap. 1.

Maan pijri ombi täynnäns Herran hengestä. Halelujah. Ja hän tunde

31^R sydhämmet totisesta Ja se ioca puhen ymmärdä ombi totisesta iocapaicas Halelujah Halelujah. **Ver:** Psal. 68 Wahwista sitä Jumala meissä quin on sinun tekos. Sinun Templis poolesta quin on Jerusalemis. Cunnia ^{8 toni} olcon ij Amen.

Aliud Joel: 2. Effundam.

Minä tahdon vlgoswodhatta minun hengesteni sano Herra caiken lihan päällä Halelujah. Ja teidhän pojat ja

31^V teidhän Tyttäret pitä propheteraman teidhän wanhemmat pitä vnia unestuman Ja teidhän Nooricaiset pitä näghyt näkemän Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Psal. 68 Wahwista sitä Jumala meissä sillä se ombi sinun tekos. Sinun Templis polesta quin on Jerusalemis. Cunnia ^{8 toni} ij Amen.

Aliud ex Act. Cap. 2. Factus est.

Ja äkistä tapactui taiwahast yxi humaus ja täytti caiken hoonen cus-

32^R sa he olit istumas Halelujah. Ja heillä näwyt wijleskellyt kielet ninquin tuliset ja ne istuit itzecungin heidän pällens. Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Ja he täytettin caicki pyhä henge / Ja rupeisit puhuma(n) muilla kielillä. Cunnia ^{8 toni} ij Amen.

Feria 2da pentechost offi: psalm: 81.

Herra roocki heitä parahilla Nisuilla

32^V Halelujah ja rawitzi heitä hunajalla calliosta Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Weisacat iloisast Jumalalle ioca meidhän wäkewydhen on / Ihastucat Jacobin Jumalalle. Cunnia ^{2 toni} ij Amen.

Feria 3. pentechostes officium psalm: 78.

Herra sisältoij heitä hänen pyhydhens Raiohin, tämän mäen tygge ionga hänen oikea kätens saannut oli

- 33^R Halelujah. Ja hän poisheitti heidhän ethens pakanat Halelujah Ja heillä arwolla perimisen vlo-siacoi Halelujah Halelujah Halelujah. **Ver:** Cuule minun cansan minun lakin callistacat teidhän korwanna minun suuni sanan tyghe / Minä awaian minun suuni sananlaskon ia wanhat tapaoxet mainitzen. Cunnia ^{8 toni} ij Amen.

Feria 4 pentechost. Offici. psal: 68.

Jumala coskas sinun cansas

- 33^V edhelkäwit Halelujah. Ja coskas warelit korwessa Halelujah. Nin maa vapisi Jumalan edhes joca IsraElin Jumala on Halelujah Halelujah. **Ver:** Ylesnoscan Jumala että hänen wiholisens haiotettaisin Jaiotca händä wihawat paetcan hänen edhestäns. Cunnia ^{8 toni} olcon Isäl ja pojal ia pyhäl hengel Ninquin ollut on algusta ja nyt ja aina Ja ijancaickisesta ijancaickisudhen Amen.

- 34^R **PARS ÆSTIVA**

Officiorum, cum de Tempore agitur.

Festo SS Triunitatis officium, Benedicta.

Hywästisiugnattu olcon isä Jumala ja poica. Ja se pyhä hengi iotca owat colme personat ja yx totinen Jumala. Hänen olcon Kijtos aijna ijancaickisudhest. **Ver:** Kijttäkäm ia cunnioittacam Isä ja poica / Ja pyhä Hengi.

- 34^V Cunnia ^{8 toni} olcon Isäl. ij Amen.

Die Corporis Christi officium ut supra

Die Coena Domini, vel ut feria 2da pentechostes Cibavit e.

Dominica I post Trinitat: Off psalm 13.

Herra minä toiwon sen päällä että nin Armolinen olet Minun sydhämen riemuitze että nin kernast autat. Minä tahdon Herralle weisata että hän niin hywästi minun wastani teke. **Ver:** Quincauwan Herra sinä tahdot caiketi minua

- 35^R vnhotta / Quincauan sinä poispeität casvos minun edhestäni. Cunnia ^{5 toni} olco(n) ij Amen.

Dominica 2da post Trinitatis off. psalm 18.

Herra on minun turwani ja hän weij minun vlos lakiälle Hän minun vlos temmaisi sillä hän mielistui minuhun. **Ver:** Minä racastan sydhemesteni sinua Herra minun woijmain. Herra ombi minun callion minun linnan ja minun wapactajain. Cunnia ^{1 toni} ij Amen.

- 35^V *Dominica 3 post trinit. off. psalm: 25.*

Käännä sinuas Herra minun pooleni ja ole minulle Armolinen Sillä minä olen yxinäinen ia Radholinen. Catzo minun waiwaisudeni ja radholisudheni polen ja andexianna caicki minun syndyni Herra minun Jumalani. **Ver:** Sinun jälkes Herra minä ikäwöitzen / Minun Jumalani sinun pälles minä turwan älä salli minua häwäistä Cunnia ^{6 toni} olcon Isäl ja pojal ij Amen.

- 36^R *Dominica 4 post trinitat. off. psalm: 27.*

Herra on minun walistoxe(n) ia minun Terweydhen Ketä minä pelkän. Herra on minun hengeni wäkewys kenen edes minä wapisen. Sentehden ehkä ne pahat minun wainoliseni ja wiholiseni lähestywät minun lihain sömän, heidän täyti heidäns loukata ja langeta. **Ver:** Vaicka iocu sota-wäki scantzaisi minua wistan / nin eipä minun sydhämmein senwoxi pelkäisi. Cunnia ^{2 toni} olcon Isäl ja pojal ij Amen.

- 36^V *Domine exaudi vocem meam, cum clamavero*

Dominica 5 post trinitatis officii psalm: 27.

Herra cuule minun änen coska minä hudhan Sillä sinä olet minun apun älä minua ylenanna älä-kä kätes minusta poiswedhä, minun Terweydhein Jumala. **Ver:** Herra on minun walistoxein ia minun Terweydhein / Ketä minä pelkän. Cunnia ^{4 toni} olcon ij Amen.

Dominica 6 post trinit.off: psalm: 28.

Herra on hänen cansans wäkwys, hän on se wäkwä ioca henen woidheltuns autta. Auta sinun

37^R cansas ja siugna sinun perimises, ia rawitze heitä ja ylescorghota heitä ijancaickisesta. **Ver:** Coska minä hudhan sinun tyges Herra, minun vskalluxein, nin älä minulle waikene / Sen päällä, että (.coskas waikenet minusta.) minä tulen heidän caltaisixens iotca Helwettin menewät. Cunnia ^{2 toni} ij Amen.

Dominica Septima post trinitatis off: psalm: 47.

Caicki cansat paucuttacat käsiän. Ja ihastucut Jumalalle iloisen änen canssa. **Ver:** Hän alendapi cansat

37^V meidhen ala(n)ne / Ja ne pacanat meidhen ialkani ala. Cunnia ^{6 toni} olcon ij Amen.

De Transfiguratione Christi officium ut Dom. 23 vel 24 post Trinitatis

Dominica 8 post trinit: off: psalm: 48.

Jumala me odhotamme sinun hywyttäs käskel sinun Templises. Jumala quin sinun Nimes on, nijn mös on sinun Kijtoxes haman mailman loppun asti Sinun oikea kätes on täynnäns wanhurskautta. **Ver:** Suuri on Herra ja sangen kijtettäpä / Meidän Jumala(n) Caupungis henen

38^R pyhän worens päällä. Cunnia ^{1 toni} ij Amen.

Dominica 9 post trinit off: psalm: 54.

Catzos Jumala auttapi minua ja Herra tukepi minun Sieluni. Hänen pitä minun wiholisteni pahudhen costaman, haiota ne sinun wakudhes cautta. Herra minun wäkweydhen. **Ver:** Auta minua Jumala sinu(n) Nimes cautta / Ja saata minulle oikeus sinun wallas cautta. Cunnia ^{5 toni} olcon Isäl ja pojal. ij Amen.

38^V *Dominica 10 post Trinitatis off: psalm: 55.*

Minä tahdon huuta Jumalan tyghe, ia Herra auttapi minua nijstä iotca sotiawat minun wastan Jumala sitä culcan ja alati nöyrittäkön, Se ioca on alghusta ia alati pysypi. Loota sinun surus Heran päällä, hän elättäpi sinua. **Ver:** Jumala cuuldele minun rucouxen ja älä peitä sinuas minun rukouxeni edhestä / Ota wari minusta ia culdele

39^R minua. Cunnia ^{3 toni} olcon. ij Amen.

Dominica 11 post Trinitatis off: psalm: 68.

Jumala ombi hänen pyhässä asumisessans, ia andapi yxinäisten hoonen täynnäns lapsia. Hän andapi cansalle wäen ja woiman. **Ver:** Ylesnoscan Jumala että hänen wiholisens haiotettaisin. / Ja iotca hende wihawat paetca(n) henen edhestäns. Cunnia ^{5 toni} olcon ij Amen.

Dominica 12 post Trin: off: psalm: 70.

Riennä Jumala minua wapactama(n) Herra (kijrudha) minua auttama(n) häwetkön ja häwäistäkön

39^V iotca minun Sieluni jälken seisowat. **Ver:** Takaperin he kierkön ia tulcon häwäistetyxi iotca minulle pahoja sowat Että he jällens häpiän ala tulisit iotca minun ylizeni huutawat, Ninpä Ninpä. Cunnia ^{7 toni} ij Amen.

Dom: 13 post Trinit off: psalm: 74.

Herra muista sen lijtos päällä ia älä nin ratki unohda sinun kieuhiä Eläimitäs. Ylösnouse Jumala ja wariele sinun sys ja älä ylenanna nijtä iot-

40^R ca sinun tyges huutawat. **Ver:** Jumala mixis meitä ratki nijn pois söxät / Ja olet nin hirmulisesta wihainen sinun laitumens lammasten ylitze. Cunnia ^{7 toni} olcon ij Amen.

Dominica 14 post Trinitatis officium psalm: 84.

Catzele Jumala meidhän kilpen, catzo sinun Christuxes waldacunna(n) päällä Sillä yxi päiwä sinun Esicartanosas ombi parembi quin tuhatta muall. **Ver:** Quinga rackahat owat

40^V sinun asumises Herra Zebaoth. Cunnia ^{4 toni} ij Amen.

Dom: 15 post Trinit: off: psalm. 86

Callista Herra sinun korwas ia cuuldele minua. Auta minua minun Jumalan sinun palwelias ioca itzeni sinun päälläs lootan. Herra ole minulle Armolinen sillä minä hudhan ylipäiwä sinun tyges. **Ver:** Ila(h)uta sinun palwelias Sielu / Sillä sinun iälkes Herra minä ikäwöitzen. Cunnia ^{1ton} olcon Isäl ia pojal ia ij. Amen.

41^R *Domi: 16 post Trinit: officiu(m) psalm. 86*

Herra ole minulle²⁷ armolinen Sillä minä hudhan ylipäiwä sinun tyges. Sillä sinä Herra olet hyvä ia armolinen ia Ricas laupiudhesta. Caikille iotca Sinua auxens hutawat. **Ver:** Callista Herra sinun korwas ia cuuldele minua / Sillä minä olen Radolinen ia keuha. Cunnia ^{8ton} olcon ij. Amen.

Domi 17 post Trinit: off: psalm. 119

Wanhurskas sinä olet Herra, ia

41^V oikea ombi sinun sanas. Toimita sinun palwelias canssa sinun armos perästä. **Ver:** Autuat owat ne quin wigattomasti eläwät / Ne iotca Herran laissa waeldawat. Cunnia ^{1ton} olcon ij. Amen.

Domi 18 post Trinit: off: Da pacem.

Laina Herra Rauha nijllä iotca sinuhun turwawat, että sinun palwelias uskolisna leuttäisin. Cule sinun palwelias Rucous Ja sinun cansas IsraElin. **Ver:** Ps. 122 Minä iloitzen nijstä

42^R quin minulle sanotut owat / Että meidhen pitä sijhen Herran hoonesen sisälkeumän. Cunnia ^{1ton} ij. Amen.

Dom: 19 post Trinit. off: ex psalmo 3 desumrum.

Herra sinä olet minun kilpeni Cule sinä minua sinun pyhästä worestas Sinun tykenäs apu leuttän. Ja sinun siugnauxes ylitze sinun Cansas. **Ver:** Wojj, Herra mixi owat minun wiholiseni nin monda / Ja nin vsiat carkawat minua watan. Cunnia ^{4toni} ij Amen.

42^V *Dominica 20 post Trinit. officium psal:119 octo: 20 v. ultimo*

Sinun sanas Herra ombi algusta totus ollut, caicki sinun wanhurskaudhes oikiudhet pysywät ijancaickisesta Sillä sinä olet yxi wanhurskas Herra. Ja oikea ombi sinun sanas. Wan toimita sinun palwelias canssa sinun armos perästä. **Ver:** Octon: 1. v.1. Autuat owat ne quin wighattomasti eläwät / Ne iotca Herran laissa waeldawat. Cunnia ^{3toni} olcon Isäl ia pojal ij Amen.

Vasemmassa marginalissa merkinnät: *Octon 18 v. 1. ja Octon 16 v. 1.*

43^R *Domi: 21 post Trinit Off. psalm 119 Octon 2: v. ult*

Sinun oikeudhes päin minä halajan Herra ja en vnhodha sinun sanojas Minä puhun mitäs käskennyt olet ia catzelen sinun teidhes pällä. Catzo minä pydhän sinun käskyäs. Wirghoita minua sinun wanhurskaudhellas Herra, Ja opeta minulle sinun oikiuttas. **Ver:** oct. 1.v.1. Autuat owat ne quin wigattomasti eläwät / He iotca Herran laissa waeldawat. Cunnia ^{4to-}

Marginaalissa merkinnät: *octon 2.v.1, octon 5.v.ult ja octo:2.v.4*

43^V *Domi: 22 post Trin: off: psalm: 130*

Jos sinä Herra soimit syndiä? Herra cuka sijs pysypi? Sillä sinun tykenäs on synnein se andexiandamus sinä IsraElin Jumala **Ver:** Sywistä hudhan minä sinun tyges Herra, Herra cule minun änen. Cunnia ^{3toni} ij Amen.

Domi: 23 post trinit. off. psalm: 85.

Josko minä cuulisin mitä Herra Jumala puhune Että hän rauhan lupaisi

44^R hänen cansallens ia hänen pyhillens. Quitenhin ombi hänen apunsa nijnen tykenä iotca hendä pelkäwät. Herra osota meillä sinun armos ia auta meitä. **Ver:** Herra sinä quin muinoin olit armolinen sinun makundas cohtan / Ja ne fangit Jacobilta lunastit. Cunnia ^{6toni} ij Amen.

27 Agricolan Psalttarissa Ps. 86 kolmas jae alkaa sanoilla *Herra ole minun armolinen* (Agricola III, 336). Officia Missæen vastaavassa kohdassa on nähtävissä korjaus, jossa *minun*-sanana päälle on kirjoitettu *minulle*-sana.

Officia hinc inde congesta:

Dom: 24 post Trin: off: psal: 68

Jumala on Ihmelinen henen pyhydessäns, hän on Is-

- 44^V raElin Jumala, hän andapi Cansalle wäen ia woijman Andacat Jumalalle woima, hänen herraudens on IsraElis ia hänen woima(n)s pilwis. Kijetty olcon Jumala. **Ver:** Te kuningain waldacunnat maan päällä weisacat Jumalalle Kijtos, weisacat Herralle / Se quin asupi Taiwahissa iocapai-cas haman alghusta. Cunnia ^{5to-} ij Amen.

Domi: 25 post Trinit: officium Jerem: 17

Minäpä Herra taidhan sydhemmet vlostutkia ia ne munuskat coetella,

- 45^R ia annan iocaitzen tööns iälken, henen tekoinis hedhelmän iälken. **Ver:** Siugnattu on se mies ioca Herran päälle loottapi / Ja ionga turwa Herra ombi. Cunnia ^{3 toni} ij Amen.

Dom: 26 post Trin: off: Ezech. 33. Vivo.

Nin totta quin minä elän sano Herra Jumala en minä tahdo sen jumalattoman colema wan että se Jumalatoim kändä itzens hänen pahasta menostans ia sapi elä. **Ver:** Kijttäkät Herra sillä hen on armachtaja / Ja henen laupiudhens

- 45^V pysypi ijancaickisesta. Cunnia ^{8ton} ij. Amen.

Dominica vigesima septima post Trinitatis officiu(m) ut Dominica 17 post Trinitatis Ex psalmo 119 octanarijs diversis

Festo Dedicacionis Ecclesia officium Apoc 21.

Catzo Jumalan maja Inhimisten seass. Ja hänen pitä asuman heidhän canssans Ja he tulewat henen cansaxens. Ja itze Jumala heiden canssa(n)s pitä oleman heidän Jumalanss. **Ver:** Psal. 84 Quinga rackahat owat sinun asumises Herra Zebaoth / Minun sieluni ikäwöitze ia halapi Herran Esicartanoihin.

- 46^R Cunnia ^{1ton} olcon ij. Amen.

Aliud officium ex psalmo 5.

Minä sisälmenen sinun honeses Herra sinun suuren laupiudhes tehden (:Halelujah:.) Ja cumarrhan sinun pyhän Templis päin, sinun pelghossas. Herra saata minua sinun wanhurskaudhessas minun wiholistein tehden. Ojenna sinun Ties minun etheni. (:Halelujah:.) **Ver:** Herra cuuldele warahin minun äändäni / warahin hangitzen

- 46^V minä itzeni sinun tyges. Cunnia ^{6 toni} ij Amen.

Aliud Luc 19. de Zachæo.

Tänäpäni terweys ombi tällä hoonelle tapachtunnut Sen poolest että hän mös Abrahamin poica on. Sillä Inhimisen poica tuli etzimäniä wapataman ioca cadhonnut oli. **Ver:** Jerem. 7. Parandacat teidhän elämän ja menoin /Nin minä tahdon teidän tykenän asua tassä paicass. Cunnia ^{6 toni} ij Amen.

- 47^R *Ta proskatablemata (kr.) Corollarij vice quædam officia quando de tempore agitur, adjecta. Ex psalmo 12 propter clamore(m) pauperum e*

Että nyt ne köyhät häwitetän ja ne waiwaiset hookawat nyt minä ylesnousen, (ma Herra) minä tahdon awun saatta / että rohkiast pitä opetettaman.

- 47^V **Ver:** Auta Herra sillä ne pyhät owat wähennyät / Ja ne uskoliset owat harwat Inhimisten lasten seas. Cunnia ^{1 toni} ij. Amen.

Ex psalmo Trigesimonono:

Quinga juri tyhiät owat caicki Inhimiset iotca quitengin nin irdhalisest eläwät. Oho quinga he poismenewät, ninquin wario ja tekewät huckan heillens suuren murhen. He cokowat Rickautta ja eiwät

- 48^R tiedhä cuka sen saapi. **Ver:** Minä olen aighonnut waariottaxein Etten minä syndiätee minun kieleni canssa. Cunnia ^{2 to-} ij Amen.

Aliud ex psalmo 116:

Minä tahdon Herralle minun lupauxeni maxa, (:Halelujah.:) Caiken hänen cansans edhes. Se hänen pyhäins coolema ombi callis Herran edhes (:Halelujah.:) Sinulle minä tahdon kitos-uffrata ja sen Herran nimen sarnata.

48^V **Ver:** Quinga minun pitä Herralle maxama(n) caicki hänen hywättegonsa iotca hän minulle teki. Minä tahdon sen terwelisen calkin otta ia sen Herran nimen sarnata. Cunnia olcon Isäl' ia pojal' ia pyhäl' Hengel' / Ninquin ollut on algusta ia nytt ia aina / ia ijancaickisesta ijancaickisudhen. Amen. *Telos* (kr.)

49^R **PARS HYBERNA**

De Sanctis Anni Versarijs:

Die festo S. Andreæ Apost: Off. Matth. cap. 4. Item Mihi autem pag. sequenti.

Coska Jesus käwi sen Galilean meren tykenä, näki hän caxi weliest Petarin ja Andrean ja cutzui heidhät: seuracat minua minä teghen teidhän Inhimisten calamiehixi. **Ver:** Nin cohta he jätit wercot / ja seuraisit händä. Cunnia. ^{1 toni} ij. Amen.

49^V *Dieb. festis SS. Apostolorum.*

Die festo S. Thomæ Apostoli officium Mihi autem psal: 139

Quinga callihit owat minun edhessäni Jumala sinun aiatoxes, oho quinga suuri on heidhän luncuns. **Ver:** Herra sinä vlostutkit minua ja tunnet minun Waicka minä istun eli ylesnouden nin sinä sen tiedhät. Cunnia ^{2ton} ij. Amen.

Aliud ex psal: 68. Dominus dat:

Herra andapi sanan suuren Evangelisterin ioukon canssa, Sinä ylesastuit

50^R korkeuxen ia olet fangittannut sen fangiuxen. **Ver:** Ylesnoscan Jumala että hänen wiholisens haioitettaisin / Ja iotca händä wihawat paetkan hänen edhestäns. Cunnia ^{6ton} olcon ij. Amen.

Aliud Jeremia cap. 16.

Catzo minä vloslähdetän monda calamiestä, sanopi Herra, ne pitä heitä calaman ja sijtälähin minä vloslehdetän monda hakiata iotca heitä pitä fangitzeman

50^V iocaitzest woresta caikista cuckuloista ia iocaitzest kiwiraosta. **Ver:** Ps.68 Se quin asupi Taiwahassa Jocapaicas haman algusta / Catzo hän andapi hänen Jylinäns woiman. **Alius versus ibidem:** Ne Jumalan Rattat owat monda tuhatta kerda tuhatt Se Herra ombi heissä sijnä pyhäss Sinaiss. Cunnia ^{6 ton} ij. Amen.

Die festo S. Stephani prothomartyris officium psalmo 119 octon 3 v. penult:

Istuwat möskin ne pämiehet ja puhu-

51^R wat minua watan Mutta sinun palwelias puhupi sinun oikiuxistas. Sillä sinun Todhistoxias minä halajan ne owat minun Neuwonandajat. **Ver:** Autuat owat ne quin wighattomasti eläwät / Ne iotca Herra(n) laissa waeldawat. Cunnia ^{1 ton} ij. Amen.

Die festo Johan. Evang: & Apostoli off: Mihi autem & Item ex psalmo 22 ut sequitur.

Sinua minä tahdon ylystä suures seuracunnas. Minä maxan lupauxeni heidhän ethens iotca hendä pelkät. Ylistä-

51^V kät Herra te iotca hende pelkät. **Ver:** Minä sarnan sinun Nimes welijlleni / Minä ylistän sinua käskel seuracunda. Cunnia ^{6 to} ij. Amen.

Die festo SS. Innocentium off. psalm: 8

Noorten lasten ia imewäisten suusta perustit sinä woiman sinun wiholistes tehdhen. **Ver:** Herra meidhen haltia quinga ihmeline on sinun Nimes caikess maassa / joca panit sinun cunnias Taiwahin ylitze. Cunnia ^{2ton} olcon ij. Amen.

52^R *Die festo Conversionis Pauli Apostoli off. Mihi autem.*

sup: pag: 39b Item Sequens ex psalmo 139

Herra sinä sitä toimitat mitä minä ennein eli iälken teen, la pidhät sinun kädhes minun ylitzeni sencaltaine(n) Tieto ombi minulle Ihmelinen ia ylencorkea Eipä minä wojj sitä käsittä. **Ver:** Herra sinä vlostutkit minua ia tunnet minun / waicka minä istun eli ylesnouden nin sinä sen tiedhät. Cunnia ^{7toni} olcon Isäl ia pojal. ij. Amen

52^V *Die festo purificationis Mariæ Semper virginis Officium ut dominica 8 post trinitatis supra pagina 27*

Die festo Matthiæ Apostoli: Mihi autem&c: supra pag: 39b.

Die festo Annuntiationis Maria Virg. Off: Rorate: Esai:45

Tiuckucat te Taiwahat ylhältä päin. Ja pilvest satacon wanhurskautta. Maa itzens awaitcan ja tottacon terveydhen. **Ver:** Ja wanhurskaus lisäntykön mös. / Minäpä Herra itze sen teen. Cunnia ^{1ton} ij. Amen.

Aliud ex psalmo 24 Tollite portas.

Tehkät portit awaraxi Ja owet mailmas cor-

53^R keaxi että se Cunnian Kuningas sisälmenis. **Ver:** Cuca ombi se sama Cunnian Kuningas? Se on se Herra Zebaoth hän ombi se Cunnian Kuningas. Cunnia ^{1ton} olcon. ij. Amen.

Die festo Philippi & Jacobi AA. off. Mihi autem: pag: 39.b.

Aut simavis ex psalm: 34 sequens.

Coska ne wanhurskat hutawat, nin Herra culepi, ia pelasta heitä caikista heidän tuskistans. Pa-lio paha sillä wanhurskalle tapactu, mutta Herra hänen nijstä caikesta

53^V päästä Halelujah Halelujah. **Ver:** Riemutcat Herrassa te wanhurskat / Ne toimeliset pitä händä caunist kiittäjän. Cunnia olcon ij. Amen.

Festa Crucis officium ut feria Crucifixionis Christi Nos autem supra pagina 14.

SEGUITUR PARS ÆSTIVA OFFICIORUM

De Sanctis Anniversarijs.

De Sancto Johannes Baptistæ off. Esai: 49.

HERRA ombi cutzunnut minun äitin cohdsta la muisti minun Nimen päällä. Ia pani minun Suuni ninquin Teräwän miekan Hänen kädhens warion ala hän minun peitti.

54^R Hän pani minun kijltäwäxi nolexi. **Ver:** Culcat minua te lodhot ja te caucaiset cansat wariottacat / Äitin cohdst ombi Herra cutzunnut minun. Cunnia ^{2toni} olcon ij. Amen.

Die festo Apostolorum Petri et Pauli, officium Mihi autem & r. supra pag. 39 b aut simavis sequens desumrum ex Actis, cap. 12.

Nyt minä totisest tiedhän että Herra ombi lähdeittänyt hänen Engelins ia minun pätännyt Hero-desen käsist ia caicken Juuttan Can-

54^V san Toiwouxesta. **Ver:** Herra sinä vlostutkit minua ja tunnet minun / waicka minä istun eli nousen nin sinä sen tiedhät. Cunnia ^{3toni} ij. Amen.

Die festo Visitationis Mariæ semper Virginis off: Gaudeamus:

Item Die festo omnium Sanctorum

Iloitcam nyt HERRASA ia pitäkäm tätä luhla muistadhen

jonga (/ joidenga)iloitzewat Engelit ja neurästä cunnioittawat Jumalan poica.

55^R **Ver:** Minun sydhemien tichtera yhden caunin weisun / Minä tahdon weisata yhdest Kuningasta. Cunnia ^{1toni} olcon ij. Amen.

Aliud de ijsdem: psal: 33.

Riemutcat Herrassa te wanhurskat ne toimeliset pite hende kaunist kiittäjän. Sillä että Herran Sana on totinen ia mitä hän lupapi sen hän wissinä pitää. **Ver:** *Psal: 84* Quinga rackahat owat si-nu(n) asumises Herra Zebaoth /

55^V Minun Sieluin ikäwöitze ia halapi Herran Esicartanoihin. Cunnia ^{1toni} ij. Amen.

Vel ut:

Dominica 8 post Trinitatis

Dominica 19 post Trinitatis

Dominica 23 post Trinitatis

Dominica 24 post Trinitatis

Festo Matthæi Autumnati

Festo Mariæ Magdalenæ officia

vel ut:

Dominica 15 post Trinitatis

Dominica 16 post Trinitatis

Dominica 22 post Trinitatis

Die festo S. Jacobi Apostoli officium Mihi autem

Die festo S. Laurentij off: psal. 112

Hän vlohaitta ja anda ninen waiwaisten. Hänen wanhurskaudhes pitä oleman ijancaickisesta.

- 56^R Hänen sarwens pitä ylescorhotettaman cunnialla. **Ver:** Autuas on se quin Herra pelkä / loca hänen käskyns sängen himoitze. Cunnia olcon ^{3toni} ij. Amen.

Festo Barthollomæi Apostoli: off: Mihi autem: supra pag: 39. b. & r.

Festo Crucis officium ut feria Crucifixionis Christi supra pagina Decima quarta:

Die festo S. Matthæi Apostoli officium Mihi autem: sup. pag. 39.b. vel ut sequitur ex psalmo 52

Minä pysyn ninquin hedhelmelinen oliopw Jumalan hoonessa.

- 56^V Minä vskallan Jumalan laupiudhen päällä aijna ja ijancaickisesta, la minä odhotan sinun Nimeäs, sillä sinun pyhäs sijtä iloitzewat. **Ver:** Mitäs kerskat sijtä Tyranni / Että sinä taidhat wahingoita. Cunnia ^{3toni} ij. Amen.

Die festo S. Michaëlis Archangeli officium ex psalmo 103.

Kijttäkät Herra te hänen Engelins te wäkwät Kempit iotca hänen Kä-

- 57^R skyns vlostoimitatte että henen Sanans äni cuultaisin. **Ver:** Kijtä Herra minun sielun / la caicki mitä minussa on kijtä hänen pyhä Nimeäns. Cunnia ^{3toni} ij. Amen.

Die festo Apostolorum Simonis & Judæ officium ut supra pag. 39 b Mihi autem, cum cæteris.

Die festo Omnium Sanctorum: officium ut festo Visitationis Maria cum cæteris ibidem sequentibus.

Officium de Sanctis Martyribus: ex psalmo 33 desumptum Multæ tribulationes justorum

Palio paha sillä wanhurskalle tapactu mutta Herra hänen niystä caikista pästäpi. Hän kätke hänelle caicki hänen luns, Etei yxikän

- 57^V heistä mureta. **Ver:** Minä kijtän Herra caikin aighoin Hänen kijtoxens pitä alati oleman minun suussani. Cunnia ^{2toni} olcon Isäl ja pojal'. ij. Amen.

Jjo

Anno Salvatoris currente 1605. In Augusto.

HAKEMISTOT

OFFICIA MISSÆN INTROITUKSET

Luettelossa laulut on numeroitu järjestysnumeroin. Numeron jälkeen on mainittu laulun sijainti alkuperäisessä Officia Missæ -käsikirjoituksessa, kirkkovuoden pyhän tai juhlapäivän nimi, sävelmän moodi, laulun alkusanat ja antifonisävelmään alun perin liittyneen latinankielisen tekstin alkusanat. Officia Missæn suomenkieliset tekstit eivät aina vastaa sävelmään alun perin liittynyttä latinankielistä tekstiä. Näissä tapauksissa (34 introitusta) latinankielisen alkusäkeen eteen on hakemistoon merkitty lyhenne S., jolloin latinankielinen teksti viittaa kyseiseen sävelmään latinankielisessä introitusohjelmistossa liittyvään tekstiin. Alkuperäinen teksti-sävelmä -yhteys on säilynyt 61 antifonissa. Lisäksi luetteloon on liitetty sisennettynä Officia Missæn ohjek tekstien viittaukset kirkkovuoden pyhiin tai juhlapäiviin, jolloin käytetään toisaalla kokoelmassa sijaitsevia lauluja.

1. (13^R) dominica 1 adventus VIII **Sinun jälkees, Herra, minä ikävöitsen** (Ad te levavi)
2. (13^V) dominica 2 adventus VII **Katsos, Herra antaapi itsens kuuluttaa** (S.: Populus Sion)
3. (14^R) dominica 3 adventus I **Iloitkaat aina Herrassa** (Gaudete in Domino)
14^V dominica 4 adventus (85) Tiukkukaat te taivahat ylhäältä päin
4. (14^V) die nativitatis Domini, in aurora VIII **Yksi suuri valkeus** (Lux fulgebit)
5. (15^R) die nativitatis Domini, in summa VII **Piltti on meille syntynyt** (Puer natus est nobis)
6. (15^V) dominica post nativitatis Christi VIII **Katso, Herran enkeli** (S.: Dum medium silentium)
16^R die festo circumcisionis Domini (5) Piltti on meille syntynyt
16^R dominica post circumcisionis Domini (68) Jumala on ihmelinen
7. (6^R) die festo epiphan II **Ne kuninkaat meren tykenä** (S.: Ecce advenit)
8. (16^V) dominica post epiphan VIII **Ja yksi ääni uloskävi** (S.: In excelsis throno)
9. (17^R) dominica 1 post oct. epiphan IV **Kaikki maa kumartakoon sinua** (Omnis terra)
10. (17^R) dominica 2da post oct. epiphan VII **Kumartakaat Herran eteen** (Adorate Deum)
11. (17^V) dominica 3 post oct. epiphan I **Muista, Herra... Jumala, ole minulle** (S.: Misereris omnium)
17^V vel ut (52) Jumala, me odotamme
12. (18^R) dominica 4 post oct. epiphan III **Minä huudan sinun tyges** (Ego clamavi)
13. (18^V) dominica 5 post oct. epiphan VI **Asukaan Jumalan sana** (S.: Omnes gentes)
19^R dominica 6 post epiphanyes (93) Minä pysyn
19^R vel ut (70) Niin totta kuin minä elän
14. (19^R) dominica in septuagesima V **Kuoleman siteet ovat minun ympärikäärinneet** (Circumdederunt me)
15. (19^V) dominica in sexagesima I **Ylösheräitse Herra** (Exurge, quare obdormis)
16. (20^R) dominica in quinquagesima VI **Ole minulle vahva kallio** (Esto mihi)
17. (20^V) dominica Invocavit VIII **Hän minua auksens huutaa** (Invocabit me)
18. (21^R) dominica Reminiscere IV **Muista, Herra ... Sinun jälkees, Herra** (Reminiscere)
19. (21^V) dominica Oculi VII **Minun silmäni Herraan päin alati katsovat** (Oculi mei)
20. (22^R) dominica Lætare V **Iloitkaa Jerusalemin kanssa** (Lætare Ierusalem)
21. (22^V) dominica Judica III **Duomitse minua Jumala** (Iudica me, Deus)
22. (23^R) dominica in Ramis palmarum VIII **Sinä, Herra, älä kaukanna ole** (Domine, ne longe facias)
23. (23^V) feria 5, die cena Domini III **Oo te kaikki janoovaiset** (S.: Dum sanctificatus fuero)
24. (24^R) feria crucifixionis Christi IV **Kerskakaam ainoastans** (Nos autem gloriari)
24^V die parasceves officium (50) Herra on hänen kansans väkevyyys
24^V aut ut (61) Vanhurskas sinä olet
24^V vel ut (81) Istuvat myöskin ne päämiehet
25. (24^V) die festo sancto paschæ IV **Sinä, Herra, sitä toimitat** (Resurrexi)
26. (25^R) aliud IV **Minun palvelian omi ahdistoksest** (S.: Resurrexi)
27. (25^V) aliud IV **Kiitetty olkoon Jumala** (S.: Resurrexi)
28. (26^R) feria 2da paschæ VIII **Herra omi alasastunnut** (Introduxit vos)
29. (26^V) feria 3 paschæ VII **Minä tahdon valmistaa** (S.: Aqua sapientiæ)
30. (27^R) feria 4 paschæ VII **Tulkaat minun Isäni hyvästisiugnatut** (Venite, benedicti)
31. (27^V) dominica in oct. paschæ VI **Halatkaa sen selkiän järjelijen** (Quasi modo)
32. (28^R) dominica 2da post pascha IV **Maa omi täynnäns** (Misericordia Domini)
33. (28^R) dominica 3 post pascha VIII **Ihastukaat Jumalalle kaikki maa** (Iubilare Deo)
34. (28^V) dominica 4 post pascha VI **Veisakaat Herralle yksi uusi veisu** (Cantate Domino)
35. (29^R) dominica 5 post pascha III **Kiittäkää meidän Jumalatan** (S.: Vocem iucunditatis)
36. (29^V) die ascensionis Domini VII **Te Galilean miehet** (Viri Galilæi)
30^R aliud (51) Caicki cansat paucuttacat käsiän
37. (30^R) dominica 6 post pascha I **Herra, kuule minun äänen** (Exaudi, domine... tibi dixit)
38. (30^V) die pentecostes VIII **Maan piiri omi täynnäns** (Spiritus Domini)

39. (31^R) aliud VIII **Minä tahdon ulosvuodattaa** (S.: Spiritus Domini)
40. (31^V) aliud VIII **Ja äkistä tapahtui taivahast** (S.: Spiritus Domini)
41. (32^R) feria 2da pentechostes II **Herra ruokki heitä parahilla nisuilla** (Cibavit eos)
42. (32^V) feria 3 pentechostes VIII **Herra sisältoi heitä** (S.: Accipite iucunditatem)
43. (33^R) feria 4 pentechostes VIII **Jumala, koskas sinun kansas edelkävät** (Deus, dum egredereris)
44. (34^R) festo sancte trinitatis VIII **Hyvästisiugnattu olkoon** (Benedicta sit)
34^V die corporis Christi (23) Oo te kaikki janoovaiset
34^V vel ut (41) Herra ruokki heitä parahilla nisuilla
45. (34^V) dominica 1 post trinitatis V **Herra, minä toivon sen päälle** (Domine, in tua misericordia)
46. (35^R) dominica 2da post trinitatis I **Herra on minun turvani** (Factus est Dominus)
47. (35^V) dominica 3 post trinitatis VI **Käännä sinuas, Herra** (Respice in me)
48. (36^R) dominica 4 post trinitatis II **Herra on minun valistoksen** (Dominus illuminatio mea)
49. (36^V) dominica 5 post trinitatis IV **Herra, kuule minun äänen** (Exaudi, domine ...adiutor)
50. (36^V) dominica 6 post trinitatis II **Herra on hänen kansans väkevyyt** (Dominus fortitudo plebis suæ)
51. (37^R) dominica 7 post trinitatis VI **Kaikki kansat paukuttakaat käsiään** (Omnes gentes)
37^V die transfiguratione Christi (67) Josko minä cuulin
37^V vel (68) Jumala on ihmelinen
52. (37^V) dominica 8 post trinitatis I **Jumala, me odotamme** (Suscepimus)
53. (38^R) dominica 9 post trinitatis V **Katsos, Jumala auttaapi minua** (Ecce Deus adiuvat me)
54. (38^V) dominica 10 post trinitatis III **Minä tahdon huutaa** (Dum clamarem)
55. (39^R) dominica 11 post trinitatis V **Jumala ompi hänen pyhässä asumisessans** (Deus in loco sancto tuo)
56. (39^R) dominica 12 post trinitatis VII **Riennä Jumala minua vapahtamaan** (Deus, in adiutorium)
57. (39^V) dominica 13 post trinitatis VII **Herra, muista sen liittos päälle** (Respice, Domine)
58. (40^R) dominica 14 post trinitatis IV **Katsele Jumala, meiðän kilpen** (Protector noster)
59. (40^V) dominica 15 post trinitatis I **Kallista Herra, sinun korvas** (Inclina Domine)
60. (41^R) dominica 16 post trinitatis VIII **Herra, ole minulle armolinen** (Miserere mihi... ad te)
61. (41^R) dominica 17 post trinitatis I **Vanhurskas sinä olet, Herra** (Iustus es, Domine)
62. (41^V) dominica 18 post trinitatis I **Lainaa, Herra, rauha** (Da pacem)
63. (42^R) dominica 19 post trinitatis IV **Herra, sinä olet minun kilpeni** (S.: Salus populi)
64. (42^V) dominica 20 post trinitatis III **Sinun sanas, Herra** (S.: Omnia quae fecisti)
65. (43^R) dominica 21 post trinitatis IV **Sinun oikeudes päin minä halajan** (S.: In voluntate tua)
66. (43^V) dominica 22 post trinitatis III **Jos sinä, Herra** (Si iniquitates)
67. (43^V) dominica 23 post trinitatis VI **Josko minä kuulisin** (S.: Dicit dominus: Ego)
68. (44^R) dominica 24 post trinitatis V **Jumala on ihmelinen** (S.: Miserere mihi... tribulor)
69. (44^V) dominica 25 post trinitatis III **Minäpä Herra taidan** (S.: Ego clamavi & Nunc scio vere)
70. (45^R) dominica 26 post trinitatis VIII **Nin totta kuin minä elän** (S.: Introduxit vos)
45^V dominica 27 post trinitatis (61) Vanhurskas sinä olet
71. (45^V) festo dedicationis ecclesiae I **Katso Jumalan maja** (S.: Suscepimus)
72. (46^R) aliud VI **Minä sisälmenen sinun huoneesees** (S.: Dicit dominus: Ego)
73. (46^V) aliud VI **Tänpäpäni terveys ompi** (S.: Dicit dominus: Ego)
74. (47^R) Ta proskatableemata (kr.) Corollarij vice quædam officia quando de tempore agitur, adjecta. Ex psalmo 12 propter clamore(m) pauperum e I **Että nyt ne köyhät hävitetään** (S.: Factus est Dominus)
75. (47^V) ex VIII **Kuinka juuri tyhjäät ovat** (S.: Miserere mihi... ad te)
76. (48^R) aliud I **Minä tahdon Herralle minun lupaukseni maksaa** (S.: Suscepimus)
77. (49^R) die festo S. Andreæ (30.11.) I **Koska Jesus kävi** (Dominus secus mare)
49^R item (78) Kuinka kallihit
78. (49^V) die festo S. Thomæ (21.12) II **Kuinka kallihit** (Mihi autem nimis)
79. (49^V) aliud VI **Herra antaapi sanan** (S.: Omnes gentes)
80. (50^R) aliud VI **Katso, minä uloslähdetän monta kalamiestä** (S.: Esto mihi)
81. (50^V) die festo S. Stephani (26.12) I **Istuvat myöskin ne päämiehet** (Etenim sederunt principes)
50^V die festo Johannis (27.12) (78) Kuinka kallihit
82. (51^R) & item. VI **Sinua minä tahdon ylistää** (S.: In medio Ecclesiae)
83. (51^V) die festo Ss. innocentium (28.12.) II **Nuorten lasten ja imeväisten suusta** (Ex ore infantium)
52^R die festo conversionis Pauli (25.1.) (78) Kuinka kallihit
84. (52^V) die festo conversionis Pauli (25.1.) VII **Herra, sinä sitä toimitat** (S.: Lætetur omnes)
52^V die festo purificationis Mariæ (2.2.) (52) Jumala me odotamme
52^V die festo Matthiæ apostoli (24.2.) (78) Kuinka kallihit
85. (52^V) die festo annunciationis Mariæ virg. (25.3.) I **Tiukkukaat te taivahat** (Rorate)
86. (52^V) aliud I **Tehkää portit avaraksi** (S.: Rorate)
53^R die festo Philippi & Jacobi (1.5.) (78) Kuinka kallihit
87. (53^R) die festo Philippi & Jacobi (1.5.) aut I **Koska ne vanhurskaat huutavat** (S.: Exclamaverunt)
53^V festa crucis (inventiones; ristin löytämisen päivä 3.5.) (24) Kerskakaam ainoastans
88. (53^V) die sancti Johanne baptihstæ (24.6.) II **Herra ompi kutsunnut minun** (De ventre matris meæ)
54^R die festo Petri & Pauli (29.6.) (78) Kuinka kallihit
89. (54^R) die festo Petri & Pauli (29.6.) aut III **Nyt minä totisest tiedän** (Nunc scio vere)
90. (54^V) die festo visitationis Mariæ (2.7.) I **Iloitkaam nyt Herrasa** (Gaudeamus omnes)
91. (55^R) aliud I **Riemuitkaat Herrassa te vanhurskaat** (S.: Gaudeamus omnes)
55^V vel ut (52) Jumala, me odotamme
55^V vel ut (63) Herra, sinä olet minun kilpeni
55^V vel ut (67) Josko minä kuulin

- 55^V vel ut (68) Jumala on ihmelinen
55^V vel ut (93) Minä pysyn niin kuin hedelmälinen oljopuu
55^V festo Mariæ Magdalena (22.7.) (59) Kallista Herra sinun korvas
55^V vel ut (60) Herra oli minulle armolinen
55^V vel ut (66) Jos sinä, Herra
55^V die festo S. Jacobi Apostoli (25.7.) (78) Kuinka kallihit
92. (55^V) die festo S. Laurentij (10.8.) III **Hän uloshajottaa** (Dispersit, dedit pauperibus)
56^R festo Bartholomai Apostoli (24.8.) (78) Kuinka kallihit
56^R festo crucis (exaltationis; pyhän ristin kohotuksen muistopäivä; 14.9.) (24) Kerskakam
ainoastans
56^R die festo S. Matthæi (21.9.) (78) Kuinka kallihit
93. (56^R) die festo S. Matthæi (21.9.) vel ut III **Minä pysyn** (Ego autem sicut oliva)
94. (56^V) die festo S. Michaelis Arcangeli (29.9.) III **Kiittäkää Herra, te hänen enkelins** (Benedicite Domino)
57^R die festo apostolorum Simonis & Judæ (28.10.) (78) Kuinka kallihit
cum cæteris (79) Herra antaapi sanan
(80) Katso, minä uloslähdetän monta kalamiestä
57^R die festo Omnium Sanctorum (1.11.) (90) Iloitkaam nyt Herrasa
cum cæteris ibidem sequentibus (91) Riemuitkaat Herrassa te vanhurskaat
95. (57^R) Officium de Sanctis Martyribus II **Paljo paha sille vanhurskaalle tapahtuu** (Multæ tribulationes)

INTROITUSLAULUJEN AAKKOSELLINEN HAKEMISTO

Asukaan Jumalan sana (S.: Omnes gentes) VI	13. (18 ^V)
Duomitse minua Jumala (Iudica me, Deus) III	21. (22 ^V)
Että nyt ne köyhät hävitetään (S.: Factus est Dominus) I	74. (47 ^R)
Halatkaa sen selkiän järjelen (Quasi modo) VI	31. (27 ^V)
Herra antaapi sanan (S.: Omnes gentes) VI	79. (49 ^V)
Herra ompi alasastannut (Introduxit vos) VIII	28. (26 ^R)
Herra ompi kutsunnut minun (De ventre matris meæ) II	88. (53 ^V)
Herra on hänen kansans väkevyys (Dominus fortitudo plebis suæ) II	50. (36 ^V)
Herra on minun turvani (Factus est Dominus) I	46. (35 ^R)
Herra on minun valistoksen (Dominus illuminatio mea) II	48. (36 ^R)
Herra ruokki heitä parahilla nisuilla (Cibavit eos) II	41. (32 ^R)
Herra sisältoi heitä (S.: Accipite iucunditatem) VIII	42. (32 ^V)
Herra, kuule minun äänen (Exaudi, domine ...adiutor) IV	49. (36 ^V)
Herra, kuule minun äänen (Exaudi, domine... tibi dixit) I	37. (30 ^R)
Herra, minä toivon sen päälle (Domine, in tua misericordia) V	45. (34 ^V)
Herra, muista sen liittos päälle (Respice, Domine) VII	57. (39 ^V)
Herra, ole minulle armolinen (Miserere mihi... ad te) VIII	60. (41 ^R)
Herra, sinä olet minun kilpeni (S.: Salus populi) IV	63. (42 ^R)
Herra, sinä sitä toimitat (S.: Lætetur omnes) VII	84. (52 ^V)
Hyvästisiugnattu olkoon (Benedicta sit) VIII	44. (34 ^R)
Hän minua auksens huutaa (Invocabit me) VIII	17. (20 ^V)
Hän uloshajottaa (Dispersit, dedit pauperibus) III	92. (55 ^V)
Ihastukaat Jumalalle kaikki maa (Iubilare Deo) VIII	33. (28 ^R)
Iloitkaa Jerusalemin kanssa (Lætare Ierusalem) V	20. (22 ^R)
Iloitkaam nyt Herrasa (Gaudeamus omnes) I	90. (54 ^V)
Iloitkaat aina Herrassa (Gaudete in Domino) I	3. (14 ^R)
Istuvat myöskin ne päämiehet (Etenim sederunt principes) I	81. (50 ^V)
Ja yksi ääni uloskävi (S.: In excelso throno) VIII	8. (16 ^V)
Ja äkistä tapahtui taivahast (S.: Spiritus Domini) VIII	40. (31 ^V)
Jos sinä, Herra (Si iniquitates) III	66. (43 ^V)
Josko minä kuulisin (S.: Dicit dominus: Ego) VI	67. (43 ^V)
Jumala ompi hänen pyhässä asumisessans (Deus in loco sancto tuo) V	55. (39 ^R)
Jumala on ihmelinen (S.: Miserere mihi... tribulor) V	68. (44 ^R)
Jumala, koska sinun kansas edelkävit (Deus, dum egredereris) VIII	43. (33 ^R)
Jumala, me odotamme (Suscepimus) I	52. (37 ^V)
Kaikki kansat paukuttakaat käsiään (Omnes gentes) VI	51. (37 ^R)
Kaikki maa kumartakoon sinua (Omnis terra) IV	9. (17 ^R)
Kallista Herra, sinun korvas (Inclina Domine) I	59. (40 ^V)
Katsele Jumala, meiðän kilpen (Protector noster) IV	58. (40 ^R)

Katso Jumalan maja (S.: Suscepimus) I	71. (45 ^V)
Katso, Herran enkeli (S.: Dum medium silentium) VIII	6. (15 ^V)
Katso, minä uloslähdetän monta kalmiasta (S.: Esto mihi) VI	80. (50 ^R)
Katsos, Herra antaapi itsens kuuluttaa (S.: Populus Sion) VII	2. (13 ^V)
Katsos, Jumala auttaapi minua (Ecce Deus adiuvat me) V	53. (38 ^R)
Kerskakaam ainoastans (Nos autem gloriari) IV	24. (24 ^R)
Kiitetty olkoon Jumala (S.: Resurrexi) IV	27. (25 ^V)
Kiittäkää Herraa, te hänen enkelins (Benedicite Domino) III	94. (56 ^V)
Kiittäkää meidän Jumalatan (S.: Vocem iucunditatis) III	35. (29 ^R)
Koska Jesus kävi (Dominus secus mare) I	77. (49 ^R)
Koska ne vanhurskaat huutavat (S.: Exclamaverunt) I	87. (53 ^R)
Kuinka juuri tyhjät ovat (S.: Miserere mihi... ad te) VIII	75. (47 ^V)
Kuinka kallihit (Mihi autem nimis) II	78. (49 ^V)
Kumartakaat Herran eteen (Adorate Deum) VII	10. (17 ^R)
Kuoleman siteet ovat minun ympärikäärinneet (Circumdederunt me) V	14. (19 ^R)
Käännä sinuas, Herra (Respice in me) VI	47. (35 ^V)
Lainaa, Herra, rauha (Da pacem) I	62. (41 ^V)
Maa ompi täynnäns (Misericordia Domini) IV	32. (28 ^R)
Maan piiri ompi täynnäns (Spiritus Domini) VIII	38. (30 ^V)
Minun palvelian ompi ahdistoksest (S.: Resurrexi) IV	26. (25 ^R)
Minun silmäni Herraan päin alati katsovat (Oculi mei) VII	19. (21 ^V)
Minä huudan sinun tyges (Ego clamavi) III	12. (18 ^R)
Minä pysyn niin kuin hedelmäinen oljopuu (Ego autem sicut oliva) III	93. (56 ^R)
Minä sisälmenen sinun huoneesees (S.: Dicit dominus: Ego) VI	72. (46 ^R)
Minä tahdon Herralle minun lupaukseni maksaa (S.: Suscepimus) I	76. (48 ^R)
Minä tahdon huutaa (Dum clamarem) III	54. (38 ^V)
Minä tahdon ulosvuodattaa (S.: Spiritus Domini) VIII	39. (31 ^R)
Minä tahdon valmistaa (S.: Aqua sapientiae) VII	29. (26 ^V)
Minäpä Herra taidan (S.: Ego clamavi & Nunc scio vere) III	69. (44 ^V)
Muista, Herra ... Sinun jälkees, Herra (Reminiscere) IV	18. (21 ^R)
Muista, Herra... Jumala, ole minulle armolinen (S.: Misereris omnium) I	11. (17 ^V)
Ne kuninkaat meren tykenä (S.: Ecce advenit) II	7. (6 ^R)
Nin totta kuin minä elän (S.: Introduxit vos) VIII	70. (45 ^R)
Nuorten lasten ja imeväisten suusta (Ex ore infantium) II	83. (51 ^V)
Nyt minä totisest tiedän (Nunc scio vere) III	89. (54 ^R)
Ole minulle vahva kallio (Esto mihi) VI	16. (20 ^R)
Oo te kaikki janoovaiset (S.: Dum sanctificatus fuero) III	23. (23 ^V)
Paljo pahaa sille vanhurskaalle tapahtuu (Multae tribulationes) II	95. (57 ^R)
Piltti on meille syntynyt (Puer natus est nobis) VII	5. (15 ^R)
Riemuitkaat Herrassa te vanhurskaat (S.: Gaudeamus omnes) I	91. (55 ^R)
Riennä Jumala minua vapahtamaan (Deus, in adiutorium) VII	56. (39 ^R)
Sinua minä tahdon ylistää (S.: In medio Ecclesiae) VI	82. (51 ^R)
Sinun jälkees, Herra, minä ikävöitsen (Ad te levavi) VIII	1. (13 ^R)
Sinun oikeudes päin minä halajan (S.: In voluntate tua) IV	65. (43 ^R)
Sinun sanas, Herra (S.: Omnia quae fecisti) III	64. (42 ^V)
Sinä, Herra, sitä toimitat (Resurrexi) IV	25. (24 ^V)
Sinä, Herra, älä kaukana ole (Domine, ne longe facias) VIII	22. (23 ^R)
Te Galilean miehet (Viri Galilaei) VII	36. (29 ^V)
Tehkää portit avaraksi (S.: Rorate) I	86. (52 ^V)
Tiukkukaat te taivahat (Rorate) I	85. (52 ^V)
Tulkaat minun Isäni hyvästisiugnatut (Venite, benedicti) VII	30. (27 ^R)
Tänäpäni terveys ompi (S.: Dicit dominus: Ego) VI	73. (46 ^V)
Vanhurskas sinä olet, Herra (Iustus es, Domine) I	61. (41 ^R)
Veisakaat Herralle yksi uusi veisu (Cantate Domino) VI	34. (28 ^V)
Yksi suuri valkeus (Lux fulgebit) VIII	4. (14 ^V)
Ylösheräitse Herra (Exurge, quare obdormis) I	15. (19 ^V)

Kirkkomusiikin osaston julkaisuja

1. PELTO Pentti: Urkujen käyttäjän käsikirja (1989, 2. p. 1990).
2. PAJAMO Reijo: Hymnologian peruskurssi (1991).
3. RAUTIOAHO Asko: Urkujen rakenteen ja historian perusteet (1991).
S.n. PAJAMO Reijo (toim.): Tabulatura 1991 (1991).
4. HAAPASALO Juhani: Tekstimotetista kantaattiin (1992).
S.n. JUUSELA Annmari (toim.): Tabulatura 1992 (1992).
5. PAJAMO Reijo (Hrsg.): Kirchenmusik in Finnland (1993)
6. PAJAMO Reijo: Näkökulmia Suomen kirkkomusiikkiin (1994).
7. FORSBLOM Enzo: Mimesis. Bachin urkuteosten affekti-ilmaisua etsimässä (1994).
8. TUPPURAINEN Erkki: Suomalaisten urkurien Bach-soitto ja sen esikuvat
1920–1950 (1994)
9. PELTO Pentti (toim.): Tabulatura 1994 (1994).
10. TUPPURAINEN Erkki (toim.): Tabulatura 1995 (1995).
11. PELTO Pentti: Ikkunoita Suomen urkuhistoriaan (1996).
12. PAJAMO Reijo & PEITSALO Peter (toim.): Tabulatura 1996 (1997).
13. MIETTINEN Pentti & PAJAMO Reijo (eds.): Cantate cantica socii. Liturgy and Music in Finland (1997).
14. TUPPURAINEN Erkki (toim.): Tabulatura 1997 (1998).
15. MAASALO Kai: Armas Maasalo (1885–1960). Johdatus hänen elämäänsä ja musiikkiuraansa (1998).
16. HANNIKAINEN Päivi-Liisa (toim.): Soikaa urut, laulakaa klaveerit.
Juhlakirja Pentti Pellon 60-vuotispäivänä 26.8.1998 (1998).
17. TUPPURAINEN Erkki (toim.): Virsin, lauluin, psalttarein.
Juhlakirja Reijo Pajamon 60-vuotispäivänä 27.9.1998 (1998).
18. VALANKI Erkki (uudelleen toim. PELTO Pentti): Suomen urut ja niiden rakentajat 1500-luvulta vuoteen 1970 (1999).
19. FORSMAN Folke: Registrering i Olivier Messiaens orgelmusik. Instrument – koder – tillämpning (1999).
20. PAJAMO Reijo (toim.): Kirkkomusiikin osaston ja Kuopion osaston opinnäytetyöt 1984–1999 (1999).
21. TUPPURAINEN Erkki (toim.): Cantate cantica socii. Liturgy and Music in Finland. Second, revised edition with additions (1999).
22. PEITSALO Peter (toim.): Krohn-symposium 1999 (2000).
23. TUPPURAINEN Erkki & URPONEN Jenni (toim.): Tabulatura 2000 (2001).
24. PELTO Pentti (toim.): Klavikordikirja (2001).
25. PAJAMO Reijo: Virsikirjan sävelmistöuudistus 1973–1986 (2001).
26. PAJAMO Reijo: Kirkkomusiikin osasto 50 vuotta. Tabulatura 2001 (2001).
27. TAITTO Ilkka: Fragmenta membranea IV. Inventory of Sources of Medieval Latin Chant in Finland (2002).
28. PEITSALO Peter (toim.): Urut ajassa. Juhlakirja Kari Jussilalle 1.11.2003 (2003).
29. TAITTO Ilkka (toim.): Tabulatura 2006 (2007).
30. STEWEN Henrico: The Straube Code. Deciphering the Metronome Marks in Max Reger's Organ Music (2008).
31. LEHTOLA Jan: Oskar Merikannon perintö suomalaiselle urkutaiteelle (2009).
32. HANNIKAINEN Jorma (toim.): Michael Bartholdi Gunnærus – Officia Missæ 1605. (2009).